

A Református Theologiai Fakultás

ÉRTESÍTŐJE

az 1936—37. tanévről.

Szerkesztette:

DR. GÖNCZY LAJOS

a Theol. Fakultás e. l. igazgatója.

Nyomatott a GRAFICA könyvnyomdában, Cluj, Calea Marechal Foch 38.

DR. KECSKEMÉTHY ISTVÁN.

Dr. Kecskeméthy István.

Az első nagy nemzedék utolsó tagja az 1936/37 tanév megnyitó ünnepélyén nem jelent meg. Mindenki tudta, hogy beteg, mégis mindenki kereste őt. Könnyű volt őt megszokni és 40 év után nem lehet őt elfelejteni. Isten elszóllította tanártársait, nemcsak a távolból származottakat, de az erdélyszülte munkatársakat is, ő, a dunántúli helyén maradt meglankadásig, egyedül maradva magyar nyirként annak minden tulajdonságával.

40 évi küzdelemből, nyert és veszített csaták után sebesülten, de meg nem rokkanva dicsekedett: én veszítettem, de Ő nyert; elestem, de az *ügy* győzött. A becsületes harcosoknak cserkoszorú jár; Kecskeméthy Istvánnak az ő Ura nem engedte meg, hogy babérjaival eltakarja magát előre, mert látni akarta őt s hervadhatatlan korona viselésére készítette őt. És ma is alakítja Isten e szép nyírt, fehérli, arcát deríti. Mi gyengének látjuk az ő életét, amelyiket régen is, ma is csak szeretni tudtunk, de leírni, maradék nélkül jellemezni még akkor sem, ha hozzá nagyon közel éreztük magunkat.

Kecskeméthy István megvált szolgálatától. A lankadatlan munkában és harcban töltött 40 év néhány búcsúszóban az „örségváltás“-kor meg nem mérhető, mert a 40 éves szolgálat úgy fel-szívódott az eseményekbe, hogy Kecskeméthy István személyiségről és életéről, azoktól függetlenül, hiányos képet nyernénk s az események is színlüket vesztenék.

1895 januárjában az enyedi theológián kezdi szolgálatát u. a év szeptemberében az új, kolozsvári theol. fakultáson folytatja. Ő az új intézet első „pater familias“-a (intern. felügyelő). Az 1895 évi kis család kiterjedt „rokonsággá“ nőtt, kik között alig nyilván-tartható számban, több országban, a nyugdíjas lelkipásztoroktól elkezdve a ma vizsgázó theol. ifjúságig mindenkit tanítványának és gyermekének nevezhet, kik közül 4 nyert püspökséget. Még vélt ellenségeit is ő nevelte fel s nagytás nélkül mondhatjuk, hogy tanítványai csak eltűntek szeme elől, de mindig hálásan gondol-nak vissza a pater familiasra. A theologia és ő *rendelésszerűen* együttvé tartoztak.

1895 körül a theol. tudományok éltető egységüket veszítve anyagszerűen szétesnek, nincs többé theologus, csak *szakember* a theologia különböző ágaiban. A theologia egységben tartó jelen-tése nem integrans erő, vagy vita tárgyát képezi. A hit és tudomá-ny világháborújában, melyet Kecskeméthy professzor úr „kanapé-

pör"-nek nevezett és amelyben 1895-ben az enyedi és kolozsvári theologiák sorsa feletti harc is beosztható, — Isten intézkedésének bizonyult az, hogy a theologia biblicitását és evang.-i irányát Kecskeméthy István a Kenessey Béla tanítványa és barátja őrizze és hirdesse. A theológiát igehirdetésnek tekintette s érdemesnek tartotta ezért a bántó kritikát is viselni. Ez a felfogás tanítványai és munkaköre számára szellemi életegységet jelentett a végzetes szétesettséggel szemben. Tanítványait évtizedeken át inti: „... az egy szükséges dolgot meg kell szerezni...” — nincs menekvés más, mint a hit és tudomány olyan összetalálkozása, melyben sértetlennül megmarad úgy a hit feltétlen uralma, mint a tudomány isteni világossága és feltétlen szabadsága...”. „A tudományt tanulják meg igen alaposan, a hitet szerezzék meg igen elevenen, mert csak ott dül köztük ádáz kanapépör, ahol egyik sincs jelen igazán...”, „mert csak az orthodoxyától tanulhatnak igazán theológiát, a modern theológiától filozófiát és csak a pietizmusból ismerhetik meg a vallást...” (Igazg. évnvtő beszéd 1915.)

Kecskeméthy professzor úr ezt vallotta és *cselekedte. Előbb szeretett.* Az volt az öröme, ha szerethetett, örömhír volt az igehirdetése s ha nem mondhatott örömhírt: sirt, — mindenki tartogat közülünk emléket egy-egy könnycseppet, melyek mindenikén ma is mennyi fény csillog! Két nagy kortársa ostorcsapásokkal kényszerítik Erdély népét, hogy az a fenyegetőn boruló horizontra figyeljen, Kecskeméthy István a riadt lelkek között, a legnagyobb zivatarban: az Istenítéletben is az Ember Fiára mutat, az üdv útjára a kárhozatban; lepergő könnyei, dunántúli könnyek erdélyiekért, figyelmeztettek, hogy Isten sajnál és gyógyít. Tanította és életével mutatta, hogy a bűnös embernek szabad bünt vallani, hálát adni, kérni, azaz imádkozni a harag és kegyelem Urához, — a templomon kívül is, — még ha azt sokan nem is vették jó néven. Az izig-vérig maga lábán járó szakember ígét hirdetve az az előadásokon és préceseken így őrzi a theologia egységét s bármennyire nem látszott törődni a változó theol.-i rendszerekkel, apailag írja idegen földön tanuló tanítványának: *a dogmáktól pedig ne félj, mert gerinc és csontváz nélkül nincs testtartás s nincs mire épüljön a test.* És míg a theol. tudomány biblicitása a boncolásban élte ki magát, Kecskeméthy István meg nem lankadva muto-gatta a *szdraságban*, hogy a Szentírás nemcsak irodalmi anyag, hanem Isten kijelentésének a hordozója, élő vizek forrása. Ennek a kellőképen és nyilvánosan nem értékelt munkának eredményeképpen a mi theológiánk hamar gyógyulásnak indult. *A nagy nemzedék*, az első tanári kar tagjai, e nagy szélsőségek, nem tudtak úgy szólni és írni, hogy egész Erdély ne hallja és állásfoglalásra ne kényszerüljön, mert a kerület sorsát Isten e nagy nemzedék kezébe tette le. A tanítványsereg e nagyméretű harcosok és harcok között nő s 1907-ben beáll az első tanítvány, a legnagyobb: Ravasz László a küzdőfelek közé, hogy a harcból megmentse az *ügyet* s döntő irányt szabjon a theológiának. Kecskeméthy István

nem, de az általa képviselt ügy győzött. Évek multával mindenki abból a forrásból ivott, amelyekre ő mulatott.

Az első nemzedék gyérülni kezdett, Kecskeméthy István sorra búcsúztatja első munkatársait és igtatja be tanítványait. 1918-ban már csak ő áll a helyén a régiek közül s hogy teljes legyen ennek a nagy embernek az egyedülvalósága, 1929 évben hitvese is *hazaköltözik* „hite osztályosa előre megy”. Kecskeméthy István, ez a szép szőke gabonafej, kinél termettebb alig nőtt a magyar homoktengerben, *elért* kalászként *íróasztala fölé* hajlik, tolmácsol, Bibliát fordít, mint a második „istenes vén ember.” A kalász szemeket perget, öltre való írás halmozódik az íróasztalon. A legnagyobb titoknál, a Római levél fordításánál a penna eldőlt: „Oh Isten gazdagságának, bölcsességének és tudományának mélysége...” — és Kecskeméthy István beleszédült e *mélységbe*. — — Ezért hiányzott a tanévmegnyitó ünnepélyről.

De az arca még derült! A fény rajta maradt. Dunántúli kalász Erdélyben... s a kebeléből öntözött erdélyi kalászok a Duna mellett és a Tiszán túl is peregnek. Homoktenger és „Holt-tenger” rokonsága, egysége ez — az Urban.

A napokban tanári gyűlés volt együtt. Kecskeméthy professzor úr is eljött. Tüstént körbe ültük őt. Olyan gyermekek letünk. Valami elegye ült arcunkra a mosolynak és bánatnak, — majdnem sirtunk. — Hát én csak azéni jöttem, — mondom — hogy megmondjam: én szerettelek titeket és arra kérlek benneteket, hogy ti is szeressetek engem, — ne felejtsetek el engem.

Arcán árnyék lebbent s mi éreztük, hogy nagy korszak végén vagyunk. *És az új már elkezdődött.* Az évmegnyitónál ő hiányzott, de ott volt — — Barth Károly! Paradox beállítás? Barokkszerűség? — Nem! Mert a theologia története buvópatakként kanyarog, alig látva, de a patak megőrzi eredeti forrásizét és minél távolabb folyik, annál nagyobb medret ás; olyan, mint az Úr városából, a Szentély alól kifolyó víz, — valahol elmegy, gyógyít.

Nem felejtethjük el őt!

N. A.

A próféta intelme.

Bibliamagyarázat, melyet a Fakultás évmegnyitó ünnepélyén 1936 október 4.-én
Vásárhelyi János püspök tartott.

Jeremiás 45 : 5. „És te kívánsz-é
magadnak nagyokat ? Ne kívánj“.

A világháború lezajlása, a népünket és egyházunkat érintő nagy sorsváltozás után az ifjabb nemzedékből az a professzor testvérünk, akit most hivatalába beiktatunk, volt az első, aki mélyebb és általánosabb figyelmet érdemlő tudományos teológiai mukás-ságba kezdett. Úgy érzem, hogy isteni útmutatás nyilvánult meg abban, hogy az ifjú, Isten útját kereső teológusnak a figyelve éppen Jeremiás próféta felé fordult. Valóban Jeremiás az a próféta, akitől elsősorban tanulhatunk isteni leckét. Őtöle tanulhatunk kába illúzióktól mentes, józan tisztánlátást. Ő teheti élessé bennünk a népünk sorsával szemben személyes felelősséget érző lelkiismeretet. Ő mutatja meg a kegyelemnek egyetlen forrását, amelyből erőt nyerhetünk szent hivatalunk betöltésére.

A felolvasott szent Ige éppen azt mutatja meg, hogy az Isten ügyét szolgálni kívánó ifjú lekipásztornak, de mindnyájunknak, hiszen Isten választott prófétájával szemben mindnyájan tanítványok vagyunk, hogyan kell viselkednünk a próféta életének és tanításá-nak komoly figyelmeztetésével szemben ?

Szentigénkben Jeremiás prófétának hűséges segítőtársa, tanít-ványa Baruch, utal életének döntő órájára, arra az elhatározó beszélgetésre, amely arra indította, hogy feltétlen hűséggel induljon el a próféta után a hősi önfeláldozásnak nehéz szolgálatára. Ki volt ez a Baruch ? Előkelő nemzetség sarja. Tehetséges ifjú, aki bizonyára a legjobb szándékkal kereste fel Jeremiás prófétát, akiről tudta, hogy Isten törvényének hűséges kutatója. A beszélgetésnek részleteit nem ismerjük, de elgondolhatjuk, hogy Baruch milyen lelkesen beszélhetett jövőndő reményeiről. Ekkor történhetett, hogy Baruch lelkesedő szavára fájdalmas sóhajtás szakadt fel a népet annyira szerető Jeremiás próféta szívéből, talán a lekesen beszélő ifjúnak vállára tette a kezét, mélyen és komolyan a szemébe nézett és azt mondotta : Barátom, én nem így látom a jövőndőt. Én úgy érzem, sőt világosan azt látom, hogy rettenetes ítélet sujtolása jön a mi elpártolt, bűnbemertült népünk életére. Én a világ eseményeiből felénk zendülni hallom az ítélő Istennek e szavát, a kemény, a rettenetes szót : Ezt monja az Úr : „Imé, akiket én felépítettem,

elrontom. És akiket én beplántáltam, kiszaggatom és pedig az egész földön*. Baruch lelkes nyilatkozatára feltárta a próféta népének, az akkori világnak helyzetét. Megállapíthatta, hogy önző, kegyetlen világbirodalmak vonulnak fel egymás ellen, hogy megvívják a döntő csatát a világhatalomért. Elmondhatta, hogy az ő igaz látása szerint kicsiny népe még akkor sem tudna megmaradni, ha erkölcsiében tiszta, összetartásában feddhetetlen, hitében erős lenne, de hogyan maradhatna meg így, amikor pártoskodás, erkölcstelenség, Isten ellen lázadó hitetlenség tépi és szaggatja erejét? A jövő nagyon sötét. Az egész világ felett az ítélő Isten haragjának sujtató keze van felemelve. Ezt az ítéletet a mi népünk sem kerülheti ki, mondhatta a próféta. Az egyetlen reménység az, hogy nem zár ki örökre az Úr, sőt, ha megszorított, meg is vigasztal, az ő kegyelmességének gazdagsága ez, mert nem szíve szerint veri és szomorítja meg az embernek fiát. Csak a távol jövőben ragyog föl az egész emberiség számára a megváltásnak napja, amikor a kegyelmes Isten új szövetséget köt az igaz Izraellel, amikor törvényét az ő belsejükbe helyezi, amikor kicsinytől nagyig mind megismerik az Urat, engedelmeskednek törvényének, amikor megbocsátja az Úr az ő bűneiket és vétkeikről többé meg nem emlékezik. Addig azonban a szenvedésnek, az ítéletnek tűzén kell áthaladnia az egész világnak, Isten gyermekeinek csak egy feladata lehet, az a feladat, hogy alázatos és hűséges szívvvel munkálják és szolgálják népük és a világ lelki újjászülését.

Igy beszélhetett Jeremiás próféta az ifjú Baruchhal. Akkor mondhatta neki textusunk elhatározó szavát: „És te kívánsz-e magadnak nagyokat? Ne kívánj“. Ha te ragyogó, boldog és könnyű jövőről álmodozol, önmagad és néped számára — inthette a lelkes ifjút Jeremiás — akkor rettenetesen fogsz csalódni, életed keserves kiábrándulás tűzében lobog el hasztalan. Nem. Életednek csak úgy lehet célja és értelme, ha semmi nagy dolgot nem vársz és nem remélsz, hanem alázatosan és engedelmesen beállasz azoknak sorába, akik Isten útját jötték egyengetni ebben a világban.

Ugy érzem, hogy e beszédből felénk hangzó figyelmeztetés éppen hozzánk szóló isteni intelem. A prófétától megtanult józan tisztánlátással kell nekünk is megítélnünk népünknek, az egész emberiségnek helyzetét. Nem szabad azt gondolnunk, hogy politikai, vagy társadalmi rendszerváltozások, új világhatalmi csoportosulások, tudományos, vagy gazdasági vívmányok, fölfedezések segíteni fognak az emberiségen. Nekünk is meg kell mondanunk az emberi előhaladástól és erő kifejtéstől sokat váró lelkeknek a próféta józan tisztánlátásával, hogy az emberiség, különösen a keresztyén emberiség rettenetes katasztrófa ítélete felé halad és mindaddig, amíg népek és nemzetek között éppen úgy, mint egyének és társadalmi osztályok között az önzésnek, irigykedésnek, hatalmi vágyak lelke uralkodik, nem lehet várni az emberiség megújult életének felderülését, mindaddig az emberiség jövője nem lesz egyéb, mint újból meg újból való beteljesülése a sötétlátású bölcselő szivettépd

látásának: Egyik nemzedék csak a sírját ássa annak, amit a megelőző alkotott. Éreznünk kell, hogy csak azok tudják munkálni az emberiség igazi előhaladását, akik megkeresik és föltárják a lelki megújulásnak és megtisztulásnak azon forrásait, amelyekről a modern emberiség annyira megfeledkezett. Egyeseknek is, népeknek is mélységes igazságú figyelmeztetés a prófétai szó: Kivánsz-e magadnak nagyokat? Ne kívánj.

A Jeremiással beszélgető nemes ifjúnak örök dicsősége marad az, hogy hallgatott erre a józan és kemény prófétai szóra, lemondott a ragyogó, boldog álmokról, választotta a gazdagság helyett a szegénységnek, az öröm helyett a szenvedésnek, a dicsőség helyett a gyalázatnak s végül mégis a halál helyett az Istenben diadalmaskodó örök életnek útját.

Tudunk-e mi így dönteni? Megértitek-e elsősorban ti, lelkipásztori szolgálatra lépő fiatal teológus testvéreim, hogy a Ti szolgálatotok csak akkor lehet áldásos, ha hidegen és józanon lemondtok minden hiábavaló földi reménykedésről, ha tisztában vagytok azzal, hogy a Ti életeteknek útja nehéz gondnak, viaskodásnak útja lesz, ha belátjátok, hogy Ti egy összetört életű nép tagjai vagytok és fel kell vennetek a terhet és a keresztet, mert másképp nem boldogulhattok ebben a világban? Megértitek-e, hogy az egész emberiség és benne a mi népünk is, társadalmi, gazdasági válság útján halad és semmi sem segíthet a világon, csak egy nagy lelki újraébredés és ennek a nagy lelki újjászületésnek munkálása dicsőséges célt adhat egy életnek, a Ti életeteknek is, de nem ad külső sikert, nem kínál földi előnyöket? Meg kell mondanom nektek tisztán és világosan, hogy ha nagy dolgokat kívántok, csalódní fogtok és átgázol felettetek az élet, ha azonban oda tudjátok adni magatokat szerszámnak az élő Isten kezébe, akkor meg fogjátok találni életetek számára az igazi értelmet, az elveszülhetetlen áldást.

Azonban nekünk, Krisztus szolgálóinak, boldogító vigasztalásunkra szolgálhat az, hogy mi Isten kegyelméből sokkal előnyösebb helyzetben vagyunk, mint Jeremiás és az ő ifjú tanítványa voltak. A kegyelemnek és lelki megújulásnak igazi forrását mi már jobban ismerhetjük. Nem lennénk keresztyének, ha nem vallanók azt, hogy az az újszövetség, amelyben a próféta reménykedett, már megkötetett a mi Urunkban, a Jézus Krisztusban. Ő az, aki meg tudja újítani, mennyei erővel meg tudja szentelni a szívüket, Ő az, aki elveszülhetetlen reménységgel tudja gazdaggá tenni a lelkeket. Ezért, ha igazán meg akarjuk találni életünk értelmét, küldetésünk célját, Őreá kell figyelnünk, aki hív magához: Jöjjetek énhozzám, hogy nyugalmat találjatok a Ti lelkeiteknek. Tanuljátok meg értőlem, hogy én szelid és alázatos szílvű vagyok, az én teremh könnyű és az én igám gyönyörűsége.

Ti, professzor testvéreim, te is, aki most lépsz katedrádra, abban lássátok szentséges hivatásokat, hogy tanítványaitokat megtanítsátok erős és bátor lélekkel szembenézni az élet való-

ságával. Mutassátok meg nekik a kendőzetlen igazságot, úgy, amint Jeremiás megmutatta a fiatal Baruchnak. De azután vezessétek el őket Őhozzá, aki megadja szívünknek a bátor vallomást, amellyel az apostol szólott: Kicsoda szakíthat el az Istennek szerelmétől? Nyomorúság, vagy szorongattatás, vagy üldözés, vagy éhség, vagy meztelenség, vagy veszedelem, vagy fegyver-é? Mind-ezekben felettébb diadalmaskodunk Azáltal, aki minket szeretett. És Ti, ifjak, higgyetek, mint Baruch hitt, az idősebb bizonyágtevőnek és soha se kétségeskedjetez abban, hogy az az út, amely a Krisztushoz vezet, az az út lehet e világ szerint szegénységnek, fájdalomnak, küzdelemnek útja, de mégis egyedül csak az az életnek útja. Ha a két nemzedék, az apák és fiak, a tanítványok és tanítók nemzedéke, mi mindnyájan ezzel a nagy erkölcsi komolysággal ismerjük fel helyzetünket és feladatainkat, akkor bizonyára nekünk is szól az ígélet, amelyet az Ítélet mellett az Úr nevében Jeremás is hirdetett: „Mert én tudom az én gondolataimat, amelyeket én felőletek gondolok, azt mondja az Úr, békességnek és nem háborúságnak gondolata, hogy kívánatos véget adjak néktek“. Ámen.

Őrségváltás.

Évmegnyitó beszéd, melyet a Fakultás évmegnyitó ünnepélyén 1936 október 4-én mondott dr. Gönczy Lajos e. i. igazgató.

Főttiszteletű és Méltóságos Püspök Úr! Méltóságos Elöljáróság! Nagytiszteletű Tandri Kar! Tiszteletes Ifjúság! Mélyen tisztelt Közönség! Kedves Vendégeink!

Egyházunknak minden iskolája s köztük különösképen a mi Fakultásunk, minden időben több volt, mint ismeret közlésre és ismeret szerzésre rendelt hely. Az iskolák voltak azok az áldott csatornák, melyeken keresztül átömlött a szent anyának, az egyháznak, élteő és formáló ereje az új nemzedékekbe és amelyek által elszakíthatatlanul beleiktatódott az ifjúság a testbe, amelynek a feje Krisztus. Fél munkát végez azonban az az iskola, amely az eként átformált, felfegyverzett ifjúságot, mint egy hódító hadsereget, nem küldi vissza a világba, hogy hirdesse Annak hatalmas dolgait, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el minket. A nyilvessző készítest, az ifjúságnak erre a szent harcra való kiképzését, Kálvin örökség képpen hagyta minden református iskolára, köztük megkülönböztetett módon éppen a mi Fakultásunkra. A sok milliós református világegyház legkeletibb várának bástyája a mi intézetünk, melyet körül tombol és elnyeléssel fenyeget ellenséges erőknek folyton támadó hadserege. Itt mi mindig, nemcsak most, hanem intézetünk fennállása óta állandóan az őrhelyen állunk, hol megszakítás nélkül folyik a nemzedékek őrváltása. Az iskolai év kezdetének és végének komolysága és öröme éppen abban van, hogy mintegy az anyaszentegyház szívdobogásának örök ritmusával beáramlik ide és visszaáramlik innen az ifjúság, ez a friss vér, ez az új életerő, ez a töretlen erejű hadsereg.

Ez a minden esztendő kezdetén megismétlődő őrségváltás a mai napon a szokottnál parádésabban, sorsdöntőbben megy végbe, mert ennek az esztendőnek kezdetén az intézet vezetői körében is nagy változásokról kell megemlékeznünk.

Az intézet életére nézve nem a legjelentősebb, de reám nézve az őrségváltást a legfelelősségteljesebbé teszi az a minden négy esztendőben megismétlődő változás, mely a lelépő régiek helyére új tisztviselőket hív el az intézet élére s mely e pillanatban engemet állít az igazgatói szolgálatba. Amikor erőtelenebb, gyakorlatlanabb karral, tompább fegyverekkel „őrhelyemre állok és meg-

állók a bástyán és vigyázok, hogy lássam, mit szól hozzám* az én Uram, amikor végig tekintek az előttem itt állók seregén, amikor végig gondolom az őrizetemre bízott kincsek értékét, a fenyegető veszedelmek nagyságát és a magam sok és nagy erőtelenségét: a kegyelmes Isten után csak abban reménykedem, hogy azok, akik eddig biztos, erős kézzel kormányozták ez intézetet és azok, akik szolgatársul mellém rendeltettek, nem fognak magamra hagyni, mellettem lesznek. Köszönöm intézetünk előjáróinak és tanártestvéreimnek a meg nem érdemelt bizalmat. A magam részéről csak egyet tudok ígérni: teljes hűséget. Bár találná ezt a számadás Ura elegedőnek az én részemről!

Annál döntőbb jelentőségű az a változás, amely az intézetünkre tanulmányi, rendtartási és fegyelmi tekintetben közvetlenül felügyelő *püspök személy-változása* által teszi emlékezetessé az évkezdétét. Amikor Főtiszteletű és Méltóságos *Vásárhelyi János* püspök urat, mint intézetünk főfelügyelőjét, először van szerencsém e helyen és e helyről üdvözölni, teszem ezt, az illő tiszteleten túl, azzal a szeretettel és bizalommal, amelyet az a ma holnap háromévtizedes, a közös célokért és azonos munkatereken végzett együttmunkálkodás, sok vihar által megpróbált, de meg nem ingatott fundamentuma tesz a jövőre bízott zálogává. Az a jog- és hatáskör, amellyel Méltóságod, mint Fakultásunk főfelügyelője intézetünk irányításában, kormányzásában ezután részt vesz, oly szorosan kapcsolja intézetünket Méltóságodhoz, mint egyetlen más intézetet sem. Kérjük, ne csak hivatalos kötelessége, hanem szíve szerint is legyen a mi intézetünk a legkedvesebb gyermeke. Mi ígérjük, hogy Anyaszentegyházunk hűséges szolgálatával, a ráknbízott ifjúság áldozatos nevelésével igyekezni fogunk támogató jóindulatát kiérdemelni. Fakultásunk előjárósága, tanárkara és ifjúsága nevében azzal a szívbeli óhajtalással köszöntöm Főtiszteletű és Méltóságos Püspök urat főfelügyelői tisztében, hogy a kegyelmes Isten tegye hosszú esztendőkre terjedővé és áldottá közöttünk és érettünk való munkálkodását.

Égy intézetnek a sorsa emberileg ítélve mindig azon fordul meg, kik azok, hitben és tudásban, személyi arravalóságban *milyen szolgák*, kikre a professzió bízott. Ezért rendkívüli jelentőségű az a változás, amely intézetünk professzori karában megy végbe ez esztendő kezdetén. Rendkívüli jelentőségű, mert amikor ma az új professzor eskütelével és székfoglalójával az őstestamentomi bibliai tudományok tanszékét, mint nyilvános rendes tanár elfoglalja és amikor őt tanárkarunk tagjaként örömmel és szeretettel üdvözöljük, ugyanakkor búcsút kell vennünk attól a férfitól, aki eddig e tanszéket olyan tisztességgel töltötte be, hogy abból a tisztességből intézetünknek is, erdélyi református egyházunknak is bőségesen jutott. Mióta ez az intézet fennáll, Nagyt. *dr. Kecskeméthy István* professzor úr mindig itt ült ezekben a székekben és az egymást váltogató nemzedékek minden évkezdétén újból leülhettek lábaihoz hallgatni az Életnek ígését bizonyoságtevő, a prófétálásban

soha el nem fáradó ajkairól. Mi is, akik most deresedő fővel tekintünk vissza pályafutására, mindig magunk előtt láttuk őt, akitől akkor is tanultunk, akit akkor is professzorunknak, mesterünknek tekintettünk, amikor bennünket is professzorokként állított e helyre a kifürkészhetetlen akaratu Isten. Benne Fakultásunk első és egyházunk életére nézve történelmi jelentőségű professzori kara utolsó tagját búcsúztatjuk. Molnár Alberttel, Kenessey Bélával, Nagy Károllyal, Pokoly Józseffel együtt kezdte meg itt az új magvetés munkáját, ezekkel az áldott emlékezetű férfiakkal, akiknek mindenike ma is élő és ható erő úgy a Fakultás, mint erdélyi anyaszentegyházunk életében, bár Molnár Albertet már 35 esztendeje fedi a hant és a legkésőbb távozó is több mint tíz esztendeje kiszakadt munkaközösségünkéből. Kecskeméthy István nemcsak a leghosszasabban ittmunkálkodó, hanem az egyik legszínesebb egyénisége volt ennek a professzori karnak. Gondolkozásának eredetiségében, másoktól elkülönülő életútjának nagy magánosságában mintha csak a soha meg nem értett, mindig egyedül, csak a maga erejére támaszkodva küzdő fajtánk megszemélyesítője lett volna. Ennek az eredetiségnek, amely tudományos és professzori munkálkodását is jellemezte, a forrása egyéniségének abban a rendkívüli szüntetizáló erejében volt, mellyel kibékíthetetlennek látszó ellentéteket tudott gondolkozásában és jellemében összefogni. A világtól félrevonuló pietista és a világ kellő közepében forgolóddó politikus, a naiv, hiszékeny, gyermeki lelkület és a mindenütt rosszat sejtő gyanakvás, a kemény szigor és az ellágyuló jóság, a fellegekben járó idealista és a gyakorlat embere, az ortodox bibliahívő és az Irást a kritika kíméletlen késével ízekre szedő tudós: mindez egy meglepő egységben és harmóniában.

Élete munkája három területre terjedt ki olyan eredményekkel, hogy ezeknek egyike is elegendő lett volna egy egész élet kitöltésére. Az egyik a *tudós professzor munkája* volt, amely lelkeket magával ragadó, sokakat egy életre foglyulejtő prófétai bizonygatótétellel tudta változtatni a diák által mindig ellenszenvvel fogadott hébernyelvi órákat is. Igazi kálvinista theologus volt, aki a kutatási szabadságot élő hittel kapcsolta össze. Aki akkor is, amikor szaktudományában a hitetlen, de tudományos akribiával dolgozó vallástörténeti módszert alkalmazta, a Timotheushoz írt levél valómása alapján állott; „A teljes Irás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre, hogy tökéletes legyen az Istennek embere, minden jó cselekedetre felkészített.” (II. Timoth. 3:16–17.) A második munkaterülete az *Irás fordítójának és magyarázójának* a nagy bibliafordítókéhez hasonló munkája volt. Talán itt volt az ő igazi otthona, hiszen a betegség is, amely őt nyugalomba, munkátlanságra kényszerítette, a teljes bibliafordítás vége-felé-siető munkája közben érte el. Az a páratlan érdeklődés, amely az egész magyar református egyházban várja a Kecskeméthy bibliafordításának közzétételét, bizonyosság arról, hogy Isten kivételes módon áldotta meg

őt azokkal a karizmákkal, melyek nélkül lehetetlen, vakmerő és hiába való vállalkozás az Íráshoz közeledni. A harmadik terület a *lelkipásztori munkája volt*. A született szónok minden külsősége nélkül, sőt azoknak teljes megvetésével, a mi nemzedékünk egyik legátütöbbséjű igehirdetője volt, aki abban is külön úton járt, hogy évei számának növekedésével egyre fiatalosabb, modernebb és gyűjtöbbséjű lett. Mikor lassan, öregesen felkapaszkodott a hátam mögött levő katedrára és remegő, sokszor sírásba hajló hangján megszólalt, semmi sem árulta el a prófétát, kihez hasonló erővel tetemre hívni és vigasztalni senki sem tudott közülünk. Ennek magyarázata abban volt, hogy ő nem akart mást, mint alázatosan útát készíteni az élő Igének, akinek ő egész életében foglya volt és akinek szolgájaként prédikált mind alkalmas, mind alkalmatlan időben. A tudós professzort, a bibliafordítót a tanteremben éppen úgy, mint a dolgozószobában, mint a mindennapi életben igehirdetővé tette az a lelkipásztori lelkület, amely gyűlekezetet keresett és gyűlekezetet gyűjtött mindenütt, ahol csak Kecskeméthy István munkába állott. Igaztalanok lennénk, ha ezt a lelkipásztori lelkületet, mint kizárólagos és megkülönböztető sajátosságát Kecskeméthy István számára lefoglalnók. Molnár Albertben, Kenessey Bélában, Nagy Károlyban is munkálkodott ez. De nemcsak legértékesebben, hanem legregnásabban is, Kecskeméthy István személyének volt uralkodó vonása. Hogy intézetünk fennállása óta tanáraink munkáját úgy a Fakultás falain belül, mint az egész erdélyi anyaszentegyházra kiterjedően ez a pásztori lélek és munka jellemzi, abban döntő szerepe van a Kecskeméthy István hatásának.

1935 január végén, a bibliafordítás lázas munkája közben döntötte ágynak a súlyos betegség tanárkarunk nesztorát. Bár azután állapotában bizonyos javulás állott be, végképpen kivette e betegség intézetünk munkásai közül Kecskeméthy Istvánt, mert azóta sem tudta katedráját újból elfoglalni és most, szeptember elsején, 41 esztendei szolgálat után nyugalomba kellett vonulnia. Isten iránti mély hálával, a távozó mester iránti tanítványi és munkatársi szeretettel veszünk búcsút a nyugalomba vonuló professzor úrtól. Köszönjük Istennek, amit Benne és Tőle nyertünk és kívánunk neki szelíd, verőfényes öregséget.

Itt kell megemlékezni arról a fájdalmas búcsúról, melyet közvetlenül az iskolai év lezárása után kellett vennünk *Meskó György* II. éves hallgatóunktól, ki pár napi súlyos küzdelem után június 28-án a helybeli járványkórházban paratífuszban elhalt. Amikor a vizionlátás bizonyos reményével e helyről is búcsút mondok a szelíd, csöndes, szeretett tanítványnak és kérem Istent, adjon vigasztalást a gyászoló szülőknél, nem mulaszthatom el, hogy köszönetet ne mondjak azoknak a drága lelkeknek, akik Meskó György temetésén megható részvételükkel tettek bizonyosságot arról a szeretetről, amely nagyobb mint a hit és a reménység.

Végezetül áldom Istent, aki megengedte nekünk, hogy intézetünk évnnyitója, az Őrségváltás, annak a férfiúnak jelenlétében

mehet végbe, aki a theologiai gondolkozásban azt a nagy fordulót képviseli, mely a ragyogó, de halálba vivő emberi bölcsességből a megváltó isteni boldonsághoz, a megfeszített Krisztushoz vezet és amely úgy erdélyi református anyaszentegyházunk, mint theologiai Fakultásunk, valamint a mi személyes életünkben is életmegújító áldások forrása lett. Mély tisztelettel és hálás szeretettel üdvözlöm Fakultásunk előljárósága, tanárikara, ifjúsága és gyülekezete nevében dr. Barth Károly professzor urat, a bazeli egyetem világhírű tanárát és köszönöm, hogy kitüntetett minket látogatásával. Egyszersmind szíves bocsánatát kérem, ha az a nagy öröm, amelyet hozzánk-látogatásával nekünk szerzett, nem tud mértéket tartani s túláradva, szinte féktelenül ömlik személye felé. Mi tudjuk, hogy a professzor úr magvetése nyomán azért zsendült olyan gazdag aratás, mert nem a maga gondolatait, hanem csak az Igét akarta vetni, mi tudjuk, hogy a professzor úr nem ünneplésre jött hozzánk, hanem, hogy itt is hirdesse Azt, akire egész élete munkája alázatosan, de hatalmasan visszamutat. De ha bele fog pillantani abba a szörnyű szakadékba, amelynek szélén régebben kétségbeesve, most pedig reménységgel járunk, ha meg fogja látni intézetünkben, egyházunkban az új életnek jeleit és azt, hogy ez a megújulás abból a forrásból fakadt fel, amelyet professzor úr bizonyosságtétele tárt fel újra és ha sikerülni fog nekünk megbizonyítani azt a tényt, hogy az a rendkívüli hajlandóság, mellyel a mi intézetünk és egyházunk professzor úr tanítását fogadta, abban leli magyarázatát, hogy nálunk soha sem ment teljesen feledésbe a bibliai reformátori alap: akkor meg fogja érezni, hogy nem idegenbe, hanem haza jött, nem ünneplők, hanem testvérek közé. A testvérektől pedig — ha azok olyan kicsinyek és erőtlének is, mint amilyenek mi vagyunk — nem lehet rossz néven venni, ha szeretetüket minden tartózkodás nélkül mutatják meg. Isten hozta közénk, Isten vezérrelje és áldja meg közöttünk való munkálkodásában, hogy ittélétéből újabb áldás fakadjon intézetünkre és anyaszentegyházunkra! Együttal szeretettel köszöntöm a professzor úr kíséretében jött többi kedves vendégünket is és kívánom, érezzék jól körünkben magukat!

Végül köszöntöm azokat, akikért van itt minden, köszöntöm intézetünk ifjúságát. Legyen ez az év a boldog magvetés, áldott aratás ideje.

Kedves Testvéreim! A jövőndő homálya földi ezt az esztendőt, melynek most kaput nyitunk. Egyedül Isten tudja, hajnali vagy esti őrsgé váltás-e ez a mai, egy jobb vagy nehezebb esztendő elé megyünk-e? Egyetlen reménységünk az, hogy fölöttünk, az idő tengerének hamar elpattanó buborékai fölött, áll és öröködi hordozva a mi erőtlenségünket, Jézus Krisztus, a mi Urunk, aki tegnap és ma és mindörökké ugyanaz. Aggodálmaskodás helyett bizalommal tesszük le intézetünk és a magunk sorsát az Ő áldott, hatalmas kezeibe!

Ezzel az 1936—37. iskolai évet az Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök, igaz Isten sigltségül hívásával és nevében megnyitottnak nyilvánítom.

Az Úr szenvedő szolgája.

Tanári Székfoglaló értekezés az 1936 október 4-iki évmegnyitó ünnepélyen.

*Főtiszteletű Püspök Úr, Méltóságos Elöljáróság, Nagytiszteletű
Tanári kar, Kedves Ifjúság, Mélyen tisztelt Közönség, Kedves
Vendégeink!*

Úgy szeretnék most e megszólítás után elhallgatni; mert ebben a tiszteletteljes megszólításban az Úr szenvedő szolgájának, Jézus Krisztusnak földi testét szolgáltattam meg. Nevelő anyámnak is szólíthattam volna. Milyen szegény az emberi nyelv a hála kifejezésére! Anyaszentegyház, mely alig látszó életem görbéjének éles fordulópontjain felém hajolt, tejjel táplált, sebeimet kötözte és az Ő sebeiben találtam kenyeremet és gyógyulásomat. Hét évvel ezelőtt árnyas falumban a Szentlélek Istentől választott kicsiny lelkipásztorsereg vigasztalásomra énekelt: „Fogjad kezem, oly gyenge vagyok, érzem, hogy nélküled én járni nem tudok“, — — — és az utolsó évben meggyötört a gondolat, amikor az ószövetségi tanszék betöltésére és testvéri munkatársul elhívtam: hát olyan szegények lettünk már, hogy én következem erre a felelősségre. De bűnös gondolat ez, mert azt hittem, hogy enyém a felelősség, holott az én Úram, Jézus Krisztus ezt is átvette tőlem és hordozza az én gyengeségeimet is. Én szegény és képtelen vagyok, de gazdag az én Úram, erős és adakozókedvű, akitől naponta kérhetem és kapom azt, amit másnak kell adnom.

Nem tudok arra vállalkozni, hogy nagy elődöm méltó utóda lehessenek. Másfélévig hallottam bizonyágtételét, szerettem őt és az ő bizonyágtételét. Megtanultam a leckét és a megtanultat tudatosan és az ő tanácsára félre kellett tennem. Ő elbírta, én nem bírtam azt a nagy ellentmondást, amit dr. Kecskeméthy István hordozott; azt a feszültséget, amely tudománya és bizonyágtétele között volt. Szerettem, bámultam őt és szerettem volna követni őt. De ma tudom, hogy e széles nyomtávú, kegyelmi ajándékokkal megáldott személyiséget követni akarni hiúság is lett volna. Ő sem ezt akarta tőlem és tanítványaitól, az Úr Isten akart rajta keresztül szólani, alakítani. Nagy ívelésű emberélet, melyet Isten úgy és azért formált, hogy általa tanítványseregeket tápláljon. Ennek a tanítványseregnek tudományában a jelenkor színvonalát adta, de bizonyágtételében a múltat a jelenen át a jövővel kötötte össze. Az Igével táplálta hallgatóit. Jól esik bevallani, hogy a szeretet elfogultságával néztem reá és hallgattam őt, mert nem tehettem, hogy

ne szeressem őt s mégis csak időrendben lehetek utóda. Mellette epigonnemzettség vagyok, de az a vigasztalásom, hogy Isten a hiányzó erőt megadja, mert Isten kegyelmi ajándékkal képesít. Örvendek, hogy ezeket életében mondhatom nagy tanítomnak. Az ő szava elcsuklott; az ő munkatársai, akik engem érdemen felül felkaroltak, testvérül fogadtak, megmutatták, hogy merre kell mennem: az Úr Szenvedő szolgálja: az Úr Jézus Krisztus után.

*

Az első pünköst után történt. Kandaké szerezcsenországi királynéasszony komornyikja és kincstárnoka Jeruzsálemből hazautaztában a szekerem Bibliát olvasott, az őtestamentumot olvasta, mert ez volt az őskereszténynek bibliája. A Lélek Filep apostolt a komornyikhoz küldte, aki éppen Ésaiaást olvasta. (És. 53:7.) „Mint juh vitették mézsárszékre és mint a bárány az ő nyirője előtt néma, azonképen nem nyitotta fel száját...” Vajjon érted-e mit olvasol? Nem értem, felelé a komornyik. Kérlek Téged, kiről mondja ezt a próféta? Magáról-e, vagy más valakiről? — Ez a régi kérdés. Minden olvasó felveti e kérdést. Filep felelt reá, mert a Lélek szólt Filep által, de ahol a Lélek nem szól, a feleletek tarka összevisszasága táruul élénk. A Filep bizonyágtételét a történetkritika félretette, az őtestamentumot az őskereszténységtől elválasztotta és azt vallásos költészetnek, irodalmi lecsapódásnak tekintve, kanonikus jellegétől s egyúttal isteni természetétől megfosztotta. Hogy Filep és Kandaké komornyikja találkoznak, az lehet történeti és irodalmi kérdés; hogy a Lélek és Ésaiaás próféta bizonyágtétele találkoznak, az sajnos, egy ezerféleképen oldható vallástörténeti kérdéssé lett. Így érthető, ha az 1935-ben 'Németországban (Göttingen 1935. IX. 4—10.) összegyűlt bibliakritikusok arról panaszkodnak, hogy az őszövétségi bibliatudományok és az egyházközött a hid megszakadt s már palló sincs; — a reformatori theologia első gátszakító lendületében az eddigi bibliai exegetikát bármely tudományegyetemen elhelyezhetőnek nevezte — öncélú tudományként; — csak a theologiáról tiltotta ki, vagy mellőzhetőnek nyilvánította, ami könnyű is volt, hiszen a reformatori theologia mai művelői e szárazító szél minden fázisán átmentek. Ésaiaás könyve a műtöbe került s mert megoperálni nem sikerült, felvagdalta az irodalom- és vallástörténet. Idővel nagymúltú folyóirathoz hasonlított, melybe Ésaiaás állítólag a legkevesebbet írt. A kor, a műfaj, nem utójára a versmérték, döntő szempontokká lettek. Eredmény, hogy Ésaiaás 1—39 et más írta, mint a 40—66. részeket. A 40—66. nem látszott egységesnek, a 40—55. részek elszigetelhető egészet képeznek s csak az úgynevezett 'Ebed Jahve dalok rontják az összefüggést, melyek külön veendőek.

Bennünket itt a 40—55. részek és azon belül az 'Ebed Jahve dalok — darabok érdekelnek. Hogy a 40—55. részek külön szakasznak tekinthetők, arra már Kálvin figyelmeztet, de ő nem annyira az isagogikai taglalásra, mint inkább Krisztusra néz. Tehát

nem Döderlein (Tóth Lajos) 1775 a felfedező, sem Eichorn vagy Duhm (1892) — hanem Kálvin.

Babiloni Ésaías kétféle szolgáról beszél, az egyik szolgálak : maga Izrael, — a másik egészen más, élő és szenvedő-meghaló és feltámadó *személyiség*, akinek a kilétét csak Filep apostol és ő is a Lélek által mondta meg. Mi ez, ki ez a személyiség? Olyan kérdés, mely mindenkit és mindent döntés elé állít. Az egyház léte és tagjainak élete függ e kérdésre adott és adandó felelettől. A relatív feleletek egész sorát állítja össze J. Fischer. E feleletek szaporíthatók. Néha ugyanaz a bibliakritikus 3—4 féle feleletet ad. (Sellin.) Megdöbbenő a kapkodás és találgatás, de így vagyunk minden nagy kérdésünkkel, ha azt *elszigetelten* akarjuk megoldani. A szenvedő szolga kérdése és kilétére adott felelet egybeesik a bibliai exegesis problémájával. Az 'Ebed Jahve darabok értelme a Biblia *egész*-ségének értelmétől függ. Ezek a dalok nem egy mű-fajsortozatba, nem is irodalmi dokumentumok, hiteles okmányok gyűjteményébe tartoznak bele, hanem döntőjelentőségű alkotó részei azoknak az istentől ihletett, isteni erőt lehelő szent írásoknak, melyek *egész*-sége és együtlessége a *református* keresztyén egyház kánona. Ez a kánon nem „a krisztusi“-tól, hanem magától Krisztus testétől: az egyháztól és az egyház hitét hitelesítő szentséges Istentől nyeri tényleges hitelességét. Babiloni Ésaías bizonyosságtételében nem a *krisztusit* keressük, mert arra csak korrigálható etikai feleletet kaphatunk, hanem *Krisztus Jézust, a goélt*, a Messiást keressük, akitől értelmet nyer az Írás és aki tengelye a kánonikus íratoknak. Deuteroésaiás könyve csak irodalmi abstractio, de kánonikussá a Deutero bizonyosságtételét a benne elrejtett Krisztus tette és teszi. Az ótestamentumnak két magyarázata, exegesis áll előttünk: az egyik az Újtestamentum (I. Kor. 10 : 4). Kiindulása: az Úr szenvedő szolgájának egyetlen lehetséges felismerése babiloni Ésaíasnál és rajta keresztül az egész kánonikus irodalomban. Bizonyítéka ez egyetlen lehetséges exegesisnek maga az Új testamentum (Ján. 5 : 46, Luk. 24 : 27, II. Kor. 3 : 14 stb.). Nem csak egy könyvnél, de az összes kánonikus íratoknál relatív jelentőségűvé és mégis nélkülözhetetlenné válnak a történet és irodalomkritika úgynevezett vívmányai. Hogy Ésaías könyve különböző darabokra taglalható, azt ma cáfolni vagy elvitatni nem lehet, de az is meggondolandó, hogy Ésaías az ő bizonyosságtételét *tanítványalban* a jövő számára lepecsételni parancsolja (És. 8 : 16). testamentumot köt, hogy ami 701-ben *lélet*, az a testamentum felbontásakor és folytatásakor *örömhírként* áradjon a világra, éppen tanítványörökösök bizonyosságtételében. Irodalmilag, történetileg Izeke lehet szedni az Ésaías könyvét, de csak az az exegetikai út helyes és lehetséges, mely által Ésaíasék bibliai-theologiai, vagy helyesen: christologiai egységekre jutnak. A két Ésaíasnál hallható szó *egy szó*, *Ige*, mely testté lett és aki által minden lett. Történet- és időfeletti lép be az időbe és történetibe s mi ugyanazon csodának két szemléltető képét látjuk, két botránkoztató, a veszedelem

és harag fiai számára elviselhetetlen jelenséget: az őtestamentum történeti idői anyagában, eseményeiben Isten kijelentését, — és a szenvedő szolgában megjelenő Isten fiát. Ezt Ésaías adja hírül, ez a hír ugyanabból a szajból származik. Jeruzsálemi Ésaías, vagy Ésaías 1—39, az Ítélet üzenetét, babiloni Ésaías a kegyelem hírt közli, ugyanazon Lélek kényszerítésére. Az emberi száj, kiáltó szó. Nem az idő különbségen a hangsúly, hanem az üzeneten; az őszövétségben nincs idő, csak cselekvés, befejezett, vagy folyamatos cselekvés. Ítélet és kegyelem ugyanazon szó két szótagja s csak *együtt* jelent üzenetet: az *Igét*, mely nemcsak beérkezik a történelembe, hanem okozza a történelmet, előidézi, mert az Isten szájából származó szó, ige mozgása, élete és hatása adja a történelem dynamikáját. És ha elismerjük a tényt, hogy az Őtestamentum magyarázata, exegesis a Krisztusról *nyilván* szóló Újtestamentum, akkor azt is megmondjuk vele (az Ésaías 55 : 10 és a 40 : 55 részek alapján), hogy babiloni Ésaías könyve a történelem theológiája, mert minden christologia, illetve a „christologia“ a történelem theológiáját adja. Az Őtestamentum olvasásánál bántó lehet az a megfigyelés, hogy a könyvekben nincs kronológikus rend, időérzék, történeti érzék. Háromféle Ésaías egy helyen, az első Ésaíaskönyv átszöve fogságbeli irodalmi darabokkal, de tudnunk kell, hogy itt nem Ésaías beszél, hanem az, aki tegnap, ma és örökké *ugyanaz*. Isten van jelen az ő szavában, még akkor is, ha a történeti helyzet e ténynek ellene mond, Isten irgalma beszél az ő haragjából és szigorú bíróként beszél akkor is, ha kegyelmét adja tudtul. Babiloni Ésaías vigasztaló közléseiben, hüreiben, jeruzsálemi Ésaías ítélethirdetése is benne van, mert a szó, a hír *Izrael szentje* szájából származik, mely Szent-tel áll és esik Izrael, aki ől és elevenít. Külön olvasva csonka az Ésaías könyve. A két hatalmas bizonyágtétel élesen érzékelhető ellipszisben idomul egybe, melynek két gyújtópontjában az ítélet és a kegyelem életveszélyes, de élettámasztó feszültségben állanak és hatnak. Ha azt nem tartjuk szemelőtt, akkor az 1—39 ben megnyilvánuló bizonyágtételt erkölcsprédikációnak, a 40—66-ban levő igehirdetést optimizmusnak, idealizmusnak vagy nacionalizmusnak látjuk. Ha az Újtestamentum *christologiai szempontjait* — és egyúttal exegetikai szempontjait nézzük, akkor Ésaías 1—66 része *egy és egész*, mint ahogy egy és egész a teljes Szentírás. Ezt az egységet a Szenvető szolga alakjában, személyében nyeri, akit az Őtestamentum *Messiasch*-nak és „Goél“-nek, 'Ebed Jahveh'-nek, az Újtestamentum Krisztus-Jézusnak, Megváltónak mond.

A babiloni Ésaías 'Ebed Jahvéja a kultuszra emlékeztet. Szolga, aki Istent imád és annak Istenségét másokkal is elismer-teti. 'Adonai Jahvenek 'Ebed Jahvehja kell, hogy legyen. Ez az 'Adonái: az Úr Isten, aki jó hatalommal és karja uralkodik. Sion, Izrael, Jákob ezt hallja, hirdeti és kell hirdetnie, mert *adventi gyű-lekezet*. Csak egy maradandó van: a szó. Minden más muló. Fenséges, teremtő Úr, kinek léte önmagában való. Nemcsak fizikai,

de minőségi abszolútum, valami egészen *más*, nemcsak másabb! (40:25.) „Kihez hasonlítottok engem, szól a szent?!” Isten a történelem korlátlan ura éppen teremő mivoltánál fogva, aki despotának látszik (Marcion meg is botráncozik ezen), aki *egy* és nem számottevő népért nagy népeket áldoz fel. Mekkora teher *ez az Isten* a védtelen kis korlátolt népen, amelyik korlátoltságában az idővel akarja mérni az időtlent? Amit tesz, érthetetlen, Jahveh: deus absconditus, aki Kyrost is eszközül választja, hogy megmutassa hatalmát s leckét adjon vak, bűnös népének. A legbűnösebb népen: a férgecske Jákobon gyakorolja kegyelmi jogát, amely tette emberileg sohasem lehetne számítani. Ezért ujjong a próféta, mert az ellipszisnek mindkét gyújtópontjában oly fény gyulladt ki, mely a sötétségben járó népek világossága. Jahveh tevékenysége Izraelen az emberi mentőlehetőségek határán túl történik és a történelemnek és természetnek csak úgy van értelme, ha Izrael megváltásában eszközül használtatik. Útat ver, folyót fakaszt a hűtlen népnek a pusztában s a hűtlen papot, a kultusz őrét és szolgáját, akit a pogányok világosságául állított Jahveh, újra hivatalába állítja, hogy a pogányok bizonyosságot tegyenek Jahveh kegyelmi tényének láttára: „közted, csak közted van Isten.” Izrael a pogányok papja, a közbenjáró *áldozdár* a népek és Jahveh között. Botráncoztató tény, hogy a szolgálatot Izrael kapta, Jahveh az ő kijelentését e nyomorult nép földi történetéhez fűzte, szám-talan hűtlenség után vele a szövetséget újra és újra megújította. Választhatott volna előkelőbb népet, — de eltaposott népet különöztet meg és cséplőhengerré teszi őt, hogy általa világhatalmakat morzsoljon szét. Jahveh nem félti az ő dicsőségét e jelentéktelen néptől, pedig a keleti istenek mindig a győző népekhez menekülnek. Izrael bukása azt a látszatot ébresztette, hogy Jahveh költe van a történelem etikai ítéletéhez, mely szerint a maroknyi és hűtlen Izrael rabszolgaságot érdemel s Jahveh, az ő szövetségese vele együtt bukik. Ez a végzet-hitre vezetett volna. Jahveh-nak elég hosszú a keze, Izrael megváltására. Jó tetszését és szabadságát mutatta meg Izrael történetében.

Izrael akár pária, akár rabszolga, mégis Jahveh papja kell, hogy legyen a pogányok, a népek számára. Ezt a csodát kell babiloni Ésaíasnak hirdetni. Nem érdeme ez Izraelnek, hanem Jahveh kegyelmi ténye: „nem gondolok bűniddel.” Izrael csak bosszantani tudta Jahveht. Deuterot nem lehet optimistának mondan, Izrael sorsa fordulatát nem érdemelte meg, — Isten megbocsát, megkegyelmez önmagáért! Ez minden történelem *theological* megítélése. A történelmi nagyság nem jutalom s a bukás nem büntetés, a megbocsátás nem megérdemelt jutalom, hanem Isten amnesztiája.

Izrael története és Izrael választottsága paradox viszonyban vannak. Ezt a paradoxont az Újtestamentum fejt meg az 'Ebed Jahveh-darabok helyes magyarázatával. Izraelben, a szolgában az izraeli történelem teljes csődje tárul szemünk elé, az Úr szenvedő

szolgájában és rajta át nézve a kollektív szolga történelme a kegyelem szemléltető felületévé lesz és lett. Izráel történetének a másik csődje: a másik, az Újtestamentumot mellőző és azon kívül álló ótestamentumi exegesis: a *Talmud*, amelyik Izráel történetét, illetve vallástörténelmét tovább írja, de mert Izráel története megszűnik a Messiás eljövetelével, így csak exegesisé lesz. Ha a modern exegetika a christológiai szemponttól eltér, természetszerűen találkozik a másik, a christológiától mentes talmudi exege-sissel. És akkor az exegéták tényleg örökre kiszakadnak a keresztyén egyház életéből, mert theologia csak a Krisztusról való bizony-ságtételek történelmi hordozóján belül lehetséges. E kánonnélkü-liség kasuistikát és kabbalistikát, elemeire bomlott, széttépett életet eredményez. De a 40—55 részekben nemcsak a kollektív szol-gáról van hír, hanem Valakiről, aki csak egy és más, több mint népközösség, aki élő személyiség. Deutero ujjongva beszél Róla! A Deutero kiáltásában a legújjongóbb kiáltás: *jön. Ő jön.* „Az én szolgám.” Az Ótestamentum perfectuma mindig futurum, a futu-ruma is jelen (perfecta profetica). És éppen e körülmény nem engedi, hogy a szenvedő szolgáról szóló dalokat kihagyjuk úgy, mint az exegetaoperátorok, akik *ha egyházuknak nincs ingyére az ige*, vakmerően kivágják. *Krisztus testét vagdalják.* Látszólag za-varók e dalok, az összefüggések a 40—55 részekben mintha ezek nélkül is épek volnának. Ezek azonban a 40—55 részek lényeges és döntő alkotó részei. Azt mondhatjuk, hogy a babiloni Ésaías könyvének *többi részei is innen nyernek értelmet.* Ezt az értelmet vallani a keresztyén egyház feladata és öröme. De nem azért, hogy egy irodalomtörténeti vita során megállapítást nyerjen: babi-loni Ésaías maga az *'Ebed*. Ki ez az Ebed? Lehet-e Kyros? Nem, mert Kyros népeket tipor le, hódít, — a szolga még a repedt nádszálat sem töri el. A másik felelet: maga Ésaías — a próféta és költő —, ezt azonban állítani képtelenség, mert a próféta még a saját nevét sem mondja meg; még afölött is vita van, hogy Babelben élt-e, Jeruzsálemben-e, vagy pedig a Libánon vidékén. Harmadik felelet az, hogy e szolga maga Izráel, szenvedő nép-közösség megismerésül, mert hiszen Izráel a történeti hordo-zója a tórának, fogsága őt csakugyan repedt nádszállá és alig pislogó mécsessé tette, a Septuaginta a „szolgám” szó után Já-kobot is ír — kollektív értelemben, mint kiválasztottat. De ez a szolga mégis *más*, mint Izráel, mert Izráelt Jahveh passzív maga-tartásra ítélte, *akin* valami ítélet és kegyelmi tény fog végbemenni, melyet ő hűlően és szerepét veszítve vár. A 42: 1—4-ben a szolga intenzív tevékenységéről szól, szigetek várnak tanítására, ment, kimél, tehát *cselekvő személy!* Valaki, aki *egy*. És ennek a szol-gának *feladata van* a másik-szolga: Izráel életében, sőt az *'Ebed* lényegében biztosíték van arra, hogy a népközösség: a másik szolga *nem hal ki!* Izráel papi és közbenjárói hivatalt kapott Jahvéhnál a népek és Jahve között, de a vak szemeket megnyitni és a foglyokat kiszabadítani Izráelnek ha hivatása is

volt, teljesíteni nem tudta, mert maga is vak és fogoly. A foglyok szabadlítása és a szemek nyitása *rajta történt*, a vak és fogoly jelzők pedig nemcsak az exulánsokra, de az egész Izráélre vonatkoznak.

A 49:1—6 ban a szolga maga beszél, *születés előtti létéről*, elrejtettségéről. Az itt előforduló, megtévesztőnek látszó „Izráél” szó az Istennel küzdőre, Jákobra (Gen. 32:28) emlékeztet és az 5. versben előforduló „Izráél” szó, mely a népközösséget jelenti, bizonyítja, hogy az ’Ebed az Izráélt építhetoneként kapta, tehát nem tévesztendő össze a *másik* szolgálával. Csak annyit lehet itt mondani, hogy a személyes szolga a kollektív szolga bukásában rajzolódik élesen.

Az 50:4—9 szerint — egy másik, illetve a harmadik ’Ebed Jahveh szakaszban — a megalázott Slon kétségbeesik, hogy őt a Jahveh elfelejtette. Erre feleli Jahveh, hogy van hatalma, akarata, joga segíteni. Az aláztatosan tűrő, megcsufolt szolga tanítói hivatalt kap (prófétai tiszt). Száját Isten éles karddá tette és a szigetek várják tanítását, nem Izráél és nem *csak* Izráél. Rejtett élete tanításában, az Ige hatásában nyilvánul meg. Az Istentől tanultat tanítja, *Theo-logidit* ad, Isten iskolájában tanult — a legmélyebb alázattal, megaláztatásban nyeri üdvtanító képességét, csak így tudja fel-emelni a megalázottakat. Ez a theologia a megváltó Isten akarátának kinyilvánítása, melyben a világ Isten igazsága alá vettetik. Nem theodicea, nem istenigazolás, hanem Isten ítélete és igénye a világra. Izráél *helyett* kell ezt cselekednie, hogy Izráél visszanyerhesse szolgálai, paptanítói hivataltát a népek között, melyet engedetlensége, makacssága miatt elvesztett.

Az 52:13-ban Jahveh maga mutat reá szolgájára. A szöveg sok késen ment át; hála Istennek, a talmudi judaizmus nem értette e csodálatos kijelentést, különben szétépte volna Ésaiaást, de megértette a *pünkösti zsidóság*, a *keresztyén*, a *Krisztus-jéle gyülekezet*. A szolga nyomorúságos élete és kínhalála sokaknak vált-ságul szolgál, — Jahveh hirdeti ezt. A dal elején és végén Jahveh beszél volt és leendő tanuk vallomása által, hogy a szolga *érettük* szenvedett és szenved. Ezek lehetnek zsidók is és pogányok is, de együtt adják „Izráél” fogalmát. A szolga mindenkiért szenved! Világmissziója van a szolgának és a szolgát hordozó népközösségnek. Ez a vallomás mindazokat egybekapcsolja, akik a szolga *csodájában* hisznek, noha ez a szolga nem kelt rokonszenvet, megvettetik és tisztesség nélkül temettetik el. Isten terve a szolga csodája, szenvedése és közvetítése által valósul meg. Megalázottságában nyeri a legnagyobb „zsákmányt”, mert az erőseket és hatalmasakat *megnyeri* Istennek. *Mások* számára szerez megigazulást, *másokért* könyörög, *mások* bűnét hordozza, főpapi szolgálatot kap és tiszta élete bűnért való áldozattá lesz, ’ásámért való „’ásám.” A főpapi tiszt terhe is reáesik a szenvedő szolgára, mert a szolgára bízott hivatal nem szűnhetik meg és az Isten szájából származó szó nem térhet vissza dolgavegezetlenül. Az

áldozár Izráel, a kollektív szolga bűnbe esett, érette is áldozati bárányra, hibátlan áldozati állatra van szükség a Lev. szerint és emellett *büntelen áldozárra*. Az 53:1—9-ben a halotti dal is le van írva, mert az áldozár maga lett 'ásám-má, bűnért való áldozattá. Itt a Heid. Káté dogmatikumának gyökere.

Lehet-e azonos a bűnös nép, a bűnös áldozár a büntelen szolgálával a „Mesiach“-hal? *χριστός* sal? Lehet-e a próféta ez a szolga, vagy nem Izráel története van itt megszemélyesítve? A mondottak után határozott *nemmel* kell felelnünk. Csak áldereng Izráel történetén „A Szolga„, a *felkent* élete. A fogság jelenthet halált, a hazatérés feltámadást, de ez csak mind viszfény, a népek csak tanulnak, de üdvhatás és üdvlehetőség a személyes Szolga által van. *Izrdelből*, de *nem Izrdeltől*. Izráel üdve is a Szolgától van — és lehet.

Izráel nem önkéntes, Jahve által kierőszakolt szenvedése nem lehetett bűnért való áldozat. Ezt tiltja a Lev. 5. 12. Izráel sentsége nem a történelmében van, hanem a szolga áldozatában. Izráel kezeli, adminisztrálja papi hivatalát a népek között, de minden a szolga áldozatán alapul, aki a *bűnös Izrdelért büntelen áldozatot hoz*. Ez az értelme az „ásám“-nak, melyben Krisztus áldozata van elrejtve. És csak ez adja meg értékét annak az alig érthető ténynek, hogy Izráelnek szabad még bűnösen is Sionban élni; papi hivatalát a benne elrejtett áldozat, szolga, büntelen és megáldozott élet teszi érthetővé és szükségessé, — ez az, amit *Izrdel világtörténeti hivatásának* szoktak nevezni és nem az, hogy az ókori népek művelődéstörténeti emlékeit átmentette, — mert Izráel világtörténeti hivatását a szenvedő szolga legitimizálja és lehetségesli. Nem azonosítható a szenvedő szolga Izráel népével, — de el sem választható tőle, néha alig megkülönböztethető. Izráel *akkor* a szenvedő szolga földi teste, *ma* az Egyház, mely nem azonosítható Krisztus Jézussal, de tőle el sem választható, Izráel utóda, Ábrahám magja, hitben sarjadt életközösség, bűnös test, mely Krisztus tiszta testén tört sebekből újul és gyógyul. Nemcsak a két test szolidaritása ez, melyben Isten megír bűnöst és büntelent egy helyen, még ha az ő fiáról és az ő népéről van is szó, — hanem az *igaz* szenvedése és halála, hogy feltámadásában a bűnös is tisztaságot és üdvöt nyerjen. Üdvre tartatik meg a bűnös is! Ő nem az egyház, de úgy látszik mintha az volna, Isten terve az, hogy ne csak látszodjék, hanem tényleg azonosítani lehessen az egyházat Ő vele, — „maradjatok én bennem és én ti Bennetek maradok.“ (Ján. 15 : 4.) Nem ő lesz olyan, mint az egyház, hanem az egyház lesz olyan, mint ő. Lehet és lesz, el van határozva, hogy legyen, mert minden perfektum futurum, minden van egyúttal lesz is, mert a világ üdve Krisztusban mint befejezett tény vár Ábrahám gyermekeire, a hitben választottakra. Nyilvánvalóvá lett pedig ez a Filepek bizonyágtételében, *testté lett az Igében*. Ezért csak az Újtestamentum mondja és mondhatja meg, hogy ki a szenvedő szolga s mit jelentenek az „Ebed Jahve“ dalok. Csak az Újtesta-

mentomban érthető az unio mistica capitis et corporis. Így van értelme az Ésaías Krisztusának, akinek szívében az 1—39-ben hirdetett harag, ítélet és 40—45-ben hirdetett kegyelem a maga (isteni) *egységét* találja meg. Theológiává lesz, christológiává lesz, mint minden igehirdetés, mert csak az az igehirdetés, amelyben Christologia van. Az Újtestamentumban Izráelt, a szolgát *ország-nak* hívják, melyet a szenvedő szolga alapít bűnösbökből és fáradtakból s Jeruzsálem úgy várja Ésaías Krisztusát és Pilátus úgy feszíti meg őt, mint Királyt. Tehát próféta, aki törvényt, — ill. ítéletet jelent a népnek, pap, ki a választott nép elhívbázott életét s egyuttal a népek életét — a föld végéig megigazítja, király, ki jó hatalommal, karja uralkodik. A *szenvedő szolga uralkodó király*, ki előtt a fű elszárad, a virág lehull, a történelmet elfelejtik, de a *Beszéd*, a Szó, melyet egy *névtelentől*, babiloni Ésaíasról üzent, megmarad. Azaz: Isten emberré, szenvedő szolgává lett, — „nem volt neki alakja és ékessége, — és néztünk reá, de nem vala ábrázata kívánatos.“ Itt a két Testamentum egysége, az Ótestamentum Messiás-Krisztusában, az Újtestamentum Kyrios-Jézusában, „aki mikor Istennek formájában vala, nem tekintette zsákmánynak azt, hogy ő az Istennel egyenlő, hanem önmagát megtüreslté, szolgai formát vévén fel, emberekhez hasonlóvá lévén, — engedelmes lévén a keresztfának haláláig, Isten is felmagasztalá őt s ajándékozva neki oly nevet, mely minden név felett való, hogy a Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieiké, földieké és föld alatt valóké — és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya dicsőségére.“ (Fil. 2:5—11) Pál apostol és a Névtelen ugyanarról tettek bizonyosságot, csak Pál a szenvedő szolgát *néven nevezte, Úrnak nevezte.*

*

Folytatnom kellene, nincs vége, — vége akkor lesz, mikor már nem hitben, hanem látásban járunk. Addig még hallanom kell pásztorlársaim énekét és együtt énekelem: „De így Uram, e mennyből jövő fénynél Reád tekintve bizton indulok“. Ez a szenvedő szolga az én Uram, az élő Isten Fia; hivattam, hogy az Ő tanúja legyek azok számára, akik az Ótestamentumot, a prófétákat olvasák. Hálám érzete, felelősségem tudata mellett alázatos tisztelettel kérem Előljáróimat, Munkatársaimat és Barátaimat, hogy kitüntető szeretetükben megtartani méltóztassanak, hogy tanú lehessenek, hogy szolgálatom igehirdetés legyen, bizonyágtétel az Úr szenvedő szolgálja: a Mi Királyunk mellett.

Nagy András.

Üdvözlő beszéd.

Elmondotta Nagy András professzor székfoglalója után az évmegnyitó ünnepélyen dr. Gönczy Lajos e. i. igazgató.

Nagytisztelető Professzor Úr! Kedves Testvérem!

Ebben a döntő jelentőségű pillanatban, amikor életed sorsát és munkáját esküdtételeddel hozzákapcsoltad intézetünkhöz, Elöljáróságunk, Tanárkarunk és Ifjúságunk nevében testvéri szeretettel köszöntelek és kívánok áldást életedre, munkádra. Tegye a kegyelmes Isten áldottá bejöveteledet, gyümölcsözővé itteni munkálkodásodat!

Az az egyhangúság, mellyel Tanárkarunk és Elöljáróságunk nagynevű elődöd, dr. Kecskeméthy István örökébe elhívott, kötelez Téged, hogy az ő példáját követve *állítsd tudományodat és munkásságodat Annak szolgálatába, akinek nevét ma esküdtételedben segítségül hívtad*. Épen ezért nagy örömömről szolgált székfoglalódban Arról hallani, akinek „sebeivel győgyulnánk meg”. Az ótestamentumi bibliai tudományok művelőinél a legerősebb a kísértés, hogy elfeledkezzenek Arról, aki az első húsvét reggelén az emmausi úton „elkezdvén Mózesről és minden prófétáktól fogva, magyarázza vala nékik minden írásokban, amik Őfelőle megíratlak”. (Luk. 24: 27.) Aki így cselekszik, az *lelkétől* fosztja meg az Írást és egy idejét mult, legfentebb muzeális értékkel bíró ócska könyvvé teszi a Bibliát, amelynek a tanulmányozására ebben a mai lázas világban kár annyi időt fecsérelni. Bár Fakultásunk soha sem mondott le arról, hogy növendékeit a tudomány minden fegyverével felkészítse, mégis a tudomány művelését soha sem tekintheti öncélnak, be kell azt állítania a Krisztus erdélyi református anyaszentegyházának szolgálatába.

Mi azért akarunk tudós theologusokat képezni, mert csak a szó igazi értelmében vett theologus lehet jó lelkipásztor. Az a theologia, amely nem áll Krisztus anyaszentegyházának, nem áll a lelkipásztori munkának a szolgálatában, az nem theologia. Mert a theológiát theológiává az élő Ige teszi, Aki ő- és újtestamentumban egyformán szól mihozzánk. Az élő Ige felé mutatott a Te mai székfoglalód is és mi örömmel hallgattuk azt abban a reménységben, hogy professzori munkálkodásod, minden tanításod, minden cselekedeted, egész életed az Úr szenvedő szolgájáról való hitvallás lesz.

Amikor magunk és az Intézetünk nevében nyomatékosan kérjük Tetőled az ilyen szolgálatot, egyúttal testvéri indulattal ígérjük, hogy mindenkor, minden tekintetben a legnagyobb készséggel állunk melletted. *Reméljük, hogy a Krisztusban való egy ségnek az a lelke, amely intézetünk előljáróiban és tandráiban eddig is munkált, a Te szolgálatoddal még erősödni fog.*

Isten hozott, Isten vezéreljen, Isten tegyen áldássá!

Az apostol útmutatása.

Bibliamagyarázat, melyet a Fakultás évszázó ünnepélyén 1937 június 20-án
Vásárhelyi János püspök tartott.

I. Kor. 14:1. Kövessétek a szeretet,
kívánjátok a lelki ajándékokat, leginkább
pedig, hogy prófétáljatok.

Azt olvassuk, hogy mielőtt a mi Urunk Jézus Krisztus kiválasztotta és szent szolgálatára elbocsátotta volna apostolait, azelőtt az egész éjszakát imádkozva töltötte el. (Luk. VI. 12—16) Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyvben viszont följegyezve találjuk, hogy mielőtt a gyülekezet első térítő útjára elbocsátotta volna Pált és Barnabást, böjtölt és imádkozott. (Ap. Csel. XIII. 3.) Ez a két esemény nyilván mutatja, hogy milyen jelentőséget tulajdonított a mi Urunk Jézus Krisztus és az első gyülekezet az evangéliumi szolgálatra elhívottak kiválasztásának és munkábaállításának. Meg is értjük ezt a körülményt, hiszen rendkívüli volt a feladat is, amelyre az apostolok megbízást nyertek. Ez volt az ő feladatuk: „Elmenvén pedig prédikáljatok, mondván: Elközelített a mennyeknek országa, betegeket gyógyítsatok, poklosokat tisztítsatok, halottakat támasszatok, ördögöket űzzetek.” (Máté X. 7—8.)

Minden időben emberi erőket meghaladó, nagy feladat várt az evangélium munkásaira. Joggal mondhatjuk, hogy a mi korunkban is rendkívüli feladat vár a Krisztus szolgálóira, hogy mi is különösen nagy várakozással tekintünk munkájuk elé. Egy hitében, erkölcsi erejében megtört világot kell Krisztus szolgálóinak visszavezetniök a megújult élet ösvényére. Ez a feladata népünk körében a mi lekipásztorainknak is. E szent szolgálatra nyertek hitünk szerint áldott elhívást ifjú teológus testvéreink, akik most számolnak be egy esztendő elvégzett munkásságáról. Nem kell-e nekünk is a szeretet buzgó esedezésével imádkoznunk éreztük? Nem kell-e velük együtt keresnünk az útmutató tanácsot, amelyből feleletet nyerhetnek a nagy kérdésre, miképen tölthetik be helyesen a reájuk váró komoly életfeladatot? Úgy érzem, hogy e kérdésre nyerünk feleletet abban az apostoli útmutatásban, amelyet szentírónkben adott Pál apostol a Korinthusbeli gyülekezetnek: „Kövessétek a szeretetet, kívánjátok a lelki ajándékokat, leginkább pedig, hogy prófétáljatok.” Hadd idézzük azért lelkünk elé ez áldott órában az apostoli útmutatás tanulságait.

Kövessétek a szeretetet. A megelőző fejezetben a szeretetnek mindenekfelett való nagy jelentőségére mutatott reá az apostol.

Hiábavaló a legragyogóbb ékesszólás, a minden tudományt magába foglalo, a jövendő titkaiba beletekinteni képes legszélesebb-körű ismeret, a hegyeket mozdító hit, hiábavaló még a vagyont, az életet odaadni kész áldozat hősiessége is, ha hiányzik a szeretet. Ezért utal arra az apostol, hogy a lelki ajándékok felhasználásának egyetlen kiváltképpen való útja van és ez az út, amelyet a szeretet égi fenségében, szépségében örökkévaló áldásában mutatott meg. Ezért szól az intelem: Kövessétek a szeretetet. Az apostol intelme és útmutatása elsősorban arra figyelmeztet, hogy a szeretet nem elvont tanítélet, hanem a szeretet életvalóság, vagy még helyesebben mondva, előttünk járó személyiség, akit követnünk lehet és követnünk kell. Kicsoda ez? „Megjelent az Isten idvezítő kegyelme minden embernek, amely arra tanít minket, hogy] megtagadván a hitetlenséget és a világi kívánságokat, mértékletesen, igazán és szentül éljünk a jelenvaló világon. Várván ama boldog reménységet és a nagy Istennek és meglártó Jézus Krisztusunknak dicsősége megjelenését, Aki önmagát adta miértünk, hogy megváltson minden hamisságtól és tisztítson önmagának kiváltképpen való népet, jócselekedetekre igyekezőt. Ezeket szóljad és ints és fedd, teljes méltósággal: senki téged meg ne vessen.“ (Tit. II. 11—15.) Ezt írta Pál apostol Titusnak. Ebben van a felelet. Jézus Krisztus a testté vált szeretet. „Az által lett nyilvánvalóvá az Isten szeretete bennünk, hogy ez ő egyszülött Fiát elküldte az Isten e világra, hogy éljünk általa.“ (I. János IV. 9.) hirdeti János apostol. Teljesíteni az apostol intelmét, azért annyit jelent, mint élni a Jézus Krisztusban és követni őt, akiben Istennek szeretete megjelent.

Hogyan lehetünk igazi lelkipásztorok? Bizonyára Ti is feltették már ezt a kérdést önmagatok előtt. Ime a felelet: Kövessétek a szeretet. Mindenben ő utána igazodjatok, aki azt mondotta magáról: „Én vagyok a világ világossága, aki engem követ, nem járhat a sötéttségben, hanem az ővé lesz az életnek világossága.“ (János VIII. 12.) Anélkül a komoly elhatározás nélkül, anélkül a szent kizárólagosság nélkül, amely Krisztus apostolainak életét betöltötte: „És nincsen senkiben másban idvesség: mert nem is adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk.“ (Ap. Csel. IV. 12.), senki nem lehet igazi keresztyén, még kevésbé lehet igazi lelkipásztor. A legelső tanács, a legkomolyabb intelem, amellyel szolgálatotok helyes betöltésére az Anyaszentegyház nevében buzdíthatunk, az apostoli útmutatás: Kövessétek a szeretetet. Minden törekvésetekben, minden elhatározásokban Ő reá figyeljétek, Ő utána igazodjatok, Jézusra figyeljétek és Jézus után igazodjatok, ez a döntő, ez a legelső feladat. Minden egyéb ezen fordul meg.

Ha a követendő irány felől Isten szent Lelke által elhatározásra jutottatok, akkor teljesíthetitek az apostoli útmutatás következő intelmét is: *Kívánjátok a lelki ajándékokat.* Az apostol e levelének tizenkettedik részében felsorolja a különböző lelki ajándékokat,

amelyekkel az Úr választottjai szolgálhatják Isten országát. „Mindenkinek azonban, írja az apostol, haszonra adatik a Léleknek kijelentése. Némelyiknek ugyanis bölcsességnak beszéde adatik a Lélek által; másíknak pedig tudománynak beszéde ugyanazon Lélek szerint; egynek hit ugyanazon Lélek által; másnak pedig gyógyítás ajándékai azon egy Lélek által, némelyiknek csudatevő erőknék munkái; némelyiknek meg prófétálás; némelyiknek pedig lelkeknek megítélése; másíknak nyelvek nemei; másnak pedig nyelvek magyarázása: De mindezeket egy és ugyanaz a Lélek cselekszi, osztogatván mindenkinek külön, amint akarja.“ (I. Kor. XII. 7—11.) A Krisztus követése érdekében kívánjátok a lelki ajándékokat. Úgy érzem, hogy nem vétek az ige értelme ellen, ha ezzel kapcsolatosan arra kérlek és arra buzdítalak benneteket, hogy teljes komolysággal és odaadással igyekezzetek megszerezni minden tudományos felkészültséget, amely alkalmasabbá tehet titeket a gyülekezetben való evangéliumi szolgálat minél eredményesebb betöltésére.

Szerezzétek meg a theologiai tudományok mindenikében az elérhető legteljesebb jártasságot, igyekezzetek megismerni népünk történelmét, szellemi és anyagi érdekei védelmének leghathatósabb eszközeit, hogy a nektek adott lelki ajándékok minősége és mértéke szerint az egyik a gyógyítás, a másik a bölcsesség beszéde, a harmadik a tudomány buzgó művelése által valóban áldással tudja betölteni szent szolgálatát. Bizonyára akkor sem vétek az ige értelme ellen, ha azt is megállapítom, hogy a szeretet követéséhez nemcsak ilyértelmű lelki ajándékokra van szükség, hanem szükség van még más lelki ajándékokra is. Szükség van csüggedetlen reménységre, szükség van nagy-nagy türelemre, szükség van belső jóakaratra, egyszóval szükség van a Léleknek azon javaira, gyümölcseire, amelyeket az apostol Galáciabeliekhez írott levelében eképen sorol fel: „De a Léleknek gyümölcse: szeretet, öröm, békesség, béketűrés, szívésség, jóság, hűség, szelidség, mértékletesség.“ (Gal. V. 22.) A szeretet követésében csak az tud hűséggel járni, aki a Lélek ajándékaival mindkét értelemben rendelkezik és azoknak megszerzését valóban buzgón kívánja. A lelki ajándékok ilyen értelemben való kívánságát kettős úton tölthetitek be. Komoly munka és buzgó imádkozás útján. Imádkozva tanulni és tanulva imádkozni ez az az út, amelyen ti, ifjú theologus testvéreim, Krisztusnak hűséges követői, igazi bizonyágtevői lehettek és amilyen mértékben előhaladtok ezen az úton, olyan mértékben ragyog fel előttetek szolgálatotok legfelségesebb feladata.

Kívánjátok a lelki ajándékokat, — int az apostol, — leginkább pedig, hogy prófétáljatok. Minden munkátok, a szeretet követése, a lelki ajándékok megszerzése, azt szolgálja, hogy alkalmasok legyetek arra, hogy prófétáljatok. Mit jelent prófétálni? Prófétálni lényegében annyit jelent, mint hirdetni Isten idvezítő akaratát. Ti Annak lesztok bizonyágtevői, akit az Atya rendelt és idvezítő Szentlelkével felkent a mi legfőbb Prófétánkká és taní-

tónkká és aki nekünk, a mi váltságunk felől az Istennek titkos tanácsát és akaratát tökéletesen kijelentette. Ti az Ő követésében a lelki ajándékok megszerzése által akkor töltitek be szent feladatokat, ha ti is minden munkáttal, szolgálattal legfőképpen arra törekedtek, hogy életetekkel, tanításotokkal, Isten titkos tanácsát és akaratát, amint Isten lelke által a testté lett Igében, ami legfőbb Prófétaánkban, a Krisztusban megértitek és megismeritek, hirdettitek, hogy a ti munkátok által a gondjaitokra bízott lelkek számára is Krisztus legyen az út, az élet és az igazság. A református lelkipásztornak nincs is más eszköze és útja dicsőséges szolgálatának betöltésére, mint az igehirdetés, a prófétálás. Minden munkája, úgy amint az apostol figyelmeztet, ennek a legfontosabbnak szolgálatában áll. „Azonképen ti is, ha érthető nyelven nem beszéltek, mimódon értitek meg, amit szóltok? Csak a levegőbe fogtok beszélni. Azonképen Ti is, minthogy lelki ajándékot kívántok, a gyülekezet építésére igyekezzetek, hogy gyarapodjatok.” (I. Kor. XIV. 9:12.)

A gyülekezet építésére igyekezzetek, hogy gyarapodjatok. Ezért kívánjátok leginkább pedig, hogy prófétáljatok. A mi fakultásunknak egykori kiváló tanára és igehirdetője, Molnár Albert, mondotta egykor e figyelemreméltó szavakat: „Elvégre el kell homályosulnia annak a csinált nimbusznak, melyet a középkori egyház festett a papi hivatal fölébe, de annál jobban fog világlítani az a nimbusz, mely a református lelkészt ragyogja körül, mert az igazi glória az, mely belülről sugárzik ki, az ember lelkéből, szívéből. Az igazi glória magának a léleknek, a szívnek a sugara, fénye, visszaverődve s fénylő körívbe futva az egyén halántékai körül.” A jóslat első fele beteljesült. A csinált nimbusz a papi hivatal fölött bizony elhomályosult. A világ, a mi népünk is sokszor elégedetlenül, vádolólag, követelésekkel áll velünk, papokkal szemben. Soha olyan rettenetesen komoly követelésekkel nem állott Erdély népe a református papság elé, mint most. Nagy dolgokat vár tőlünk. Várja, hogy életünkkel, tanításunkkal, a megújult élet krisztusi útját mutassuk meg számára. Vajha a következő nemzedék meg tudná állapítani, hogy éppen a mostani és az eljövendő református papság által valósult meg a jóslat második fele, hogy a mi nemes munkánkból ragyogott ki az igazi glória, amelyről Molnár Albert olyan prófétai látással beszélt.

Hogyan közelíthetjük meg ezt a nagy célt? Hogyan közelíthetitek meg, ti a szolgálat útjára most készülő ifjú testvéreim? Erre a nagy kérdésre nincs jobb útmutatás számunkra, mint a mai szentige: „Kövessétek a szeretetet, kívánjátok a lelki ajándékokat, leginkább pedig, hogy prófétáljatok.” Kérjük a kegyelemnek Istenét, hogy Szentlelke által segítsen ez apostoli útmutatás hűségese követésére.

Amen.

Évzáró beszéd

a Theologiai Fakultás 1937 június 20-án tartott évzáró ünnepélyén elmondotta
dr. Gönczy Lajos e. i. igazgató.

*Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr! Méltóságos Elöljáróság!
Nagytiszteletű Tanári Kar! Tiszteletes Ifjúság! Mélyentisztelt Kö-
zönség!*

A mai napon, az iskolai év záróünnepén, lélekben vissza-
tekintünk az év első napjáiig. Végig azokon a feladatokon, munká-
kon, próbákön, küzdelmeken, amelyek az egymást követő napok-
ban sokszor félelmetesen, sőt elcsüggesztően állottak elénk, de
amelyek most, a visszapillantás idején új fényben ragyognak fel
lelkünk előtt, mert belőlük a mi megtartó Istenünk kegyelme ra-
gyog reánk. És minél mélyebbről és minél többször fakadt fel az
esztendő folyamán szívéből a könyörgés, annál boldogabban
buggyan fel most ajkunkról a hálaadás: „Áldjad, áldjad én lelkem
az Urat, és egész bensőm az ő szent nevét“.

Legyen hála a kegyelmes Istennek, hogy ebben a viharfelhők-
től borongós esztendőben a mi gyarlóságunk és méltatlanságunk
dacára is nem érték intézetünket és nem értek minket olyan meg-
semmisítő csapások, olyan megemésztő veszedelmek, mint amilyenek-
ket a kétség, a csüggedés egy-egy sötét órájában szívdobogva vár-
tunk. Ha közvetlenül húsvét előtt, az ünnep szombatján nem kel-
lett volna temetőbe kísérnünk *Máthé Sándor* III. éves hallgatónkát,
azt mondhatnók, próba nélkül repült el felettünk ez az esztendő.
A *Máthé Sándor* sírjára sem panasszal helyeztük emlékezésünk
szerény virágait. Őszintén fájt nekünk a csöndes, minden erejét
megfeszítve igyekvő kedves tanítványunk és tanulótársunk eltávo-
zása, hiszen akkor következett be, amikor már reménykedni kezd-
tünk felgyógyulásában. Mégis megbékült lélekkel gondolunk halá-
lára, mert hosszú, súlyos szenvedések közül hívta haza őt a meny-
nyei Atya s mi a viszontlátás bizonyos reménységével vettünk bú-
csút a célbajutott tanítványtól. Még ennek a könnyes emléknek a
fátyolán keresztül nézve is ezt mondhatjuk e mögöttünk levő esz-
tendőről: több örömet, több eredményt hozott, mint remélhettük,
mint érdemeltük.

Barth Károly baseli professzornak, a világhírű református
theologusnak megtisztelő és meggazdagító látogatásával indultunk
neki az esztendőnek, majd pár hét múlva *Clavier Henri* montpel-
lieri professzor, a francia reformátusok egyik vezető személyisége

kedves emlékü látogatásának örvendhettünk. E két ünnepen keresztül a világ reformátusainak bátorítása, biztatása, életereje áradt be intézetünkbe és az esztendő sötét, borús napjaiban sokszor merítettünk új erőt az ezekre való emlékezésből. Mindketőjünkkel azóta is állandó, bensőséges kapcsolatban állunk és arról, hogy ők sem feledkeztek el rólunk, többször volt alkalmunk az esztendő folyamán meggyőződni. E kapcsolatot igyekeztünk kimélyíteni és állandóvá tenni azért, hogy Barth professzor urat intézetünk tiszteletbeli professzorává választottuk.

Nagy öröm, de egyúttal súlyos felelősség is az a tény, hogy a numerus clausus dacára is növendékeink száma nem fogy, sőt inkább növekszik. Év elején beiratkozott 129 hallgató, ebből 71 erdélyi, 30 királyhágómelléki és 28 más illetőségű, év végére ez a szám 131-re emelkedett, 10-el, illetőleg 12-vel volt az idén több hallgatónk, mint az elmúlt esztendőben. Ezt a tényt különbözőképpen lehet megítélni. Vannak, akik sóhajtozva veszik tudomásul, mert az ifjúságnak lelkeszi pályára való igyekezésében csak a többi pályáknak a mi ifjúságunk előtti lezáródását látják, mint indító okot. Vannak, akik aggodalommal szemlélik teológiánk zsúfoltságát, mert *pap túltermelés* veszedelmétől féltik az egyház és a gyülekezetek békéjét. Mi azonban mindezekon felül és mindezeket megelőzően Istennek kezét látjuk ebben, Isten kegyelmes kezét, ki a maga csodálatos útján vezeti az ifjúságot és teszi fogékonná országát szolgálatára.

Öröm, de a felelősségünket növelő öröm volt ebben az esztendőben annak a megtapasztalása is, hogy mind egyetemesebben, mind többfelől fordul az érdeklődés a *lelkésszépzés* felé. Mert ez az érdeklődés újból és újból rákényszerít arra, hogy visszanyuljunk a lelkésszépzés gyökérkérdéséig. Az igazi nevelő mindig, újból és újból felveti a kérdéseket maga előtt. A mi intézetünk életében sem felt el egy esztendő sem úgy, hogy részleteiben vagy egészében fel ne vetődött volna a kérdés: nevelő munkánk kielégíti-e az igényeket. Ez a hátunk mögött levő esztendő különös élességgel azt a kérdést vetette fel: *mit és hogyan tanulmányozzon a jövőendő papság?*

A tanulmány anyagának a kérdését három, látszólag egymással semmi összefüggésben nem lévő esemény állította előtérbe: *az enyedi segédlelkészi tanfolyam, a bábonyi munkatábor és egyik abszolvdtt növendékünknek a bukaresti, majd szebeni orthodox teológián való tanulmányozása.*

Az enyedi segédlelkészi tanfolyam, amely november 15—május 15 ig tartott s amelyre a múlt esztendőben végzett erdélyi férfihallgatók rendeltettek be, számszerint 12-en, abból a kívánságból született, hogy a lelkipásztorok képzésénél a puztlán theologiai tanulmányozáson túl *a tanulmányi anyag kiszélesítésével fel kell venni a tananyagba mindazt az ismeretet, amelyet a mindennapi élet megkíván. Több praktikus, több életismeretet szerezni, hogy a lelkipásztor legyen képes a gyülekezet tagjai életének minden vo-*

natkozásában, nemcsak a lelkiekben, hanem a testiekben is hathatós szakavatott irányítást, sőt segítséget nyújtani. Szerezzen a lelkipásztor alapvető ismereteket a *mezőgazdaság* minden ágában, ismerje meg a *szövetkezeti* munkát elméletben és gyakorlatban, rendelkezék azokkal az ismeretekkel, amelyek képessé teszik az *egészségügyi* és a *jogi* első segély nyújtás kielégítő elvégzésére. A hat hónapig tartó enyedi tanfolyam, amelyen bizonyos theologiai előadások mellett a csombordi gazdasági iskolával kapcsolatban gazdasági, a Hangya központtal kapcsolatban szövetkezeti ismeretekre oktattattak a segédlelkészek, a jövőbeni lelkipásztorok tudásának és érdeklődési körének egy ilyen irányú kiszélesítését akarta munkálni, kétségtelenül nagy igyekezettel. Az eredményt, mivel vizsgakötelezettség nem volt, a jövőben fogja megmutatni.

A lelkipásztorképzés ily irányú kibővítését első sorban azok sürgetik, akik a *falut*, a falusi gyülekezetek magárahagyottságát, tanácsatlanságát, szükségait tartják szemelőtt. A *falutanulmányozás* munkájába kösztoltak bele hallgatóink közül egy páran a *bábonyi munkatáborban*, hol Kós Károly egyházmegyei főgondnok aa. segítségével, Szabó T. Attila tanár aa. vezetése mellett 1936 július 28-tól augusztus 12-ig munkálkodtak. Ez idő alatt a falut és annak életét nemcsak a helyszíni tanulmányozás által, hanem a falu mindennapi munkájában való bekapcsolódással igyekeztek megismerni, megbecsülni és megszeretni. Útat készítettek, vizet hordtak, kaszáltak, együtt izzadva a nappal. Felesleges rámutatnom arra, mit jelent a faluval való eme bensőségebb kapcsolat egy olyan ifjúságra nézve, mely mint a miénk, 95 százalékban falun, a nép között fogja leélni életét. Illesse köszönet a fentemlítetteknek kívül főtitiszteletű Püspök urat, ki készséggel jött segítségünkre e munka támogatásával.

A mi lelkipásztoraink tanulmányának egyik sajátos, mindig látott, de eddig kellőképpen nem kultivált területére fordította egész figyelmét ebben az egész esztendőben *Juhász István*, mult évben végzett növendékünk, ki az első félévben a bucurești, a második félévben a nagyszebeni orthodox theológián hallgatott előadásokat és végzett tanulmányokat, a bucurești, de különösen a szebeni theologia vezetőinek lekötözöden szives támogatása mellett. *Minél alaposabban megismerni azokat az egyházakat, amelyek között élünk*: megismerni tanáiban, szervezetében, mindennapi életében, problémáiban, vezetőiben olyan kötelezettség, mely elől egyházunk jövődjé és a közös feladatok megoldása érdekében többé kitérni nem lehet. Sajátos helyzetünkből különös felelősséggel és nyomatékkal reánk háruló feladattá vált az *orthodox egyháznak minél alaposabb megismerése és e megismerés közben önmagunk megismertetése*. Ez Fakultásunknak történelmi helyzetéből folyó speciális tudományos feladata, mellyel nemcsak önmagunknak, hanem az egész *protestáns világnak, sőt az egyetemes keresztyénségnek tartozunk*.

A tanulmányozás anyagának a kérdésével minden időben összefüggött a *tanulmányozás mikéntjének* a kérdése. E tekintetben

kedves emlékü látogatásának örvendhettünk. E két ünnepen keresztül a világ reformátusainak bátorítása, biztatása, életereje áradt be intézetünkbe és az esztendő sötét, borús napjaiban sokszor merítettünk új erőt az ezekre való emlékezésből. Mindketlőjünkkel azóta is állandó, bensőséges kapcsolatban állunk és arról, hogy ők sem feledkeztek el rólunk, többször volt alkalmunk az esztendő folyamán meggyőződni. E kapcsolatot igyekeztünk kimélyíteni és állandóvá tenni azáltal, hogy Barth professzor urat intézetünk tiszteletbeli professzorává választottuk.

Nagy öröm, de egyúttal súlyos felelősség is az a tény, hogy a numerus clausus dacára is növendékeink száma nem fogy, sőt inkább növekszik. Év elején beiratkozott 129 hallgató, ebből 71 erdélyi, 30 királyhágómelléki és 28 más illetőségű, év végére ez a szám 131-re emelkedett, 10-el, illetőleg 12-vel volt az idén több hallgatónk, mint az elmúlt esztendőben. Ezt a tényt különbözőképpen lehet megítélni. Vannak, akik sóhajtozva veszik tudomásul, mert az ifjúságnak lelkeszi pályára való igyekezésében csak a többi pályáknak a mi ifjúságunk előtti lezáródását látják, mint indító okot. Vannak, akik aggodalommal szemlélik teológiánk zaufoltságát, mert *pap túltermelés* veszedelmétől féltik az egyház és a gyülekezetek békéjét. Mi azonban mindezekon felül és mindezeket megelőzően Istennek kezét látjuk ebben, Isten kegyelmes kezét, ki a maga csodálatos útján vezeti az ifjúságot és teszi fogékonyá országára szolgálatára.

Öröm, de a felelősségünket növelő öröm volt ebben az esztendőben annak a megtapasztalása is, hogy mind egyetemesebben, mind többfelől fordul az érdeklődés a *lelkésszésképzés* felé. Mert ez az érdeklődés újból és újból rákényszerít arra, hogy visszanyuljunk a lelkésszésképzés gyökérkérdéséig. Az igazi nevelő mindig, újból és újból felveti a kérdéseket maga előtt. A mi intézetünk életében sem felt el egy esztendő sem úgy, hogy részleteiben vagy egészében fel ne vetődött volna a kérdés: nevelő munkánk kielégíti-e az igényeket. Ez a hátunk mögött levő esztendő különös élességgel azt a kérdést vetette fel: *mit és hogyan tanulmányozzon a jövőendő papság?*

A tanulmány anyagának a kérdését három, látszólag egymással semmi összefüggésben nem lévő esemény állította előtérbe: *az enyedi segédlelkészi tanfolyam, a bábonyi munkatábor és egyik abszolvdált növendékünknek a bukaresti, majd szebeni orthodox teológián való tanulmányozása.*

Az enyedi segédlelkészi tanfolyam, amely november 15—május 15 ig tartott s amelyre a múlt esztendőben végzett erdélyi férfihallgatók rendeltettek be, számszerint 12-en, abból a kívánságból született, hogy a lelkipásztorok képzésénél a pusztán theologiai tanulmányozáson túl *a tanulmányi anyag kiszélesítésével fel kell venni a tananyagba mindazt az ismeretet, amelyet a mindennapi élet megkíván. Több praktikus, több életismeretet szerezni, hogy a lelkipásztor legyen képes a gyülekezet tagjai életének minden vo-*

natkozásában, nemcsak a lelkiekben, hanem a testiekben is hathatós szakavatott irányítást, sőt segítséget nyújtani. Szerezzen a lelkipásztor alapvető ismereteket a *mezőgazdaság* minden ágában, ismerje meg a *szövetkezeti* munkát elméletben és gyakorlatban, rendelkezze azokkal az ismeretekkel, amelyek képessé teszik az *egészségügyi* és a *jogi* első segély nyújtás kielégítő elvégzésére. A hat hónapig tartó enyedi tanfolyam, amelyen bizonyos theologiai előadások mellett a csombordi gazdasági iskolával kapcsolatban gazdasági, a Hangya központtal kapcsolatban szövetkezeti ismeretekre oktattattak a segédlelkészek, a jövőendő lelkipásztorok tudásának és érdeklődési körének egy ilyen irányú kiszélesítését akarta munkálni, kétségtelenül nagy igyekezettel. Az eredményt, mivel vizsgakötelezettség nem volt, a jövőendő fogja megmutatni.

A lelkipásztorképzés ily irányú kibővítését első sorban azok sürgetik, akik a *falut*, a falusi gyülekezetek magárahagyottságát, tanácsatanságát, szükségét tartják szemelőtt. A *falut* tanulmányozás munkájába kóstoltak bele hallgatóink közül egy páran a *bábonyi munkatáborban*, hol Kós Károly egyházmegyei főgondnok aa. segítségével, Szabó T. Attila tanár aa. vezetése mellett 1936 július 28-tól augusztus 12-ig munkálkodtak. Ez idő alatt a falut és annak életét nemcsak a helyszíni tanulmányozás által, hanem a falu mindennapi munkájában való bekapcsolódással igyekeztek megismerni, megbecsülni és megszeretni. Útat készítettek, vizet hordtak, kaszáltak, együtt izzadva a néppel. Felesleges rámutatnom arra, mit jelent a faluval való eme bensőségebb kapcsolat egy olyan ifjúságra nézve, mely mint a miénk, 95 százalékban falun, a nép között fogja leélni életét. Illesse köszönet a fentemlítteteken kívül főtisztelétű Püspök urat, ki készséggel jött segítségünkre e munka támogatásával.

A mi lelkipásztoraink tanulmányának egyik sajátos, mindig látott, de eddig kellőképpen nem kultivált területére fordította egész figyelmét ebben az egész esztendőben *Juhász István*, mult évben végzett növendékünk, ki az első félévben a bucurești, a második félévben a nagyszebeni orthodox theológián hallgatott előadásokat és végzett tanulmányokat, a bucurești, de különösen a szebeni theologia vezetőinek lekötelezően szíves támogatása mellett. *Minél alaposabban megismerni azokat az egyházakat, amelyek között élünk:* megismerni tanaiban, szervezetében, mindennapi életében, problémáiban, vezetőiben olyan kötelezettség, mely elől egyházunk jövődjé és a közös feladatok megoldása érdekében többé kitérni nem lehet. Sajátos helyzetünkben különös felelősséggel és nyomatókkal reánk háruló feladattá vált az *orthodox egyháznak minél alaposabb megismerése és e megismerés közben önmagunk megismertetése.* Ez Fakultásunknak történelmi helyzetéből folyó speciális tudományos feladata, mellyel nemcsak önmagunknak, hanem az *egész professzorság világnak, sőt az egyetemes keresztyénségnek tartozunk.*

A tanulmányozás anyagának a kérdésével minden időben összefüggött a *tanulmányozás mikéntjének* a kérdése. E tekintetben

is érdekes tanulságok vonhatók le az esztendő munkájából. Nem új, eddig soha nem hallott módszerei fogásokról van szó, hanem régi, de feledésbe ment, vagy háttérbe szorult eljárásoknak és szempontoknak az előtérbe állításáról.

A legelső, a mai tudományos kutatás alapvető módszerei követelése: *ne másod, harmad kézből meríteni az ismeretet, hanem közvetlen tapasztalatból, a helyszíni tanulmányozásból, első forrásból.* Ha megakarod ismerni a falut, az orthodox egyházat vagy a Bibliát, első sorban ne arra fordítsd a figyelmedet, az idődet, az erődet, hogy mit tapasztaltak mások, mit állapítottak meg mások, hanem menj, *kérdezd meg magát a megismerendő valóságot: mit mond önmagáról, milyennek mutatja önmagát.* Másoknak-könyvekben leírt tapasztalata, véleménye csak mint ellenőrző, csak mint segítő, csak mint másodlagos jöhet figyelembe. Ezer a Szentírásról szóló könyvnél többet mond az Írás mivoltáról a Biblia egyszeri figyelmes áttanulmányozása.

A második, amire nagyon komolyan figyelmeztet az esztendő: az eredményes tanulmányozás elengedhetetlen feltétele az *alapvető, az összefogó theologiai szempont érvényesítése.* Amely anyag nem lesz theologiaiavá, azaz *egyfelől Isten hozzánk szóló üzenetévé, másfelől Istenről szóló bizonyágtétellé, az feleslegesen terheli a lelkész képzést,* mint az emésztéshetetlen eledel a gyomrot. Lehet valamely ismeret akármilyen hasznos, gyakorlati szempontból bármily ajánlatos is, amíg nem tud szerves, azaz alapvető elvi kapcsolatba jutni a mi tanulmányozásunk igazi anyagával, a theologiai tudománnyal, mindaddig csak arra való, hogy megrontsa a lelkipásztorképzést, hogy elvonja az ifjúság figyelmét az egy szükséges dologtól. A mi intézetünkötől nem gazdák, nem jogászok, nem szövetkezeti emberek kiképzését kívánja Isten és kívánja a gyülekezet, hanem lelkipásztorokat vár, akik legelsősorban és mindenütt Isten nagyságos dolgairól tesznek tanúbizonyságot. Az a sajátos helyzet, amelyben él a népünk és élnek a lelkipásztorok, továbbá az a theologiai gondolkodás, amely az embert a maga egészében, lélek és test mivoltában szemléli, elútasíthatatlan kötelességévé teszi a lelkipásztornak, hogy legyen szeme meglátni népe gazdasági, társadalmi, egészségügyi szükségzeit és legyen készsége és felkészültsége az első segélynyújtásra, vagy legalább is a tanácsadásra. De aki Fakultásunkra be akarja hozni a gazdaságtant, a szövetkezeti ismeretet, a közjogi ismereteket, az vigye be először a gazdaságtanba, a szövetkezetismébe a teológiát, azaz *vigye be mint vezető, mint mindent uraló szempontot azt a meggyőződést, hogy Jézus Krisztus az út, az élet, az igazság nemcsak az egyház, hanem a gazdasági, a jogi, a szövetkezeti életben is.*

Végül nem csekély nyomatékkal hívta fel figyelmünket ez az esztendő ifjúságunk nagy többsége *tanulmányozásának fogyatékos-ságára,* amely idegkimerülésben, az egészség, a munkabírás megromlásában mutatkozott meg. Része van talán ebben annak, hogy a mai élet mindnyájunkat fokozott megterhelhetés, nagy erőfeszíté-

seket igénylő feladatok elé állít. Tanár Karunk lépéseket is tett aziránt, hogy jövőre kisebb óraszám terhelje növendékeinket. De az a meggyőződés, hogy a mi ifjúságunk megterhelhetése részben a tanárkar ama állandó igyekvése folytán, amellyel a saját kényelmének feláldozásával is könnyíteni akar az ifjúságon, nem olyan nagy, hogy indokolná azt a feltűnően sok betegséget, idegkimerülést, mely minden kollokviumi időszak után és közben járványszerűen szokott elhatalmasodni; inkább a rendszertelen, kapkodó munka, a rossz időbeosztás az oka annak, hogy intézetünkben a tanulmányozás sokakra nézve idegemésztővé vált. Az életnek ama lázas iramában, amely a jövődő lelkipászorokat sem fogja kimélni, egyetlen mentség és védelem az, ha itt az intézetben megtanuljuk és megszokjuk a pontos időbeosztást, az állandó egyenletes munkát és figyelmünknek nyugodtabb koncentrálását. Ha valaki, úgy a theologus képes kell hogy legyen erre még a munka leglázasabb hajszakában, az élet súlyos próbái között is, képessé kell hogy tegye az, hogy minden munkát, hajszakát, harcot az örökkévalóság szempontja alatt néz.

Mindezekben a tanulságokban Isten áldott figyelmeztetésére kell ismernünk, aki azt akarja, hogy minden esztendőben eredményesebb munkát végezzünk itt, azt akarja, hogy minden esztendőben harcedzettébb és harcra jobban felszerelt nemzedék lépjen ki innen az őrhelyekre. Amikor hálásan köszönjük Isten Ő szent felségének, hogy így figyelmeztet, serkent, vezet minket, alázattal kérjük: ne vesse el, használja fel azt a munkát is, amelyet mi ebben az esztendőben végeztünk, használja fel, ha az a munka sok fogyatékosággal is volt telve.

Isten után hálás köszönetet mondok a Nagytiszteletű Tanári Kar és a magam nevében a Főtiszteletű Püspök úrnak, a Méltóságos Főgondnok úrnak és az Előljáráságnak támogató érdeklődéséért, megértő jóindulatáért, mellyel intézetünk minden kérdését kezelte. Kérjük, a jövődőben is álljanak mellettünk segítségükkel, útmutató tanácsukkal, ajándékozzanak meg bizalmukkal.

Végül mindnyájuknak, valamint a Nagytiszteletű Tanárkarnak és a Tiszteletes Ifjúságnak kívánok Istentől megállídtó pipenést, boldog erőgyűjtést az eljövendő új esztendő új munkájára és vidám viszontlátást!

Ezzel az 1936—37. esztendőt az Atya, Fiú, Szentlélek egy örök igaz Isten nevében és nevét áldva, bezártam nyilvánítom!

BARTH KÁROLY.

[illegible]

Barth Károly.

Theologiai Fakultásunk, mint az erdélyi református theologiai tudományosság szerény tűzhelye, mély hálára van kötelezve Barth Károly iránt. A theologia reformátori szellemű új művelésével a századvégi nagy lelki levertség után teljes megújulást hozott. Barth Károly a theologia nevének, fogalmának és feladatának az új értelmezésével újra megbecsülést szerzett a theologiai tudományosságnak, annak művelőibe új életkedvet öntött s ezzel visszaadta elvesztett önbizalmukat. A theológiát ismét visszahelyezte a Kijelentés alapjára s ezzel az új kezdeményezéssel lehetségessé tette, hogy a theologia ismét összeszedte önmagát és figyelmét és érdeklődését Isten igéjében rejlő hívásának a szolgálatára összpontosította.

Theologiai Fakultásunk — a Lélek indítása és megvilágosítása folytán elsőnek ismerte fel a Barth Károly által kezdeményezett dialektikai vagy reformátori theologia jelentőségét s hálás szívvel nemcsak elfogadta, hanem azonnal alkalmazta is azokat a bibliai-elvi igazításokat, amelyek a mi theologiai gondolkozásunk és tevékenységünk megújulására szolgáltak. A Barth Károly kezdeményezése után hálásak vagyunk Istennek s egyben boldogok vagyunk, hogy theologusoknak vallhatjuk magunkat és részesei lehetünk annak az életnek, amely a theologizáló tevékenységben rejlik.

Theologiai Fakultásunk által mély hálára van kötelezve Barth Károly iránt a mi erdélyi református egyházkerületünk is. Egyházunk és népünk megaláztatásának és szenvedésének legsötétebb napjaiban sok áldott bizonyosságtevőnk sorában Isten különösképpen Barth Károlyt használta fel arra, hogy általa világosságot gyújtson és vigasztalást nyújtson. Hálára van kötelezve az egész romániai reformátusság Barth Károly iránt, hogy újra felfedezte és reformátori tanításával hathatósan elősegítette és sürgette igehirdetésünk további megújulását. Ezzel hozzájárult azoknak a feltételeknek a felszabadításához, amelyek biztosítják egyházunkban a folytonos reformációt és utat nyitnak az Ige szabad érvényesülésének. A Barth Károly által kezdeményezett theologiai tudomány ismét termékennyé vált az egyházi életre s ezzel az Anyaszentegyház munkájának minden ágában ismét döntőerejű tényezővé lett; úgyhogy ma elmondhatjuk, hogy a theologia minden különleges pedagógiai körülményesség nélkül is élő, nevelő és ható erő az újabb és régebbi lelkipásztori nemzedékek életében. Naponként tapasztaljuk,

hogy az új reformátori theologia nemcsak új és mély tudományos belátásra segít, hanem azonkívül új döntés elé állítja mindazokat, akik annak irányítása alatt állnak. Az új reformátori theologia nem tudóskodó theologusokat nevel, hanem tudós theologusokat, akik azonban készek tudományukat elsősorban a Lélek vezetése alá rendelni és ezáltal minél jobb theologusokká válnak, annál jobb igehirdetőkké is alakulnak.

Barth Károly megtisztelte Fakultásunkat és általa egyházunkat azzal, hogy a tanév folyamán személyesen is felkereste s bizonyoságtévő előadásaival rendkívül kedvezően befolyásolta azt a reformátori légkört, amely egyházunkban mind tisztábban készül kibontakozni. Személyes megjelenésével annyi áldást hozott, hogy azt más módon megköszönni nem tudjuk, minthogy mint tiszteletbeli tanárt igyekszünk minél jobban magunkhoz kapcsolni. Ezt annál szívesebben kell tennünk, mert meg vagyunk győződve arról, hogy Barth Károly is ugyanazzal a testvéri indulattal van eltelve irántunk, amelyet mi érzünk iránta.

T. S.

I.

Az intézet állapota.

A) Szellemi állapot.

a) Hatóságok.

1. Az intézet tanulmányi felügyelője: *Vásárhelyi János*, az erdélyi református egyházkerület püspöke.

2. A intézet főgondnoka: *Bárd Kemény János*. Gondnok: *Dr. Kovács András* ügyvéd. Az előljáróság lelkészi tagjai: *Vásárhelyi Boldizsár* tb. esperes, lelkész, *Kovács László* esperes, lelkész, *Kiss Albert* esperes-lelkész, *Dr. Musnai László* koll. vallás tanár, rektorprofesszor, theologiai magántanár. Világi tagok: *Dr. Bene Ferenc* ügyvéd, egyh. ker. főgondnok. *Dr. Vékás Lajos* rt. igazgató, *Gönczi László* koll. igazgató, *Kós Károly* fró, egyh. m. főgondnok.

3. Az intézet tisztviselői 1936 július 1—1940 június 30-ig terjedő ciklusra: igazgató: *Dr. Gönczy Lajos*, gazdasági felügyelő-professzor: *Dr. Nagy Géza*, internátus-konviktusi felügyelő-professzor: *Maksay Albert*, könyvtáros-professzor: *Dr. Tavaszy Sándor*, előljárósági jegyző: *Maksay Albert*. Választásukat a mélt. Igazgatótanács 6576/1936. szám alatt hagyta jóvá. Háznagy: *Bekess Károly*.

4. Az intézet egyházkerületi közgyűlési képviselője: *Dr. Imre Lajos*, akit a nyugalomba vonuló *Dr. Kecskeméthy István* helyére 8596/1936. III. szám alatt igazolt a mélt. Igazgatótanács.

b) Tanári kar.

Dr. J. A. Cramer, az utrechti egyetem professzora, tiszteletbeli tanár. Megválasztatott az 1921 július 2-iki egyházkerületi közgyűlés által.

Dr. K. Barth, a baseli egyetem professzora, tiszteletbeli tanár. Megválasztatott az 1937 január 30-iki egyházkerületi közgyűlés által.

Dr. Kecskeméthy István nyugalmazott tanár. Nyugalomba vonult 1937 szeptember 1-én, 42 évi szolgálat után.

Dr. Tavaszy Sándor, a systematika theologia rendes tanára, a Theol. Fakultás könyvtárának felügyelője, egyházker. főjegyző-püspökhelyettes, a romániai ref. egyház zsinatjának rendes tagja, egyházkerületi képviselő, igazgató tanácsos, a kolozsvári kollégium

előjáróságának tagja, presbiter. Az Erdélyi Múzeum Egyesület bölcsészet-, nyelv- és történettudományi szakosztályának elnöke, a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság hittudományi szakosztályának választott tagja. Szerkeszti a Kiáltó Szó-t, társszerkesztője Az Út-nak, munkatársa az Erdélyi Múzeum-nak, az Erdélyi Helikon-nak és a Pásztorláz-nek. Szolgálati éveinek száma 17. Intézetünk-nél működik 1920 július 1. óta.

Dr. Imre Lajos, a gyakorlati theologia nyilv. rendes tanára, zsinati rendes képviselő, egyházkerületi képviselő, az erdélyi egyházkerület belmisszió előadója, az egyházkerületi tanügyi bizottság, a kolozsvári ref. kollégium előjáróságának tagja, a kolozsvári egyházközség presbitere, a Presb. Rendszerű Ref. Egyházak Világszövetsége kontinentális bizottságának tagja, a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság hittudományi szakosztályának választott tagja, az Erdélyi Irodalmi Társaság, a Kemény Zsigmond Irodalmi Társaság rendes tagja, az Ifj. Ker. Egyesületek Szövetségének elnöke, Az Út felelős-, az Ifjú Erdély főszerkesztője. Szolgálati éveinek száma 16. Intézetünk-nél működik 1921 július 1. óta.

Dr. Gönczy Lajos, e. i. igazgató, a filozófiai pedagógiai tanszék nyilv. rendes tanára, aki megbízás folytán a gyakorlati theologiai tanszék tárgyainak egyrészét látja el, egyházkerületi képviselő, egyházkerületi tanácsbíró, az egyházker. tanügyi bizottság tagja, a kolozsvári református leánygimnázium előjáróságának, a Ref. Kórház keblitanácsának, a kolozsvári ref. egyházközség presbiteriumának és iskolaszékének tagja. Az „En Kicsinyeim” szerkesztője. Szolgálati éveinek száma 14. Intézetünk-nél működik 1923 február 1. óta.

Dr. Nagy Géza, a keresztyénség történetének nyilvános rendes tanára, a kolozsvári egyházközség presbitere, az Országos Magyar Párt közoktatásügyi bizottságának rendes tagja. A Károlyi Gáspár Irodalmi Társaság Egyháztörténeli Adattárának szerkesztője. Szolgálati éveinek száma 11. Intézetünk-nél működik 1926 szeptember 1. óta.

Maksay Albert, az új-szövetségi tudományok tanszékének nyilvános rendes tanára, egyházkerületi tanácsbíró, a Református Szeretetház előjárósági tagja, a Presbiteri Rendszerű Ref. Egyházak Világszövetsége kontinensi bizottságának tagja, a „Református Család” felelős szerkesztője, a Károlyi Gáspár Ref. Irodalmi Társaság főttkára. Szolgálati éveinek száma 12. Intézetünk-nél működik 1925 október óta.

Nagy András, az ó-szövetségi theol. tudományok nyilvános rendes tanára, a Főiskolás IKE felügyelője, egyházkerületi tanácsbíró. Szolgálati éveinek száma 1. Intézetünk-nél működik 1936 szeptember 1. óta.

Dr. Musnai László, kollégiumi vallástanárr, rektorprofesszor, az újszövetségi tudományok m. tanára. Ez évben nem tartott előadást.

Járosi Andor, ev. lelkész, a gyak. theol. tudományok m. tanára. Előadást tartott: „A vallásos szociális mozgalom” címen.

Borbóth Dániel, a Diakonisszaintézet igazgató-lelkésze, a systematika-theológiai tudományok m. tanára. Előadást ez évben nem tartott.

Nagy József, dévai lelkész, okl. vallástanár, a gyakorlati theol. tudományok m. tanára. Előadást ez évben nem tartott.

Tunyogi Csapó András, bálványosváralja lelkész az ó-szövet-ségi theol. tudományok m. tanára. Előadást ez évben nem tartott.

Dávid Gyula, árapataki lelkész, a systematikai-theológiai tudományok m. tanára. Előadást ez évben nem tartott.

Nagy Gerő, az egyházi ének és zene rendes tanára. Intézetünkél működik 1922. óta. Szolgálati éveinek szám 15.

Dr. Koronka István, egyetemes orvostudor, az egészségügytan képezett tanára, intézeti orvos és intézetünkben a közegészségügytan és orvosi ismeretek tanára. Intézetünkél működik 1932. július 1. óta, szolgálati évei száma 5.

Dr. Pop Sever, egyetemi m. tanár, a román nyelv és irodalom tanára.

Dr. Császár Károly, ref. leánygimnáziumi tanár, a német nyelvet tanította az előjáróság megbízásából.

Dr. Szabó T. Attila, okl. középiskolai tanár, „A gyülekezet megismerés elmélete és gyakorlata” címen szemináriumot tartott az erre önként vállalkozóknak.

Biró Sándor, okl. középiskolai tanár, a helybeli ref. kollegium tanára, a francia nyelvet tanította az erre önként vállalkozóknak.

Coulter Tamás, a Skót Egyház missziói lelkésze, angol nyelvi órákat adott.

Benedek Kálmán, koll. h. zenetanár az ének és zenét tanította a tanév második felében Nagy Gerő betegszabadsága idején.

Kárpáti Emil kántor-tanító az I. félévben és *D. Szabó Géza* tanító a II. félévben a theol. énekkar vezetője.

Az intézet háznagya: *Bekess Károly*, aki az intézet gazdasági ügyei adminisztrációját végzi, továbbá mint pénztáros és házgondnok működött. Intézetünkél működik 18 éve.

Szénior: *Mester István*, okl. lelkész, aki az ifjúság baráti pásztorációját végezte. Az „Ifjú Erdély” c. lap felelős szerkesztője.

c) Hallgatók.

Theol. Fakultásunk hallgatóiról a beiratkozás, évközi változások, illetőség tekintetében a következő táblázat ad kimutatást:

Évfolyam	I.		II.		III.		IV.		I—IV.	
Félév	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Beiratkozott	42	42	28	29	32	31	27	29	129	131
Kerületünkben { férfi	20	20	16	15	15	14	13	14	64	63
{ nő	—	—	2	2	1	1	3	3	6	6
Más kerületből { férfi	10	10	7	7	6	6	6	6	29	29
{ nő	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
Magyarországi { férfi	1	1	—	—	2	1	—	—	3	2
{ nő	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1
Csehszlovákiai	—	—	—	2	1	2	—	1	1	5
Jugoszláviai	3	3	—	—	2	2	2	2	7	7
Ág. hitv. ev. { romániai rendes	1	1	2	2	3	2	2	2	8	7
{ „ rendkiv.	7	7	—	—	—	—	—	—	7	7
{ magyarországi rendes	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Szabadságon rendes hallgató	—	—	—	—	2	1	—	—	2	1
Meghalt	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Összesen	42	42	28	29	32	31	27	29	129	131

Külföldön tanulmányoztak: Szabó József Baselben, Hamar Béla Aberdeenben, Dánér Lajos Párisban, Morvay Pál Berlinben — kerületünkben. Horváth István és Tökés Béla Baselben, Papp László Strasbourgban, más kerületből. Rapp Károly (I. félév), Jónás László (II. félév) ev. hallgatók Sopronban.

B) Anyagi állapot.

a) Jelentés az intézet anyagi helyzetéről.

1. Theologiai Fakultásunk ingatlan vagona a Calea M. Foch 38 és 42 szám alatti két épületből, valamint a gazdasági oktatás céljaira a takarékpénztárakból még idejekorán kivett alapítványaink összegeinek egyrészből megszerzett „Békás” dűlőbeli 2 hold 850 négyzetölterületű gyümölcsös kertből és az Apáca-uccában megvásárolt házastelekből áll. A 38. sz. a. épületben intézetünk van elhelyezve, míg a 42. szám alatt a rendőrség, a bejelentőhivatal és a 3 as számú postahivatal bérlik. Az Apáca-utcai kétszoba és konyhából álló házastelket a Korcsolya Egylet bérelte ki.

Az intézet ingatlanai tehermentesek.

2. Az intézet pénzvagyona: a) Az egyházkerület pénztáránál betétként elhelyezett 69.364 Lei. b) Járadékok: Tizenhat darab Bethlen-kollégiumi ösztöndíj á 100 Lei, egyházmegyei ösztöndíjak

a gyulafehérvári, küküllői, széki, az enyedi, görgényi és udvarhelyi egyházmegyéktől különböző időkben és összegekben. c) Értékpa-pirokban 44.282 Lei fekszik.

3. Fenti vagyonból gyűmölcsozók az ingatlanok, melyeknek befolyt jövedelme az 1936—37. tanévben 571.406 lei volt. Tőkéink után kamatjövödelmünk alig volt. Értékeinket az előjáróság a theologiai háznagy által a gazdasági felügyelő tanár ellenőrzése mellett kezelte. Intézetünknek tandíjak címén nincs jövedelme, mert tandíjat a protestáns hallgatók nem fizetnek. Az iskolai év tartalma alatt leckepezézből a tavalyi hátrálékokkal együtt befolyt 253.539 Lei. Leckepezés-kedvezmény címén a tanári kar elengedett 66.000 Leit. Hátrálék 95.786 Lei.

4. Az 1936—37. tanévi költségvetés a múlt esztendeihez viszonyítva lényeges különbséget nem mutatott.

Szükséglet fősszege 3,019.379 Lei. Fedezet fősszege 3,026.644 Lei volt.

5. az egész iskolai év folyamán begyűlt perselypénzt, mely 12.664 Leit tett ki és az egyéb adományokat a szegénysorsú theolodusok segélyezésére fordítottuk.

6. Tanáraink az egyházkerületi nyugdíjintézetnek kötelezett tagjai. Járulékaikat, valamint az intézet részéről levonandó járulékokat az egyházkerület pénztárához rendszeresen fizetjük.

b) Internátus-konviktusi jelentés.

Az 1936—37. iskolai év folyamán a bennlakó hallgatók száma az első félévben 91, a második félévben 96 volt. A bennétezők naponkénti átlagos létszáma 91 volt, ebből a létszámból azonban csak 77 volt teljes étkező, 14 hallgató pedig csupán reggelit, illetőleg reggelit és vacsorát fogyasztott az intézeti konviktusban, mivel ebédet, illetőleg ebéd-vacsorát ingyenesen vagy kedvezményesen a Református Menza és az Ellenzék Menzája adott nekik. A konviktusban egyes hallgatók orvosi előírás folytán gyógyétrend szerint étkeztek.

A második félévi bennlakási létszámszaporodás a lakószobák némelyikében zsúfolódást idézett elő; de mivel külföldi illetőségű hallgatókról volt szó, akiknek a bennlakásban való elhelyezése még az internátusi szerény kényelem rovására is kívánatosnak mutatkozott, a tanári kar elfogadta ezt az átmeneti megoldást; ám ebből az alkalomból is szükségesnek tartja megállapítani, hogy a bennlakás bővítése és továbbfejlesztése halaszthatatlan kötelesség.

A konviktus üzeme rendben folyt egész éven át. A bennétezők élelmezése egyszerű, de megfelelő és kielégítő volt s jól lehet az élelmiszerárak az iskolai év kezdete óta nagyot emelkedtek, a konviktusi díj emelése a tanév folyamán nem vált szükségessé. Ez annak köszönhető, hogy a konviktus vezetősége már az iskolai év kezdetén az egész évi kenyérszükségletet előre biztosító tőkebefektetésről gondoskodott s így kikapcsolta a lisztárulással

kapcsolatos áreltolódásokat; másfelől a tél folyamán eszközölt sertésvágatás révén a füstölt húsnak az étrendbe való gyakoribb beiktatásával egyensúlyozta ki a friss vágású hús naponkénti drágulását.

A konviktus üzemét Bekess Károly háznagy és felesége vezette elismerésre méltó hozzáértéssel és mind a theologia, mind az ifjúság érdekeit lelkiismeretesen szem előtt tartó nagy odaadással.

Sajnálatos hátraesés mutatkozik a hallgatók díjfizetési kötelezettségének teljesítésében. Erre vonatkozólag az adatok a következők:

Konviktusi díj a múlt évi hátralékkal együtt	579.186 Lei.
Ebből befolyt	399.884 „
Hátralék	179 302 Lei.
Internátusi díj a múlt évi hátralékkal együtt . . .	466 944 Lei.
Ebből befolyt	234 337 „
Hátralék	234.607 Lei.

A feltüntetett adatok szerint a folyó iskolai év végén összesen 411.909 Lei hátralék áll fenn, 77.388 lejfel több, mint az előző év végén.

A tanári kar erélyes felszólításokkal és megszorításokkal igyekezett a hátralékokat és az esedékes évi díjakat felhajtani s kétségtelen, hogy ezen intézkedések nélkül a tartozások összege még nagyobb lenne.

Fakultásunk az erdélyi, a királyhágómelléki ref. egyházkerület a királyhágómelléki hallgatóknak az idén is nyújtott pénzsegélyeket, hogy intézeti tartozásaik rendezésében támogassa őket s nem egy hallgatónk díjtartozása csak azzal az összeggel apadt, amennyit a kapott segélye kitett, de jóval nagyobb mérvű segélyezésre volna szükség ahhoz, hogy a szegénysorsú hallgatók tanulmányozásának útjából teljesen elháruljanak az akadályok. Más illetőségű tanulóink saját egyházkerületüktől kaptak időnként segélyeket.

Az internátusi és konviktusi élet rendje ellen kisebb kihágásoktól eltekintve nem volt súlyosabb panasz.

c) Tan- és nevelőeszközök.

a) A tanulmányozás eszközei gyanánt intézetünkben a hallgatók rendelkezésére áll a könyvtár, annak olvasóterme és egy szemináriumi helyiség. Sajnos, még mindig nem vagyunk abban a helyzetben, hogy hallgatóinknak megfelelő tanulmányozó helyiséget, szemináriumi helyiségeket bocsáthassunk rendelkezésre, könyvtárunk is sok hiányosságot mutat abban, hogy jelentős és a tanulmányozáshoz szükséges művek nem voltak olyan példányszámban beszerezhetők, hogy mindenkinek rendelkezésére álljanak. Az intézet épületének végleges és alapos berendezése lenne szükséges ahhoz, hogy a szemináriumi helyiségek és könyvtárak, valamint

egy megfelelő nagyobb tanulmányozó helyiség és egy harmadik, sőt az V. évfolyam beállításával egy negyedik tanterem iránti igényeknek meg tudjunk felelni. Tantermeink, internátusaink berendezése is részben elavult, részben hiányos. Ezekről a szükségletekről való gondoskodás képezte tárgyát ez iskolai év decemberében, püspök úr elnöklete alatt tartott módszeres értekezletnek, amelyből egy részletes memorandumban tárltuk fel szükségünket és a megoldási lehetőségeket a Főtiszteletű Püspök úr előtt. Az egész év folyamán állandó megbeszélés, fontolgatás tárgyát képezte intézetünk felszerelésének kiegészítése. Nem adtuk fel a reményt, hogy Isten hozzásegít a megoldáshoz, bár mi magunk e pillanatban nem látjuk a lehetőségét.

b) *Könyvtári jelentés.* Az 1936—37 iskolai év végén könyvtárunk állománya 21.251 mű 33.074 kötetben. Ez évi gyarapodás 252 mű 395 kötetben. Ebből vásárlás 90 mű 94 kötetben. Adományozások: Bakk József 1 mű 1 kötetben, Bányai Béla 1 mű 1 kötetben, Biró István nyug. tanár 1 mű 2 kötetben, Blénessy K. és Kacsó Sándor 1 mű 1 kötetben, Clavier Henri 1 mű 1 kötetben, Fédération Protestante de France 5 mű 6 kötetben, Gáspár János hagyatékából 75 mű 109 kötetben,* Horváth Jenő 1 mű 1 kötetben, Ifjúsági Keresztyén Egyesület 12 mű 12 kötetben, Ilyés Endre 1 mű 1 kötetben, Jasli Egyetem 1 mű 1 kötetben, Kibédi Sándor 1 mű 1 kötetben, Kónya László 1 mű 1 kötetben, Kristóf György dr. 1 mű 2 kötetben, László Dezső 5 mű 5 kötetben, Magda Sándor dr. 2 mű 2 kötetben, Maksay Albert 2 mű 2 kötetben, Mátyás Ernő 1 mű 1 kötetben, Mózes András 2 mű 2 kötetben, Musnay László dr. 1 mű 1 kötetben, Mánássy Dániel 1 mű 1 kötetben, Nagy András 1 mű 1 kötetben, Nagy Ödön 1 mű 1 kötetben, Nagyenyedi Kollegium 1 mű 1 kötetben, Pápai Kollegium 2 mű 2 kötetben, Pálffy Istvánné özv. 2 mű 2 kötetben, Révész Imre 3 mű 3 kötetben, Református Szemle 1 mű 1 kötetben, Segesváry Lajos 1 mű 1 kötetben, Tavaszy Sándor dr. 2 mű 2 kötetben, Ujszászi Kálmán 2 mű 2 kötetben, Uniunea Fundațiilor Culturale Regale 1 mű 100 kötetben, Vasady Béla dr. 2 mű 2 kötetben, Nagy Ottó 1 mű 6 kötetben.

Adományozás útján kaptunk összesen 137 művet 278 kötetben. A különböző ingyen köldött jegyzőkönyvek, értesítők, jelentések és hivatalos kiadványok száma: 23 mű 23 kötetben.

Folyóiratok közül a következők jártak könyvtárunkba: Református Szemle, Az Út, Kiálló Szó, Református Család, Protestáns Szemle, Erdélyi Múzeum, Pásztorújság, Hajnal, Magvető, Az én kicsinyeim, Ifjú Erdély, Erdélyi Fiatalok, Lelkipásztor, Harangszó, Református Lelkipásztor, Egyház és Misszió, Református Jövő, Magyar Népegészségügyi Szemle, Református Élet, Egyházi Újság, Magyar Nép, Keleti Újság, Reformátusok lapja, Unitárius Közlöny,

* Ebből azonban csak 15 mű 26 kötetben az, amely hozzájárult a könyvtárállományok gyarapodásához, a többi duplum, amelyet szemináriumi célra használunk.

Keresztény Magvető, Magyar Út, Hítel, Evangélikus Élet, Egyet-
értés, Református Ifjúság, Carpatpost, Magyarosan, Reformierte
Kirchenzeitung, Reformierte Schweizer Zeitung, The Light, Reform-
ed Church Messenger, Kirchenblatt für die ref. Schweiz, Revue
d' Histoire et de Philosophie religieuse, Maandbericht, Der Säemann,
Calvinistische Studentenbladen, The Outlook of Missions, Evan-
gelisches Missionsmagazin, Le Christianisme social, Foi et vie,
Zeitschrift für systematische Theologie, Zeitschrift für die neutesta-
mentliche Wissenschaft, Zeitschrift für alttestamentliche Wissen-
schaft, Zeitschrift für Theologie und Kirche, Zeitschrift für Kirchen-
geschichte, Deutsche Evangelische Erziehung, International Christen-
dom, Evangelische Theologie. Összesen tehát 53 folyóirat, amelyből
magyar nyelvű 32, idegen nyelvű 21.

Az olvasószobába kitett művek évi szaporulata 7 mű 13
kötetben. Így a tanulmányozóknak 213 műből, 502 kötetből álló
kézikönyvtár áll állandóan rendelkezésükre. Az olvasószoba és a
kézikönyvtár különösen nagy látogatottságnak örvendett, annyira,
hogy a helyiség több alkalommal kicsinynek bizonyult a látogatók
befogadására. Emellett az ez évben beállított szemináriumi terem
az intézet könyvtárából kikölcsönzött folyóiratokkal és művekkel
állandóan a történelmi tanulmányozó hallgatók rendelkezésére.

Az év folyamán könyvtárunkból otthoni használatra kikölcsön-
öztek összesen 1152 művet; theologiai hallgató 849 művet, más-
foglalkozású 303 művet. Naponként átlag 10 művet adtunk ki
illetve vettünk be. A szépirodalmi művek az ifjúsági egyesület
könyvtárában állottak a hallgatók rendelkezésére. Az intézet pro-
fesszorain és ifjúságán kívül könyvtárunk könyvet kölcsönzött ki
több helybeli és vidéki ref. és luth. lelkipásztornak, a román
ortodox és az Unitárius Theologia néhány professzorának és
másoknak.

c) A tanulmányozást jelentősen előmozdította, hogy hallgatónk
az Erdélyi Múzeum levéltárában erdélyi főúri családok levéltárai-
nak ref. egyházi vonatkozású anyagából másolásokat végeztek dr.
Nagy Géza professzor irányításával, Kelemen Lajos tanár vezetése
mellett. Mindkét professzornak, valamint az Erdélyi Múzeum-egylet
elnökségének, hogy engedély adott hallgatónknak a levéltári máso-
lásra e helyen is köszönetet mondunk.

Az intézet működése.

A) Adatok az 1936/37. iskolai év történetéhez.

1. A tanév dátumai. Intézetünkben az iskolai évet 1936 október 4-én, vasárnap nyitottuk meg a szokottnál is nagyobb ünnepélyességgel, mert ez alkalommal először vett részt intézetünk munkájában Vásárhelyi János püspök úr, ekkor iktattuk be ünnepélyesen Nagy András aát és ünnepélyünket megtisztelte jelenlétével Barth Károly, a baseli egyetem világhírű tanára. Az év megnyitón imádkozott és Igét hirdetett Vásárhelyi János püspök úr, év megnyitó beszédet tartott Örváltás címen az igazgató, esküt tett és Jahveh szenvedő szolgálja címen székfoglalót tartott Nagy András, az ótestamentumi bibliai tudományok ujonnan választott nyilvános r. tanára, majd igazgató üdvözölte a katedráját elfoglaló professzort. Az ujonnan felvett hallgatók fogadalomtétele után püspök úr tartott záróbeszédet, melyben a lelkipásztori szolgálat szépségét és felelősségét mutatta meg az ifjúságnak és az ünneplő közönségnek. Az év megnyitó biblíamagyarázat, az igazgatói megnyitó és üdvözlőbeszéd, valamint Nagy András székfoglalója az Értesítő elején olvasható.

Az évelejei dátumok a következők voltak: javító- és pótkollokviumok szept. 28—29, alapvizsga szept. 30—október 1, beiratkozás október 2—3, minősítő vizsgálat október 3, előadások kezdete október 5.

Az első félévben minden akadály nélkül, az előre megállapított terv szerint folyt a munka az intézetben. Az első félévi kollokviumokat január 18—29. napjain tartottuk meg. A második félévi előadások február 5-én kezdődtek és zavartalanul folytak március 4 ikéig, amikor a minisztertanácsnak az összes főiskolákra és főiskolai internátusokra vonatkozó rendelkezése következtében mi is kénytelenek voltunk ifjúságunkat bizonytalan időre haza küldeni, miután kilátástalannak bizonyult minden, a rendelet hatálytalanítására vonatkozó kísérlet. Csak a külföldi hallgatók nyertek engedélyt az itttartózkodásra. Április 1 én kezdhettük meg újra az előadásokat, tehát pár nap hiján egy hónap mulva. Csak azért nem okozott ez nagyobb zökkenést a munkában, mert egyfelől e kényszer szünetbe esett a húsvéti vakáció is, másfelől mert

az előadások idejét egy héttel meghosszabbítva, június 5-ig folyt a tanítás és a pünkösdi vakáció tartamát is megrövidítettük, úgy hogy végeredményben egy hetet sem veszítettünk a tanítási időből. A karácsonyi szünet december 18-tól január 4-ig, a pünkösdi május 14-én déltől május 19. estig tartott, míg a húsvéti vakáció beleesett a kényszerszünet idejébe. Január havában ismét hosszabb szünetet kellett tartanunk a fűtőanyag beszerzésének nehézségei és az élelmiszerek árának emelkedése miatt.

Az iskolai évet június 20-án zártuk be ünnepélyes istentisztelettel, mely alkalommal az Igét Vásárhelyi János püspök aa hirdette. A jutalmak, pályadijak kiosztása, az igazgatói évzáró beszéd után a IV. évet végzett hallgatók a szokásos módon kibocsáttattak és a püspök úr által az egyházkerület joghatósága alá átvétettek.

2. Nyári munkaprogramm. Szabályzatunk értelmében minden hallgató a kiszabott nyári munkaprogrammot köteles volt elkészíteni, mely feladatnak hallgatóink általában jól, igen sokan közülök pedig örvendetes lelkiismeretességgel és alaposzággal feleltek meg. A tanári kar a legjobb munkákat az idén is pénz-, illetve könyvjutalommal és dicsérettel tüntette ki. A nyári munkaprogramm a következő volt:

A theologiai Szabályzat 244. § a a következőket tartalmazza: „Minden theologus ifjú a nyári szünidők alatt abban az egyházközségben, amelyben a nyár folyamán tartózkodik, köteles valami munkát végezni a lelkész kívánságára és felügyelete alatt. Ilyen munka gyanánt számít: hétköznapi, vasárnapi istentiszteletek végzése, segédkezés a lelkézi irodában, vasárnapi iskola, bibliakör vezetése, vallásos estélyek rendezésében segédkezés, énektanítás stb., ami legalább heti 4 órai munkaidőt jelent. Az erről szóló bizonyítvány a beiratkozáskor bemutatandó.”

I. Ez alapon köteles minden theologus *gyülekezeti munkát* végezni a fent említett, vagy más, a lelkész által kijelölt munkakörökben. Ajánlatos, ahol nincsen, az iratterjesztés megindítása, vagy fellendítésében, hívek összeírásában, családkönyvek elkészítésében, vasárnapi iskolai munka beindításában és vezetésében való segédkezés.

Az 1927—28. évi theologus konferencia kimondotta:

a) Mindenki köteles a nyár folyamán a szomszédságában lévő *szórványok* gondozásában segédkezni. Nemcsak azok, akik erre a munkára jelentkeztek.

b) Ajánlatos a *szomszédos gyülekezetet* is támogatni, ha ott nem lenne vakációzó theologus. Így különösen lehet ajánlkozni istentiszteletek tartására, ha valamelyik lelkézi állás nincs betöltve és beszolgálással nem lehet minden vasárnap istentiszteletet tartani.

c) Szükséges segédkezet nyújtani az *iratterjesztés* propagálásában és megindításában vidéken is.

d) *Nagyobb gyülekezetek szélein* alakult új települések hivei összefirandók és gondozandók. Különös gond és tanulmány fordí-

tandó a munkástelepekre. Ezeknek az embereknek lelkivilágát és egyházzal való felfogását érdemes külön tanulmány tárgyává tenni.

Mindenki kimutatást készít arról, hogy községéből kik mentek ki az Ókirdlysdgba, annak melyik részébe. A kimutatást beadja a theol. igazgatóságához.

Természetesen mindezek a munkák az illetékes lelkészek beleegyezése alapján történnek.

Minden gyakorlati munkáról alapos *munkanapló* vezetendő. A lelkész által láttamozott munkanaplót tanév elején mindenki köteles bemutatni. Mindenki köteles a lelkésznek írásban számolni be végzett munkájáról, tapasztalatairól és közben felmerült terveiről.

A munkanapló mellett az összes munkákról szóló *szolgálati bizonyítvány* bemutatása is kötelező.

II. Tudományos munka:

A II. éves hallgatók elolvassák Bodor János: Úlam című könyvét s az olvasottakról összefoglaló beszámolást adnak.

Elovvassák és kivonatolják Kálvin Institutiojának I. könyve VI—IX. fejezetét.

A III. éves hallgatók elolvassák és kivonatolják Brunner Emil: A mi hitünk c. könyvét.

Elovvassák és kivonatolják Kálvin Institutiojának II. könyve VIII. fejezetét.

A IV. éves hallgatók elolvassák és kivonatolják a következő munkák közül valamelyiket: Kuyper Á.: A kálvinizmus lényege; Bulgakow: Ortodoxia; Andrusos: Dogmatica; Popovici E: Istoria bisericii; Metes Şt.: Istoria bisericească a românilor ardeleni; Zece ani în slujba bisericii şi neamului.

Elovvassák és röviden kivonatolják Kálvin Institutiojának III. könyvéből a XX. fejezetet.

III. Szentírási tételek:

A II. éves hallgatóknak:

1. Pál apostol élete és munkája.
2. A Szentlélek munkái a Cselekedetek könyvében.
3. Jeremiás próféta.

A III. éves hallgatóknak:

1. A váltáság kérdése a Római levélben.
2. Az igazság és az igazság megismerésének kérdése a János evangéliumában.
3. Ézsaiás próféta.

A IV. éves hallgatóknak:

1. A gyülekezet és a misszió összefüggése az Újszövetségben.
2. A Lélek szerint való élet Pál levelei alapján.
3. Illyés próféta.

Mindezekből egy tétel dolgozandó ki.

A bibliai tanulmányozásra kijelölt kérdések kidolgozása legalább 20 $\frac{1}{4}$ éves lapnyi terjedelmű legyen.

3. Akadémiai istentiszteletek. Fakultásunk dísztermében ebben az évben is minden vasárnap megtartottuk október 31-étől egészen Szentháromság vasárnapjáig, azaz május 23-ig akadémiai istentiszteleteinket elsősorban hallgatóink és az azt látogatni szokott gyülekezet számára. Hallgatóink, valamint az egyetemi református ifjúság tagjai közül sokan és a kolozsvári gyülekezet sok tagja látogatta ez istentiszteleteket, amelyekből befolyt perszépénzt, az egész év folyamán 12.220 Lejt, szegénysorsú hallgatóink segélyezésére fordítottuk. Az istentiszteletek terve a következő volt:

I.

A reformáció emléknapijától ó-év utolsó vasárnapjáig

(1936 október 31-től december 27-ig.)

1. Október 31: (Reformáció.) Lukács 19: 45—46. A templom megtisztítása.	<i>Dr. Gönczy Lajos.</i>
2. November 1: I. Kor. 15: 35—49. A halottak feltámadása.	<i>Maksay Albert.</i>
3. November 8: I. Timotheus 1: 18—19. Megtartván a hitet és a jó lelkiismeretet.	<i>Járosi Andor.</i>
4. November 15: Filippi 1: 20—21. Az élet Krisztus és a meghalás nyereség.	<i>Dr. Imre Lajos.</i>
5. November 22: I. Korinth. 15: 58. Erősen, mozdíthatatlanul.	<i>Borbáth Dániel.</i>
6. November 29: (Advent.) I. Timotheus 1: 15. Miért jön Jézus? (Úrvacsoraosztással.)	<i>Vásárhelyi János.</i>
Agendázik	<i>Nagy András.</i>
7. December 6: I. Thessalonikai 5: 1—11. Nem haragra rendelt az Isten.	<i>Dr. Tavaszy Sándor</i>
8. December 13: I. Tim. 2: 5-6. A közbenjáró.	<i>Dr. Nagy Géza.</i>
9. December 20: Ézsaiás. 12: 2—6. Íme az Isten, az én szabadtóm.	<i>Nagy András.</i>
10. December 25: (Karácsony.) Ézsaiás. 9: 6—7. A seregek Urának buzgó szerelme. (Úrvacsoraosztással.)	<i>Maksay Albert.</i>
Agendázik	<i>Dr. Gönczy Lajos.</i>
11. December 27: I. Korinth. 1: 30. Mi nekünk Jézus?	<i>Dr. Imre Lajos.</i>

II.

Újesztendőtől húsvétvasárnapjáig

(1937 január 1-től március 28-ig.)

1. Január 1. (Újesztendő.) Zsidókhöz írt levél 10: 35—36. Ne dobjátok el bizodalmatok!	<i>Dr. Gönczy Lajos.</i>
2. Január 3. Római levél 14: 7—9. Az Uréi vagyunk.	<i>Dr. Tavaszy Sándor</i>
3. Január 10. Galata levél 3: 23—29. A törvény alól a hit alá.	<i>Dr. Nagy Géza.</i>
4. Január 17. Római levél 6: 16—18. Felszabadulván a bűn alól.	<i>Nagy András.</i>
5. Január 24. I. Korinthusi levél 6: 19—20. Nem a magatokéi vagytok.	<i>Járosi Andor.</i>
6. Január 31. Püspökszentelő istentisztelet a Farkas-utcai templomban.	

7. Február 7. II. Korinthusi levél 12:9—10. Dicsekszem az én erőtlenségemmel. *Borbáth Dániel.*
8. Február 14. (Böjtfővasárnapja, úrvacsoraosztással.) Zsidókhöz írt levél 4:14—16. Bizalommal a kegyelem királyi székéhez. *Vásárhelyi János*
Maksay Albert.
9. Február 21. Római levél 8:31—32. Ha az Isten velünk. *Dr. Imre Lajos.*
10. Február 28. Zsidókhöz írt levél 12:11—15. A fenytés alatt. *Maksay Albert.*
11. Március 7. II. Korinthusi levél 5:19—21. Béküljetek meg Istennel. *Dr. Gönczy Lajos.*
12. Március 14. I. János 3:1—3. Hasonlókká leszünk Hozzá. *Dr. Tavaszy Sándor*
13. Március 21. (Virágvasárnap.) János ev. 12:27—33. Tiértetek lőn e szó. *Dr. Nagy Géza.*
14. Március 26. (Nagypéntek.) II. Korinthusi 5:14—15. Krisztus szerelme szorongat. *Nagy András.*
15. Március 28. (Husvét, úrvacsoraosztással.) János ev. 11:25—26. Hiszed-e ezt? *Dr. Imre Lajos.*
Dr. Tavaszy Sándor

III.

Husvétutáni vasárnaptól Szentháromság-vasárnapjáig

(1937 április 4-től május 23-ig.)

1. Április 4. János evang. 14:1—6. Az út, az igazság és az élet. *Dr. Gönczy Lajos.*
2. Április 11. János evang. 21:15—17. Legeltesd, őrizd az én juhaimat. *Járosi Andor.*
3. Április 18. II. Korinthusi lev. 4:7—11. Jézus élete látható legyen. *Maksay Albert.*
4. Április 25. János evang. 5:25—29. A halottak meghallják az Isten Fiának szavát. *Borbáth Dániel.*
5. Május 2. Jakab lev. 5:7—10. Legyetek békétűrők az Úr eljöveteleig. *Dávid Gyula.*
6. Május 6. (Áldozócútörök.) János evang. 17:11—17. Tartsd meg, akiket nekem adtál! *Dr. Gönczy Lajos.*
7. Május 9. Zsidó lev. 6:17—20. Ragadjuk meg az előtünk levő reménységet. *Dr. Tavaszy Sándor*
8. Május 16. (Pünkösöd első napja, úrvacsoraosztással.) I. Korinthusi lev. 12:3. A Lélek által. *Nagy András.*
Dr. Imre Lajos.
9. Május 23. (Szentháromság vasárnapja.) I. János 4:12—16. Megismertük és elhittük az Istennek írántunk való szeretetét. *Dr. Nagy Géza.*

Az úrasztalát borral karácsonykor özv. Tóth Andrásné, husvétkor Sallak Dezső, pünkösdkor Seifried Ferencné látta el. Más két alkalommal a Fakultás.

4. Akadémiai estélyek helyett esti istentiszteleteket tartottunk, melyek a következő sorrend szerint folytak le:

1. 1936 október 31-én, a reformáció emléknapján. Liturgus: *Dr. Nagy Géza.* Előadás: *Nagy András:* A reformáció üzenete. Versek: *Reményik Sándor.* Énekelt a Fakultás énekkara.

2. 1936 november 24-én. Liturgus: *Dr. Gönczy Lajos.* Előadás: *Dr. Imre Lajos:* Az Ige és a beszéd.

3. 1936 december 8. Liturgus: *Maksay Albert.* Előadás:

Dr. Nagy Géza: Az Ige és a theologia. Énekelt a Fakultás énekkara.

4. 1936 december 15. Liturgus: **Dr. Tavaszz Sándor.** Előadás: **Dr. Gönczy Lajos:** Az istentisztelet törvénye. Énekelt a főiskolás IKE kórusa. Verseket adott elő Gáll Károly III. hallgató.

5. 1937 február 23. Liturgus: **Nagy András.** Előadás: **Maksay Albert:** A keresztyénség helyzete ma a világban. Énekelt Adorjánné Simonke Aranka. Verseiből felolvasott Kiss Jenő.

6. 1937 március 2. Liturgus: **Dr. Imre Lajos.** Előadás: **Dr. Nagy Géza:** Egyházunk felekezeti helyzete és feladatai. Verseiből felolvasott Szabédi László. Énekelt Lőrincz Zsuzsika és a Fakultás énekkara.

5. Konferenciák. a) *Az elsőéves hallgatókkal* ez évben is megtartottuk a szokásos éveleji konferenciákat, melyeknek célja az volt, hogy theológiára jötteket megismertessük azokkal a követelményekkel, amelyeket eléjük az intézet élete, munkája és a hivatás állít. Ezek során a következő megbeszéléssel kapcsolatos előadások szerepeltek:

1936 október 7-én. **Dr. Tavaszy Sándor:** Hogyan tanuljak?

Október 8-án. **Maksay Albert:** Az internátusi élet.

Október 9-én. **Dr. Mester Gábor:** A tiszta élet.

Október 10-én. **Dr. Gönczy Lajos:** Mit várok én a Theológiától és mit vár tőlem a Theologia?

November 14-én esti konferencia ifjúsággal az intézeti tanulmányozás kérdésében.

b) *Rendes theologus konferenciánkat* február 8—10. napjain tartottuk meg az alábbi programmal:

Február 8, hétfő.

D. e. 1/10—10-ig: Áhitat. *Szolgálatunk alapja.* Tartja: **Tőkés István** ifj. elnök. 10—12-ig: Előadás megbeszéléssel. *Az egyház helyzete ma a világban.* **Maksay Albert** theol. professzor. D. u. 4—1/16-ig: Csoport megbeszélések. *Tanulmányozás és a gyakorlati munkák.* Vezetik: **dr. Imre Lajos, dr. Tavaszy Sándor, dr. Gönczy Lajos, dr. Nagy Géza, Maksay Albert, Nagy András és Mester István.** 6—7-ig: Előadás. *Az erdélyi református egyház problémái.* **Vásárhelyi János, püspök.**

Február 9, kedd.

D. e. 1/10—10-ig: Áhitat. *Szolgálatunk síkja.* Tartja: **Sárközy Endre,** IV. é. th. hallg. 10—12-ig: Előadás megbeszéléssel. *Egyházunk felekezeti helyzete és feladatai.* **Dr. Nagy Géza.** D. u. 4—1/16-ig: Csoport megbeszélések. *Intézeti közösségi életünk akadályai.* Vezetik a professzorok és a szénior. 6—7-ig: Előadás. *Helyzetünk mérége.* **Kós Károly.**

Február 10, szerda.

D. e. 1/10—10-ig: Áhitat. *Szolgálatunk gyümölcse.* Tartja: **Nagy István** IV. é. th. hallg. 10—12-ig: Előadás megbeszéléssel. *A falu, mint a lelkipásztori munka területe.* **Pálffy Károly** ákosfalvi lelkész. 2—4-ig: Csoport megbeszélések. *A lelkipásztor szolgálata a népegészségügy terén.* Vezetik: a ref. kórházi orvosok. 6—7-ig: Záróáhitat I. Kor. 4:3—5 alapján.

c) *Tudományos theológiai konferenciát* az iskolai év folyamán külön nem tartottunk, részben, mivel a Barth professzor úr látogatása alkalmával október 5. és 6. előadásai megbeszélésein a

Jelkipásztorok is résztvettek, részben mivel a tud. theologiai konferenciák rendezését a lelkészértekezletek vették át.

6. Praecések és bibliaórák. Intézetünk a maga feladatát sohasem nézte úgy, hogy az kimerül a theologiai tudományok előadásában, hanem mindig lelken igyekezett viselni a theologus ifjúság lelki nevelésének nagy kérdését is. Ezért az eddig is szokásban volt alkalmakat igyekeztünk ez évben is megadni az ifjúságnak a lelki elmélyülésre és Isten Igéjében való elmélyülésre.

Erre a célra szolgáltak első sorban a *mindennapi praecések*, melyeket minden reggel 8—¹/₄9 óráig a díszteremben tartottunk s az ifjúság tagjai beosztás szerint végeztek azon szolgálatot.

Hetenként egyszer, szerdán este csoportokan gyűlték össze az intézet hallgatói *bibliaórákra*, mely csoportok, a tanári Kar tagjai és a szénior vezetésével a személyes élet és az egyház súlyos kérdéseit tárgyalták az Ige alapján. A baráti találkozásnak és testvéri egységnek, az újabb munkák és feladatok meglátásának, az imádságban való közösségnek áldott órái voltak ezek. A biblia-körökben 945 leu perselypénz gyűlt, mely különböző missziói célokra fordíttatott.

Emellett *minden szombat este* az intézet professzorai beosztás szerint szolgáltak a szombat esti praecéseken, melyeken az ifjúságon kívül a professzorok, néha családtagjaikkal együtt, mind résztvettek. Szombat esténként a Márk evangéliuma alapján szólott hozzánk az Ige, még pedig október 10 étől kezdve a karácsonyi, husvéti és pünkösti szünet megszakításával egészen junius 19-éig, mely utolsó alkalommal a IV. évet végzett hallgatók vettek búcsút egy bensőséges kis házi ünnepség keretében az intézet ifjúságától és tanári karától. E szombat esti alkalmak áldott eszközök voltak arra, hogy tanár és tanítvány együtt találkozzék Isten Igéjének tanulmányozásában s hisszük, hogy mindazoknak, akik ez intézetben voltak, feledhetetlen emlékei maradnak.

Akadémiai istentiszteleteink során két alkalommal, advent első vasárnapján és böjtfővasárnapján az *Úr szent vacsoráját* is kiosztottuk ifjúságunknak és ezenkívül a gyülekezetnek a három ünnepi alkalommal. Ezeket megelőzőleg kétszer a *bűnbánati hetet* megtartottuk, minden nap este hét órakor, mikor is az intézet professzorai és széniora végezték a szolgálatot.

7. A református nők bibliköre. Mint évek óta, ez évben is a kolozsvári református úrinők egy csoportja minden hétfőn d. u. 6 órakor bibliaórára gyűlt össze intézetünk tanácstermében. A bibliaórákat a theol. professzorokon kívül Székely János, László Dezső vallástanárok, Járosi Andor ev. lelkész theol. m. tanár és az intézet széniora tartották. Ez évben a tárgyalt anyag a Máté evangéliumból volt véve s a tanítványokkal foglalkozott.

8. Hivatalos képviseltek és üdvözlések. 1. A *theológiai tanárok* szokásos évi konferenciáján, Sárospatakon, 1937. március 5—6 án dr. Imre Lajos és Maksay Albert professzorok képviselték intézetünket.

2. *Máthé Sándor* III. éves hallgatónk temetésén, 1937 március 27-én dr. Nagy Néza professzor aa képviselte intézetünket.

3. *Özv. Molnár Arbertnének*, intézetünk volt professzora özvegyének 1937 április 24-én Marosvásárhelyen végbement temetésén szintén dr. Nagy Géza aa képviselte intézetünket, végezve a temetési szertartást.

4. *Vásárhelyi János* püspök úr felszentelése alkalmával testületileg résztvevünk az ünnepségeken és a tisztelgő küldött-ségekben.

5. Jókívánságainkat kifejeztük *dr. Ravasz László* dunamelléki püspök úr, *dr. Makkai Sándor* egyetemi tanár úr kitüntetése alkalmával.

6. Üdvözlöttük *dr. Tavaszy Sándor* professzor aát egyházkerületi főjegyzővé való megválasztása alkalmával.

7. *Az állami ünnepek alkalmával* az egyházkerülettel együtt vettünk részt az ünnepségeken és fogadtatásokon.

8. Részvétünket fejeztük ki *dr. Hlrschler József* apátplebános úr, *Járosi Andor* evang. lelkész-theol. magántanár kis fia, *Kárpáti Emilné*, *dr. Szász Vilmos* brassói s. lelkész, intézetünk kiváló tanítványa elhunytá alkalmával. És kifejezést adtunk őszinte részvéteinknek és együtt érzésünknek a világ protestántizmus két nagy halottja: *Doumergue Emil* montaubani ny. professzor, a világhírű Kálvin-kutató, az erdélyi református egyház nagy barátja, továbbá *Deissmann Adolf*, a berlini egyetem professzora, az újszövetségi bibliai tudományok mindenütt ismert és tisztelt tudósa elhunytá alkalmával. Mindketten nemcsak írásaikkal, hanem személyiségüknek áldott hatásaival termékenyítették és gazdagították meg Fakultásunkat. „Az értelmesek pedig fénylenek, mint az égnek fényesége: és akik sokakat az igazságra visznek, miként a csillagok örökkön örökké.” (Dániel 12:3.)

9. *Az intézet életében előfordult nevezetesebb események.* 1. Az 1936. június 30-iki egyházkerületi közgyűlés a lemondott dr. Makkai Sándor helyére *Vásárhelyi János* egyházkerületi főjegyző aát választotta meg püspökké teljes egyhangúsággal. *Vásárhelyi János*ban intézetünk tanítványa, hosszú időn keresztül előjárósági tagja, a jelenlegi tanári kar többségének tanulótársa került a Fakultás tanulmányi felügyelői tisztségébe. A Fakultás és a lelkésznevelés kérdései iránt már eddig is megmulatott benső érdeklődése mellett ezek a személyi kapcsolatok is biztosítékok arra nézve, hogy miként nagynevű elődei idejében, úgy a *Vásárhelyi János* püspöksége alatt is Fakultásunk és munkája megnyeri azt a jóindulatú és szívélyes támogatást, mely nélkül igazi gyümölcsöző lelkésznevelő munkát végezni lehetetlen. Új tanulmányi felügyelőnk megválasztásakor, felszentelésekor, valamint évmegnyitó ünnepélyünkön is kifejezést adtunk szeretetünknek, bizalmunknak és ama szándékunknak, hogy a legteljesebb egyetértésben óhajtunk együtt munkálkodni. Jólesett hallanunk, hogy Püspök úr ugyanazon

érzésekkel és szándékkal viseltetik intézetünk és munkája iránt. Kérjük Istent, áldja meg életét és munkáját!

2. Szeptember 1-ével lépett nyugalomba másfél évi betegságbadság után *dr. Kecskeméthy István*, az öszövétségi bibliai tudományok professzora, tanári karunk neszтора, intézetünk büszkesége. 1895 szeptember 1. óta, tehát intézetünk fentállása óta, szinte fél-századon keresztül tanította a tudományra és nevelte az élő hitre az egymás után következő theologus nemzedékeket. Alig van ma Erdélyben lelkész, aki nem az ő keze alól került ki. Fájó szívvel veszünk Tőle búcsút és kívánunk Neki a hosszú, áldott munka után a jól megérdemelt pihenésben egészséget és békességet az Urban!

3. Szeptember 1-ével lépett a megüresedett öszövétségi katedrára, mint nyilvános rendes tanár *Nagy András* volt nyárad-szentbenedeki lelkipásztor. Tanárkarunk, Előjáróságunk egyhangú bizalma Benne ismét egy volt tanítványt hívott el a professzióra abban a reménységben, hogy az a Lélek, amely eddig is éltette intézetünket, Nagy András professzor aában is tovább fog munkálni. Ő már a második professzori karunkban abból a nemzedékből, mely mint vessző alatt a frigynek kötelékébe, a világháború vérzivatarán keresztül — mint frontarcos szenvedő azt végig — lépett be a lelkipásztori munka békességet hirdető szolgálatába. Szeretettel, reménységgel és azzal az óhajlással üdvözljük körünkben, hogy legyen tudása és hite olyan mély, mint nagynevű Elődjéé és szolgálhassa sok esztendőn keresztül Fakultásunkat s ezáltal Istennek szent országát!

4. Október 4—7 napjai feledhetetlen emlékeztetőkké lettek intézetünk életében az által, hogy *Barth Károly* bási egyetemi tanár, a jelenkor legjelentősebb református theologusa meglátogatta Fakultásunkat. Október 3-án este érkezett titkárnője és dr. Vasady Béla debreceni theol. professzor kíséretében. 4-én résztvevő év-megnyitó ünnepélyünkön, 5—6-án tartotta meg Predestinációról szóló előadásait és felelt a hozzá intézett kérdésekre. Ahogy vis-szagondolunk erre az időre, nem tudjuk eldönteni, mivel nyűgöz-te le inkább lelkünket: bámulatos tudásával, ragyogó szellemével vagy keresztyén személyiségének minden szaván, tettén keresztül sugárzó erejével. Ittléte nemcsak Fakultásunk, hanem egész erdélyi református egyházunk, sőt a testvér magyar és szász evangélikus egyházak ünnepe volt, mert előadásainak nyilvánossága lehetővé tette, hogy mindhárom egyház lelkészei, sőt más érdeklődők is részesül-hessenek ez ünnepnapok áldásaiban. Fakultásunk kertjébe emlékfákat ültettünk ittjárta öröme és tanári Karunk javaslatára egyházkerületi közgyűlésünk 1937 január 30 iki gyűlése honorar professzoraink közé iktatta Barth Károlyt, akit mindezen kívül egy, a látogatása alkalmával felvett fényképekkel megtöltött, kalotaszegi irottassal díszített albummal is emlékeztettünk az ittöltött időre és arra a szerető tiszteleire, amellyel személyét körülvevesszük. Amikor e helyen is Isten minden áldását kérjük életére és további munká-

jára, reméljük, hogy Barth professzor úr is megtartja intézetünket, egyházunkat szeretetében.

5. Október 22—23. napjain ismét ünnepe volt intézetünknek: *H. Clavier* montpellier-i theologiai professzor úr, az újtestamentumi bibliai tudományok kiváló tudósa, a lousannei ökuménikus mozgalom titkára látogatása folytán. 22-én „A francia protestáns gondolat”-ról, 23-án „A konfesszionális kötelezettség és az ökuménikus kötelesség” címen tartott előadást ifjúságunk előtt. Előadásainak tartalmával, személyének megnyerő kedvességével már itt-léte alkalmával azzal a reménységgel töltött el, hogy — amit azóta többszörösen megbizonyított — Benne egy megértő barátot nyert Fakultásunk és egyházunk. Szeretettel gondolunk Reá e helyen is és kívánunk áldást életére!

6. Említésre méltó kezdeményezés volt lelkész nevelésünkben a *bábonyi* munkatábor, amelyben 1936 július 28—augusztus 12-ig Szabó T. Attila tanár, intézetünk előadója vezetése alatt hallgatóink és a velük együtt dolgozó református főiskolás hallgatók, összesen 21-en vettek részt. E két hét alatt készítették 300 méter új utat s egy kb. ugyanekkorát megjavítottak, elhordtak kb. 300 kbm. földet, lekaszáltak 20 hold zabot és szénát s eltávolítottak 4000 veder vizet, felvették a falu népmozgalmi adatait 1815, illetve 1895 évtől máig, összegyűjtötték a falu táplálkozási viszonyait, felvették a települési viszonyokat és adatokat, tanulmányt készítettek a falu nyelvjárásáról, összegyűjtöttek 40 fényképet és ugyanannyi ceruzavázlatot. Nagyon figyelemreméltó eredmény, tekintve, hogy úttörő munkát végeztek és a lehető legcsekélyebb anyagi eszközzel rendelkeztek. Az egész táborozás minden költségével, a gyűjtött anyag feldolgozásával együtt 10.000 leuba sem került, mely összegnek háromötöd részét, mint a végzett testi munkájuknak ellenértékét, maguk teremítették elő. A többi Püspök úr, Kós Károly főgondnok úr és a Fakultás adományából nyert fedezetet. E munkát lehetővé tette D. Gusti bukaresti egyetemi professzor úrnak, az Ófelsége védnöksége alatt álló és a Principele Carol királyi kulturális alapítvány által támogatott tanulmányi csoportok vezetőjének, az Institutul Social Român és a Királyi Alapítványok igazgatójának jóindulata, amellyel kieszközölte az engedélyt, továbbá Kós Károly kalotaszegi egyhm. főgondnok úrnak Fakultásunk előljárásági tagjának irányítása, tanácsadása, anyagi támogatása. Gusti professzor úrnak, továbbá Kós Károly főgondnok úrnak, Szabó T. Attila tanár úrnak újólag kifejezzük köszönetünket. A munka eredményének bemutatásával az 1937 nyarára is kértük Gusti professzor úr közbejárását a bábonyi munka befejezésének engedélyezésére. Reméljük, megnyerjük az engedélyt és ilyen módon alkalma lesz intézetünk ifjúságának, a leendő lelkipásztoroknak a falukutató munkájával a gyakorlatban is megismernedni és jövődi hivatásuk teljesítéséhez áldott indításokat és felkészülést nyerni.

7. A nagyenyedi segédlelkész tanfolyam, amelyet a Mélt. Igazgatótanács 1936 október 29 én kelt 11105/936. III. számú

határozatával rendelt el, a lelkészképzés terén annak a törekvésnek akart szolgálni, mely számbavéve a mai helyzet speciális követelményeit, a jövődől lekipásztoroknak olyan gyakorlati, főként gazdasági, jogi kiképzést akar adni, mely képessé tegye arra, hogy minden tekintetben vezetője, irányítója tudjon lenni a falu népének. E rendelkezés következtében az 1935/36. iskolai évben végzett erdélyi református férfi hallgatók 1936 november 15—1937 május 15-ig terjedő időre Nagyenyedre rendeltettek tanfolyamra, hol a csombordi gazdasági iskolával kapcsolatban elméleti és gyakorlati oktatást nyertek a theologiai tudásukat ébren tartó és elmélyítő theologiai tanulmányok mellett a mezőgazdaságban (földmívelés, állattenyésztés, kertészet, kisállattenyésztés, gyümölcsészet), szövetkezeti munkában, egyházi közigazgatásban, egészségügyben, iskolai teendőikben. A tanfolyamon 12 segédlelkész vett részt, kik a kollegium udvarán levő, részükre pompásan átalakított régi képezdei tanoda helyiségben nyertek elhelyezést, ahol együtt volt a bentlakásuk, az olvasótermük és tantermük. Gazdasági oktatást a csombordi gazdasági iskolákban nyertek, ahol hetenként két napot töltöttek. A tanfolyam megszervezésének, fentartásának, irányításának munkájában az oroszlanrészét dr. Szász Pál, a kollegium agilis főgondnoka hordozta. A tanfolyam tanulmányi és adminisztratív vezetését dr. Musnai László rektor-professzor aa végezte, aki a theologiai tárgyak előadását is végezte Dávid Gyula árapataki lelkész theologiai m. tanár aával, ki e hat hónapra a tanfolyamra rendeltetett be szolgálatra. A többi tárgyakat a Bethlenkollegium, a tanítóképző, a csombordi gazdasági iskola tanárai és más felkért szakemberek adták elő. E tanfolyam pozitív eredményeit megállapítani, mivel a záró jelentések még nincsenek kezünkben, nem vagyunk képesek.

8. A jövődöre vonatkozólag úttörő és jelentős vállalkozás volt *Juhász István* mult esztendőben végzett növendékünk ama vállalkozása, hogy tanárkarunk engedélyével a f. év első szemeszterében a bukaresti egyetem orthodox theologiai fakultásán tanulmányozott az ottani Dekán és professzor úrak jóakarató támogatásával. A második félévben a szebeni orthodox theológiára ment át Balan metropolita úr meghívására, hol mint teljesen ingyenes nyert elhelyezést a theologia internátusában és konviktusában. Az a szívélyes fogadtatás, az a jóakarató támogatás, melyben Juhász István úgy a metropolita úr, mint a szebeni theologia professzorai és hallgatói részéről tapasztalt és minden alkalommal hálával említett, minket is arra indít, hogy ama reménységünk mellett, hogy kapcsolataink jövőben el fognak mélyülni, a magunk részéről is kifejezést adjunk köszönetünknek.

9. Tíz éves találkozókat tartottak június 3-án az 1926/27. isk. évben végzett hallgatóink. Tizen jelentek meg a találkozón, hárman közülök feleségükkel. A beszámolóval, komoly előadásokkal, bensőséges beszélgetésekkel és baráti együttlét kedvességeivel eltelt nap emléke sokáig fog élni e találkozón résztvevő tanít-

ványok és professzorok lelkében. A találkozón résztvett Vásárhelyi püspök úr is.

10. Husvétszombatján, március 27 én temettük Kolozson, a szülői háztól *Máthé Sándor* III. éves hallgatónkat, Máthé Sándor esperes-lelkész fiát. Több hónapi szenvedés után tért haza a kedves, szelíd tanítvány, aki az Istentől nyert képességeinek teljes megfeszítésével igyekezett megnyerni a lelkipásztori szolgálatra jogosító képesítést. Koporsója mellett dr. Nagy Géza aa hirdette az élet Igéjét és adott kifejezést annak az őszinte testvéri részvétnek, mellyel Fakultásunk tanári kara és abban az időben legációban levő tanítványserege megállott a jó tanítvány és kedves barát sirja mellett. Emlékét szeretettel őrizzük a boldog feltámadás reménységével.

10. Fontosabb főhatósági és tanárikeri határozatok.

1. A Mélt. Igazgatótanács 6576/936. III. számú leiratával az 1939 VII. 1-től 1940 VI. 30-ig terjedő ciklusra megerősíti dr. Gönczy Lajosnak igazgatóvá, dr. Nagy Gézának gazdasági felügyelővé, Maksay Albertnek internátus-konviktusi felügyelővé és előjárósági jegyzővé, dr. Tavaszy Sándornak könyvtár-felügyelővé történt megválasztását.

2. Mélt. Igazgatótanács 6571/936. III. szám alatt jóváhagyta Nagy András professzor aa meghívását és elrendelte az eskü bevételét.

3. Előjáróság 34/936. szám alatt Nagy András professzor aa eskütelését elrendeli és az esküt beveszi.

4. Előjáróság 36/936. szám alatt magáévá teszi a tanáriker 268/936. számú határozatát, mellyel dr. Barth Károly bási theologiai professzor aat a theologiai Fakultás tiszteletbeli tanárává választotta.

5. Mélt. Igazgatótanács 6590/936. III. szám alatt az 1936/37. iskolai évre az első évfolyamra 20 erdélyi férfi hallgató felvételét engedélyezi.

6. Mélt. Igazgatótanács 12078/936. III. szám alatt az 1936/37. iskolai évre az első évfolyamra 10 királyhágómelléki férfi hallgató felvételét engedélyezi.

7. Mélt. Igazgatótanács 8596/936. III. szám alatt tudomásul veszi, hogy Fakultásunk egyházkerületi közgyűlési képviselőjévé dr. Imre Lajos választott.

8. Mélt. Igazgatótanács 11105/936. III. szám alatt az 1936/37. iskolai évre felállítja az aiud nagyenyedi segédlelkézi tanfolyamot.

9. Mélt. Igazgatótanács 1607/937. III. szám alatt értesít, hogy a theol. m. tanárvizsgáló bizottság tagjául megválasztott Kiss Albert bikfalvi és dr. Illyés Géza m. királyfalvi lelkész.

10. Mélt. Igazgatótanács 1608/937. III. szám alatt értesít, hogy lelkészképesítő bizott. tagjául megválasztott dr. Illyés Géza.

11. Mélt. Igazgatótanács 15110/936. III. szám alatt értesít, hogy egyházkerületi közgyűlés módosította a vallástanár-képesítési

szabályzatnak a házi szakértekezés beadására, a vizsgálat tárgyaira vonatkozó paragrafusait.

12. Elöljáróság 3/937. szám alatt jókívánságait fejezi ki Vársárhelyi János püspök úr felszentelése alkalmából.

13. Mélt. Igazgatótanács 15111/936. III. szám alatt értesít a magántanári vizsgálati szabályzat 198., 200. paragrafusainak módosításáról.

14. Elöljáróság 4/937. szám alatt jókívánságait fejezi ki dr. Tavaszy Sándor egyh. ker. főjegyzővé választása alkalmából.

15. Elöljáróság 29/937. szám alatt elhatározza, hogy emlékkönyvet készít a Fakultás szolgálatában álló férfiakkól.

16. Tanárikar 201/936. jkv. szám alatt elhatározza egy a Fakultás multját, jelenlegi helyzetét ismertető füzetnek a kiadását.

17. Tanárikar 16/937. jkv. szám alatt javaslatot tesz a hallgatók óraszámának csökkentésére, a bibliai tárgyaknak az alapvizsga anyagába leendő felvételére és a theologiai tankönyvek kiadására.

18. Tanárikar hadtestparancsnokság rendeletére 76/937. jkv. szám alatt március 4-én déltől bizonytalan időre hazabocsátja az ifjúságot.

19. Tanárikar Püspök úr felhívására 90/937. jkv. szám alatt elhatározza egy bibliai kommentár munkabevételét.

11. Intézeti adminisztráció. Az intézet belső igazgatását az intézet officiumokkal megbízott professzorai végezték. Ebben a munkában a számára kijelölt munkakörben értékes segítséget nyújtott intézetünk háznagya: Bekess Károly, aki az intézet anyagi és gazdasági ügyeiben hűséges és fáradhatatlan munkásságot végzett. Az igazgatói iroda ügykezelését az igazgató mellett Mester István szénior és az igazgató mellé beosztott titkár, Czinczók András III. éves hallgató végezték. Iktatásra került ez évben összesen június 25-ig 1626 ügydarab, melyek mind el is intéztettek. Tanári kari ülés volt 1935 július 1-től 1936 július 1-ig 18, előljárási gyűlés öt.

B) Fegyelem, irodalmi munkásság, oktatás, nevelés.

I. Fegyelem.

1. Az intézet professzorai között, mint eddig, úgy ebben az esztendőben is testvéri jó viszony állott fent, mint olyanok között, akiket az emberi rokonszenven és szereteten kívül, a közös munka és a közösen megtapasztalt Kegyelem is összefűz. Minden pénteken este családjukkal együtt az idén is megtartották a közös bibliaórát.

2. Az ifjúság általános fegyelmi állapota ebben az esztendőben is lényegében azt a képet mutatta, mint esztendők óta: sok jóakarattal, önmagukkal és egymással való komoly tusakodásokkal, kemény elhatározásokkal, de esendően, gyarlóan, hibákkalelve igyekeztek afelé a cél felé, melyet a lelkipásztori eszmény képben

maguk elé kitűztek s amely felé igyekezett őket terelgetni az intézeti rend és ezt a rendet képviselő ifjúsági szervezetek és a tanári kar. Az az állandó és súlyos tusakodás, amelyet folytattak önmagukkal és egymással, a legjellegzetesebb ifjúságunk erkölcsi életére nézve. Ez a tusakodás félelmetes és szomorú egyfelől, mert annak a jele, hogy mily nagy a kísértőnek s a bűnnek hatalma azok között is, akik, mint a mi hallgatóink egy zárt intézetben, a lehető legmesszebbmenő lelkifelügyelet és gondozás mellett készülnek Isten országa szolgálatára. De másfelől örvendetes és reményt-keltő, mert annak is a bizonyossága, hogy ifjúságunk nagyrésze komolyan veszi a lekipásztori munkát, az Isten országa szolgálatára való felkészülést.

Nagyobb fegyelmi vétség, amellyel a tanári karnak is foglalkoznia kellett, egy fordult elő az egész esztendő folyamán. Az ebben hozott ítélet azonban felfüggesztetett az ifjúság kérésére, amennyiben az egymásért való felelősség érzetében még egy alkalmat kértek arra, hogy a fegyelemsértőt, kiért felelősséget vállaltak és akinek jóakaratról bizonyosságot tettek, életének megjobbítására, mulasztásainak jóvátételére rávezessék.

Ha valahol, úgy a lelkészképző intézetben érzi igazán az ember a bűn és Kegyelem harcát, nyer bizonyosságot afelől, hogy minden, még a legszigorúbb fegyelem is hiábavaló, ha egyfelől az ifjúság nem fegyelmezi önmagát s ha másfelől és különösképpen Isten Lelke nem munkál együtt a tanárok és az ifjúság erőfeszítéseivel. Voltak és vannak fogyatékoságai úgy az ifjúság magaviseletének, mint e magaviseletet ellenőrző és irányító felügyeletnek s ha csak rajtunk fordulna meg a dolog, reménytelen lenne a jövőendő. De hisszük, mert tapasztaltuk, hogy fölöttünk és bennünk térdrekényszerítő erővel munkálkodik Az, aki a Kezdet és a Vég, Jézus Krisztus, a mi Urunk!

II. Tanárok irodalmi munkássága.

Dr. Tavaszy Sándor. Irodalmi munkássága ebben a tanévben főképpen etikai kérdések tisztázására irányult. Szerkesztette a Református Szemlét és a Kiáltó Szót. Ezeken a folyóiratokon kívül számos cikke jelent meg a Pásztortűzben, az Erdélyi Helikonban. Nagyobb tanulmánya: *A tudomány helye és szerepe a kultúra rendszerében*, amely az Erdélyi Múzeumban jelent meg.

Dr. Imre Lajos. Szerkesztette Az Út c. lekipásztori és nevelői folyóiratot és a Református lekipásztor kézikönyve c. művet (Egyh. ker. Iratterjesztés kiadása). Tudományos cikkei Az Út és a Református Szemlében jelentek meg. Nagyobb cikkei: *A gyermek vallásos nevelése az iskola előtt* (Hastings: Szolgáló angyalok c. kötetben) Bibliaköri vezérfonal. *A lelkigondozás mai kérdései* (A ref. lekipásztor kézikönyve c. műben). *A tanár és a tanító az egyházban* (Az Út). *A konfirmáció kérdéséhez* (Ref. Szemle).

Dr. Gönczy Lajos. Tanulmányai, cikkei, könyvismertetései je-

lentek meg a Református Szemle, Pásztortűz, Protestáns Szemle, Igazság és élet című lapokban. Nagyobb cikkei: *Lelkészképzésünk reformja* (Ref. Szemle). *Az erdélyi liturgia* (Igazság és élet). *A lelkipásztor mint liturgus* (Igazság és élet). Szerkesztette Az én kicsinyeim c. református gyermeklapot.

Dr. Nagy Géza. Dolgozatai a Ref. Szemlében, Kiáltó Szóban, a bázeli Kirchenblattban és Az Útban jelentek meg. Ezek következők: *Kultúránk képe a legújabb emlékirat tükrében* (Ref. Szemle 1936). *Karl Barth in Siebenbürgen* (Kirchenblatt für die ref., Schweiz 1937). *Az Ige és a tudomány* (Kiáltó Szó 1937). *Hálódvetés* (Ref. Szemle 1937). Önálló munkái: *Kálvin hatása Erdélyre*. Debrecen 1936 (Theol. Tanulmányok 49. sz.). *Akik közziklára építettek* (Egyháztörténelmi dolgozatok) Kolozsvár 1937.

Maksay Albert. Cikket, ismertetést írt több református egyházi lapba. Szerkesztette a Református Családot. Szépirodalmi dolgozatai jelentek meg a Pásztortűzben és az Erdélyi Helikonban.

Nagy András. Kisebb cikkek a Kiáltó Szóban. Székfoglaló értekezés: *Az Úr szenvedő szolgálja*. (A Fakultás értesítőjében.)

III. Tanulási eredmény.

A) A kollokviumok eredményéről az első és második félévben, a következő kimutatás számol be:

Évfolyam	I.		II.		III.		IV.		I—IV.	
Félév	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Beiratkozott	42	42	28	29	32	31	27	29	129	131
Kollokviumra nem kötelezett (szabadságot, rendkiv. hallg.)	7	7	—	—	2	1	—	—	9	8
Jeles	10	—	10	5	4	1	9	6	33	12
Jó	19	13	11	10	9	4	9	10	48	37
Elégséges	4	12	3	6	8	4	5	6	20	28
Elégtelen egy tárgyból	—	2	—	—	1	—	—	—	1	2
Elégtelen két tárgyból	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nem kollokvált egy tárgyból	—	1	1	—	—	5	—	2	1	8
Nem kollokvált két tárgyból	—	—	—	—	2	2	1	1	3	3
Nem kollokvált több tárgyból	1	4	1	4	4	13	2	3	8	24
Nem kollokvált egy tárgyból sem	1	3	1	4	2	—	1	1	5	8
Kimaradt	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
Meghalt	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Összesen	42	42	28	29	32	31	27	29	129	131

B) Vizsgálatok.

1. *Minősítő vizsgálatok.* Az I. évfolyamot végzett hallgatók minősítése céljából Theol. Szabályzatban megkövetelt vizsgálatot október 3 án tartottuk meg azok számára, akik a júniusi vizsgálatról igazoltan maradtak el s csak most állhattak elő. Ezen a

vizsgálaton 8 jelölt állott elő, akiket a bizottság tanulmányi előmenetelük és év közben tanusított magaviseletük megvizsgálása után a II. évfolyamra felvehetőeknek nyilvánított. Egy ifjúnak, aki nem állott kollókvium-hiánya miatt vizsgálatra, megengedettett, hogy az I. évfolyamot ismételhessen.

Az 1936—37. évre beiratkozott hallgatók minősítő vizsgálatát 1937 június 18-án tartottuk meg. Erre a vizsgálatra 12 ifjú állhatott, a többiek, számszerint 23-an, kollókviumaikkal való igazolt elmaradás vagy intézeti tartozásaik miatt nem állhattak vizsgára. A vizsgálat lefolyván, a bizottság megvizsgálva a jelöltek előmenetelét és évközben tanusított magaviseletét, őket a II. évfolyamra mind felvehetőeknek nyilvánította.

2. *Theologiai alapvizsgálatot* három ízben tartottunk. Javító- és pótvizsgálatokat először szeptember 30—október 1. napjain, mikor is a júniusról igazoltan, legnagyobb részt tartozásaik miatt elmaradt 8 hallgató állott vizsgálatra. A vizsgálat eredménye gyanánt jelesen vizsgázott —, jól 4, elégségesen 2, javítóra útasított 2.

A második javítóvizsgálat 1935 december 19-én volt, melyre jelentkezett 8 hallgató. Jól vizsgázott 3, elégségesen 5.

Rendes alapvizsgálatot tartottunk 1937 június 25. napján, erre jelentkezett 9 hallgató. A vizsgálat eredménye volt, hogy a vizsgálatot jeles eredménnyel állotta meg 3, jó eredménnyel 5, elégséges eredménnyel 1 hallgató.

3. *Theologiai szakvizsgálat* (I. lelkészképesítő vizsgálat) tartott három ízben.

1936 október 12—14-én tartott vizsgálatra előállott 9 jelölt, kik közül jelesen vizsgázott —, jól 3, elégségesen 4, 3 óra visszavetett 1, egy évre 1.

1936 december 21-én ismét volt vizsgálat, melyen a jelentkezett 1 teljes és egy javító vizsgálatra állott jelölt közül 1 jó és 1 elégséges eredménnyel vizsgázott.

1937 június 21—22. napjain tartott vizsgálatra állott 14 teljes jelölt. Ezek közül jeles volt 6, jó 4, elégséges 4.

4. *Theologiai magántandri vizsgálatot* tartottunk 1937 június 24.-én, amikor vizsgálatra állott László Dezső a gyakorlati theológiából: Az egyház és az egyház szolgálata című szakdolgozat alapján és Bíró Sándor az egyháztörténelemből: A francia reformátusok küzdelmei a XVII. században című szakdolgozat alapján.

László Dezső dolgozatáról a szakbirálat a következőket állapította meg: Ugy tárgyánál, mint kitűzött céljánál és feldolgozásánál fogva egyike a mostanában megjelent legfigyelemreméltóbb dolgozatoknak. A gyakorlati theologia rendszerét adni, ennek disciplináit megállapítani, azok körét elhatárolni, s tartalmukat, ha csak vázlatosan is, kifejteni, olyan munka, amelyet a német theologiai irodalomban is csak kevés munka végzett. Ebből a törekvésből szükségképpen következik a dolgozat nehézsége, hogy képtelen az összes felvetődő kérdéseket feldolgozni, hiszen ehhez

az egész theológiát felölelő életművet kellett volna írnia. A dialektikai theologia figyelmeztetéseinek szigorú szemelött tartásával, első sorban Brunner Ethikájának az alapján akar a gyakorlati theologia kérdéseire feleletet adni. Ennek az ethikai szemléletnek szükségképpen következménye, hogy az egyház életében a Szentlélek Isten munkáját nem állítja kellő élességgel előtérbe, másfelől az, hogy az egyház élet- és munkakérdése, súlypontja inkább a szociális, mint a lelki oldalra helyeződött át. Érdekes és szellemes konstrukcióval igyekszik olyan rendszert adni, amely az egyház munkáinak minden vonatkozását befogadja s a rendszer önként következzen az egyház munkáiból. Először az egyház három vonását, a szentség, egység és katholicitás gondolatát, azután a Heidelbergi Káté alapján a prófétai, főpapi és királyi tiszt gondolatát használja fel az egyház tevékenységi körei megszabására. Új és érdekes konstrukció szerzőnél a ker. ember hármasság szerinti felépítése a gyak. theologia rendszerének. A ker. ember hármasságának minden további nélkül az egyházra való alkalmazása bizonyos sablonizálásra és erőszakotételre vezet a különböző egyházi tisztet viselők tevékenységének a szigorú elkülönítésre való törekvés közben. Szerzőt a tudományos felkészültsége, világos és áttekinthető rendszerezésre való képessége alkalmassá teszi arra, hogy a tudománynak nemcsak tudense, hanem másokkal közölje legyen.

Bíró Sándor szakdolgozatáról a bíráló megállapította, hogy a dolgozat a francia ref. (hugenotta) egyház életét, szenvedéseit tárgyalja a XVII. sz. folyamán. Alapos forráskutatásra épül fel és lépésről-lépésre követi a mártír egyház fokozatos háttérbeszorítását, külső jogbiztosítékaiktól való megfosztását egészen a nantesi edictum visszavonásáig (1685). Közben betekintést nyújt a védekezés és egyházépítés módzatainak ismeretébe is s ezzel jelenlegi életünk számára hasznos tanulságokat von le. A francia ref. egyház belső, szellemi fejlődése (hitvallási tudat, teológia) illetve az itt alkalmazott ítéletek még kiegészítésre, korrekcióra várnak. A dolgozatot nem annyira a nagy távlatok és az egyes személyiségekbe, mozgalmakba való elmélyedés, mint az egykorú ref. és róm. kat. források lelkiismeretes felkutatása és szemléltető csoportosítása jellemzi. Aktualitásánál fogva a hívek nagyközsége számára is hozzáférhetővé kellene tenni kinyomtatása által.

5. *Vallástandri vizsgálatot* tartottunk 1936 október 19. és 20. napjain, amikor 4-en képesítették: Bod László dési s. lelkész, Kiss Árpád bodoki, Nagy Zoltán felsőörfalvi és Tunyogi Csapó András bálványosváraljai rendes lelkészek.

IV. Órarend és elvégzett anyag az 1936—37. évben.

1. *Ószövetségi héber nyelv* az I. évesek számára az I—II. félévben, heti 3 órán: kedden és szerdán d. e. 11—12-ig és pénteken d. e. 8—9 ig. Előadta: *Nagy András*. Anyag: A Genézis 1—6 és Exodus 20:1—17 részek olvasása és grammatikai feloldozása alapján a héber nyelvtan alaktani része.

2. *Ószövetségi exegézis* a II—IV. évesek számára, az I—II. félévben, heti 3 órán: kedden és csütörtökön d. e. 12—1-ig és pénteken d. e. 11—12-ig. Előadta: *Nagy Andrács*. Anyag az I. félévben: Ezékiel próféta könyve 1:28—2:7, 2:8—3:27, 4, 15 részek fordítása és magyarázata, a II. félévben: Ezékiel próféta könyve 14:12—23, 17:22—24, 18:1—23, 21:32—37, 24:1—14, 37:1—14, 37:15—28, 40:1—4, 47:1—12 részek fordítása és magyarázata.

3. *Ószövetségi szemindrium* a II—IV. évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: kedden d. u. 3—5-ig. Vezette: *Nagy Andrács*. Anyag: Prófétatörténetek.

4. *Újszövetségi görög nyelv* az I-ső éveseknek, az I—II. félévben, heti 3 órán: csütörtökön és pénteken d. e. 12—1-ig és szombaton d. e. 9—10-ig. Előadta: *Maksay Albert*. Anyag: Márk evangéliumi könyvének 1—4 része. Olvasás, fordítás, nyelvtani feldolgozás és az újszövetségi koiné görög nyelv alaktana.

5. *Újszövetségi exegézis* a II—IV. éveseknek, az I—II. félévben, heti 3 órán: kedden és szerdán d. e. 8—9-ig és csütörtökön d. e. 11—12-ig. Előadta: *Maksay Albert*. Anyag: Pál apostolnak a thessalonikiabeliekhez írott első és második levele (fordítás és magyarázat.) Az iskolai év utolsó heteiben Péter második levele (olvasás és fordítás).

6. *Újszövetségi irodalom és vallástörténet* a III—IV. éveseknek, az I—II. félévben, heti 3 órán: kedden d. e. 10—11-ig, szerdán d. e. 9—10-ig és pénteken d. e. 8—9-ig. Előadta: *Maksay Albert*. Anyag: Az újszövetség szövegének története; az újszövetségi Kánon története; az egyes újszövetségi iratok irodalomtörténete; rövid kortörténeti áttekintés. A Jézus korabeli zsidó és pogány vallások vallástörténeti áttekintése; Pál levelei, a synoptikus evangélium-könyvek, a Johanninizmus főbb theologiai tételeinek történeti keretben való összefoglalása.

7. *A magyar református egyház története* az I-ső évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán d. e. 9—10-ig és szombaton d. e. 11—12-ig. Előadta: *dr. Nagy Géza*. Anyag: Az ősvallástól az egyház területi egysége felbomlásáig.

8. *Egyetemes ker. egyház története* a II. évesek számára, az I—II. félévben, heti 4 órán: kedden és szombaton d. e. 9—10-ig, csütörtökön d. e. 8—9-ig és pénteken d. e. 12—1-ig. Előadta: *dr. Nagy Géza*. Anyag: A keresztyénség előállításától a reformáció megszilárdulásáig. (1555).

9. *Magyar prot. egyház története* a III—IV. éveseknek, az I—II. félévben, heti 3 órán: hétfőn d. e. 8—9-ig, szerdán d. e. 11—12-ig és pénteken d. e. 10—11-ig. Előadta: *dr. Nagy Géza*. A magyarok megtérésétől a legújabb eseményekig.

10. *Egyháztörténeti szemindrium* a II—IV. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: pénteken d. u. 3—5-ig. Vezette: *dr. Nagy Géza*. Anyag: a) A középeurópai (Románia, Magyarország, Csehszlovákia és Jugoszlávia) keresztyén egyházak mai helyzete,

b) Régi zsinati végzések, emlékiratok (memoárok) és missilis levelek másolása a theol. Fakultás és az Erdélyi Múzeum levéltárából. Utóbbi helyen *Kelemen Lajos* tanár vezetésével.

11. *Református hitvallásaink ismertetése* az I-ső évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: csütörtökön d. e. 9—10 ig és pénteken d. e. 10—11-ig. Előadta: *dr. Tavaszy Sándor*. Anyag: Heidelbergi Káté, II. Helvét hitvallás, Luther Kis Kátéja, Agostai hitvallás.

12. *Theologiai enciklopédia* az I-ső éveseknek, I—II. félévben, heti 1 órán: szerdán d. e. 8—9-ig. Előadta: *dr. Tavaszy Sándor*.

13. *Filozófiai enciklopédia* az I—II. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: kedden és csütörtökön d. e. 10—11-ig. Előadta: *dr. Tavaszy Sándor*.

14. *Vallásfilozófia* (Vallástörténet és Vallásfilozófia) a II. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán d. e. 9—10 ig és pénteken d. e. 8—9 ig. Előadta: *dr. Tavaszy Sándor*.

15. *Református keresztyén dogmatika* a III—IV. éveseknek, az I—II. félévben, heti 4 órán: kedden és pénteken d. e. 9—10 ig, szerdán d. e. 10—11-ig és csütörtökön d. e. 8—9-ig. Előadta: *dr. Tavaszy Sándor*.

16. *Filozófiai szeminárium* a II—IV. éveseknek az I—II. félévben, heti 2 órán: kedden d. u. 3—5-ig. Vezette: *dr. Tavaszy Sándor*. Feldolgozott anyag: „Kant „Kritik der reinen Vernunft“ c. művéből a Transzcendentális Dialektika.

17. *A Szentírás tartalmi ismertetése* az I-ső éveseknek, az I—II. félévben, heti 3 órán: kedden d. e. 12—1-ig, szerdán d. e. 10—11-ig és pénteken d. e. 11—12-ig. Előadta: *dr. Imre Lajos*.

18. *Neveléstörténet és neveléstan* a II. évesek számára, az I—II. félévben, heti 3 órán: szerdán d. e. 12—1-ig, pénteken és szombaton d. e. 10—11-ig. Előadta: *dr. Imre Lajos*.

19. *Katechétika* a III. éveseknek az I—II. félévben, heti 2 órán: csütörtökön d. e. 10—11-ig és pénteken d. e. 12—1-ig. Előadta: *dr. Imre Lajos*.

20. *Poimenika* a IV. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: hétfőn d. e. 10—12-ig. Előadta: *dr. Imre Lajos*. Anyag: A lelkigondozás és gyülekezeti munka elmélete.

21. *Egyházjog* a III—IV. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: hétfőn d. e. 12—1-ig és kedden d. e. 11—12-ig. Előadta: *dr. Imre Lajos*. Anyag: A református egyházjog alapjai és az egyházi törvények ismertetése.

22. *Katechetikai szeminárium* a III—IV. évesek számára az I—II. félévben, heti 2 órán: pénteken d. u. 3—5 ig. Vezette: *dr. Imre Lajos*. Anyag: A magyar református katechetikai irodalom főbb műveinek a feldolgozása.

23. *Szónoklati gyakorlatok* az I-ső évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: kedden d. e. 8—10-ig. Vezette: *dr. Gönczy Lajos*. Elméleti ismertetése és gyakorlása a jó előadásnak.

24. *A lelkipásztor és a társas élet* az I-ső éveseknek, az

I—II. félévben, heti 1 órán: csütörtökön d. e. 11—12-ig. Előadta: *dr. Gönczy Lajos*. Anyag: A társas élet formáságainak, szokásainak keresztyén megítélése.

25. *Homiletika* a II. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: kedden és szombaton d. e. 11—12-ig. Előadta: *dr. Gönczy Lajos*.

26. *Szónoklati gyakorlatok* a II. évesek számára, az I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán d. e. 10—12-ig. Vezette: *dr. Gönczy Lajos*. Predikáció előadása és az előadás megbírálása.

27. *Homiletikai szemindrium* a III. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: hétfőn d. e. 10—12-ig. Vezette: *dr. Gönczy Lajos*. Kiadott textusok alapján (az idén a Pásztori levelekből és Esaiásból) prédikáció írás és annak előadása és bírálata.

28. *Homiletikai szemindrium* a IV. éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: csütörtökön d. e. 9—11-ig. Vezette: *dr. Gönczy Lajos*. Kiadott textusok alapján (az idén János evangéliumából és Esaiásból) prédikáció írás és annak előadása és bírálata.

29. *Vallásos szociális mozgalom* az I—IV. éveseknek, az I—II. félévben, fakultatív, heti 1 órán: hétfőn d. u. 6—7-ig. Előadó: *Járosi Andor*.

30. *A gyülekezet megismerés elmélete és gyakorlata* az I—IV. éveseknek, fakultatív, heti 1 órán: hétfőn d. u. 5—6-ig. Előadó: *dr. Szabó T. Attila*.

31. *Egyházi ének és zene* mind a négy évfolyamnak, mindkét félévben, heti 2—2 órán: az I-ső éveseknek kedden d. u. 3—5-ig, a II. éveseknek csütörtökön d. u. 3—5-ig, a III. éveseknek hétfőn d. u. 3—5-ig és a IV. éveseknek szerdán d. u. 3—5-ig. Tanította: *Nagy Gerő*.

32. *Román nyelv* mind a négy évfolyam számára, mindkét félévben, heti 2—2 órán: az I-ső éveseknek szerdán d. u. 3—4-ig és csütörtökön d. e. 8—9-ig, a II. éveseknek szerdán d. u. 4—5-ig és csütörtökön d. e. 9—10-ig, a III. éveseknek szerdán d. u. 6—7-ig és csütörtökön d. u. 3—4-ig, a IV. éveseknek szerdán d. u. 5—6-ig és csütörtökön d. u. 4—5-ig. Előadó: *Pop Sever*.

33. *Közegészségtan* mind a négy évfolyam számára, mindkét félévben, heti 2—2 órán: az I—II. éveseknek pénteken d. e. 9—10-ig és szombaton d. e. 12—1-ig, a III—IV. éveseknek hétfőn d. e. 9—10-ig és szerdán d. e. 12—1-ig. Előadó: *dr. Koronka István*.

34. *Magyar nyelvi előkészítő a szónoklati gyakorlathoz* az I-ső éveseknek, az I—II. félévben, heti 2 órán: szerdán d. u. 5—6-ig és szombaton d. e. 10—11-ig. Előadó: *dr. Császár Károly*.

35. *Német nyelv* mind a négy évfolyamnak, mindkét félévben, heti 2—2 órán: kezdőknek kedden és csütörtökön d. u. 5—6-ig, haladóknak kedden és csütörtökön d. u. 6—7-ig. Előadó: *dr. Császár Károly*.

36. *Francia nyelv* az I—IV. éveseknek, az I—II. félévben fakultatív, heti 2 órán: kedden és csütörtökön d. u. 6—7-ig. Előadó: *Biró Sándor*.

37. *Angol nyelv*, az I—IV. éveknek az I—II. félévben heti 2 órán, kedden és csütörtökön d. u. 5—6 ig. *Coulter Tamás*.

38. *Énekkar* az I—IV. évek számára, mindkét félévben, heti 2 órán: hétfőn és szerdán d. u. 2—3-ig. Vezetle: *Kárpáti Emil és Delly Szabó Géza*.

V. Nevelés.

Ebben az esztendőben is arra igyekeztünk, hogy intézetünk egész élete és minden munkája az ifjúság, a leendő lelképásztorok nevelése szolgálatában állíttassék. Fakultásunk áldott tradíciójához híven a tanári kar nagyon komolyan törekedett arra, hogy intézetünk megmaradjon azon a tudományos színvonalon, amely fennállása óta mindig tisztességet és megbecsülést szerzett Fakultásunknak. De hovatovább mind teljesebben igyekeztünk a tudományt is a lelképásztori szolgálat, az anyaszentegyház szolgálatá munkájába állítani. Az előadó órákon, a szemináriumi munkákban, sőt a kollokviumokon és a vizsgálatokon is mindig szemelőtt tartjuk a nevelési célt és a nevelői szempontokat. Az akadémiai islentiszteletek, a heti bibliaórák, a szombat esti précesek, az éveleji és a félévi konferenciák éppen úgy, mint a kisebb és nagyobb kirándulások: arra szolgáló alkalmak voltak, hogy a theologiai tudomány ne maradjon csak az értelmet foglalkoztató és terhelő pusztá tudás, hanem életté, lelket formáló erővé, nevelő hatalommá változzék. Nagy nehézsége ennek a munkának egyfelől az ifjúság túlterheltsége, másfelől a tanárok erőn felüli elfoglaltsága, mert állandó akadályul szolgálnak a tanár és tanítvány rendszeres és gyakori személyes találkozásá kiépítése tekintetében. Lelkésznevelésünk gyökérkérdése: minél személyesebb, minél bensőségsebb viszonyba jutlatni a professzort és a hallgatókat.

Ennek a szolgálatában állott legelső sorban a bibliaköri munka. Az egész ifjúság hét bibliakörben, a hat professzor és a szenior vezetése alatt, egész éven keresztül minden szerdán este tanulmányozta az Írást és állította az Ige fényébe önmagát és a világot. A nevelés szolgálatába állottak az éveleji és félévi konferenciák, amelyen a theologusélet aktuális kérdése is megbeszélésre kerültek. Kedves és egyre szaporodó találkozási alkalmak voltak a kirándulások. Az egész ifjúság részére csak egyszer, május 26-án tartottunk egy egész napos kirándulást, de a heti szabadnapokon az önként vállalkozó kisebb csoportok még a tél folyamán is kirándultak egyes professzorok társaságában.

A professzor és a hallgató személyes, pásztori viszonyának a kiépítése és kimélyítése mellett a másik, nem kevésbé jelentős nevelő eszköz az ifjúság önnevelése. Ebben az esztendőben is arra igyekeztünk, hogy az ifjúság ne a tanárkar és az intézeti törvény kívülről és felülről jövő nyomása alatt, hanem az önfegyelmzés, az önnevelés és az egymásért való felelősségen nyugvó pásztori lélek elhatalmasodásának erejével igyekezzék megközelíteni a re-

formátus theologus eszményét. Többször és igazi komolysággal adott az ifjúság kifejezést annak, hogy ezt az egymásért való felelősséget mint kötelezettséget érzi és akarja is vállalni. Amikor egyszer, az év folyamán nagyobb fegyelmi válság történt, a fegyelemsértő barátai és az ifjúság felelős vezetői egyformán kifejezésre juttatták azt a komolyan érzett meggyőződésüket, hogy önmagukat hibáztatják azért, mert nemtörődömségük, lustaságuk miatt odáig juthattak a helyzet. A presbitérium munkája, a szobákban tartott esti áhitatok szolgálták az egymásért való felelősség ébresztését és gyakorlati megnyilvánulását.

Az ifjúság társadalmi nevelésének a kérdése egyik legnehezebben megoldható kérdés. Ennek a szolgálatába állított be a tanári kar évek óta egyheti egy órás kötelező kollegiumot az I. évesek számára, amelyen „a lekipásztor és társas élet” kérdései kerülnek az evangélium megvilágításába. Emellett több alkalomra lenne szükség, ahol az ifjúság gyakorlatban szerezhetné meg a társadalmi életben feltétlenül szükséges jártasságot.

Állandó gondját képezi tanárkarunknak az ifjúságnak az egyházi életbe és munkákba való olyan bevezetése, hogy az se a tanulmányozásnak se a gyakorlati munkának kárára ne legyen, hanem egymást kölcsönösen kiegészítsék és meggazdagítsák, másfelől, hogy az ifjúság egészen, lehetőleg egyformán belekapcsolódjék ebbe a munkába. Dacára az állandó ellenőrzésnek és irányításnak, eddig az volt a helyzet, hogy a buzgóbbak erejükön felüli, sokszor egészségük és tanulmányaik rovására menő gyakorlati munkát vállaltak, a lanyhábbak pedig alig vagy egyáltalában nem vettek részt a munkában. A túlterhelés megszüntetését szolgálta a múlt esztendő óta bevezetett ama gyakorlat, hogy az egyházi, gyülekezeti munkából az ifjúság csak azt vállalja, amelyet maga az egyház vagy a gyülekezet semmi képpen sem tud elvégezni. A gyakorlati munka egyenletes és tervszerűbb beosztását célozta a tanárkar folyó évi ama határozata, amellyel kimondotta, hogy minden hallgató köteles legalább heti 2 órát igénybevevő egyházi munkát vállalni, de a vállalt munka heti 4 óránál többet nem vehet igénybe. Ugyanakkor a tanárikar az igazgató, a szenior és a bibliaköri titkárok fokozatos felügyelete és nyilvántartása alá helyezte a gyakorlati munkát. A közbejött kényszerszünet miatt nem lehetett ezt a határozatot végrehajtani, de a jövő esztendőben sok áldást remélünk végrehajtásától. A kolozsvári gyülekezeti munkában (vasárnapi iskola, középiskolás bibliakör, inas oktatás, kiskorúak fegyintézete, istentiszteletek) az idén is kb. 20 ifjú vett részt. Az ifjúság érdeklődése és munkájának a dandárja mindinkább a szórvány munka felé tolódik el. Körül belül 20—25-re lehet tenni azoknak a hallgatóknak a számát, akik a nyaruk egy részét, év közben a vasárnapjaikat áldozták erre a munkára. Többen közülök egész esztendőn keresztül minden vasárnap a hajnali órákban, télen egészen sötétben indultak útnak, hogy egész napjukat ott töltsék abban a kis szórványban, hol pár család és annak a gyermekei vártak az Igére. Május

9-én szorványkonferenciát is tartottak, amelyen a Kolozsvár-környéki szorványokból 30 gyermek és 45 felnőtt vett részt. A külmisszió iránti érdeklődés is állandóan erősödik az ifjúság körében: munkát, sőt anyagi áldozatokat is vállálnak a misszió szolgálatára. Babos Sándor misszionárius az október 19-iki konferenciája, amelyen a misszió lényege került megbeszélésre, kétségtelenül serkentőleg hatott a missziói érdeklődésre. Jelentős vállalkozása volt ifjúságunknak az a missziói munka, melyet 1937 május három egymás utáni vasárnapján a kalotaszegi egyházmegye 28 gyülekezetében végeztek a szorványok érdekében, mindenütt prédikáltak és előadást tartottak. Az összegyűlt perselypénzt, 4000 leit az ókirályságbeli református gyermekek nyaraltatására fordították.

Ezek a munkák ifjúságunk nevelésében ki sem számítható jelentőséggel bírtak. Hálások vagyunk Istennek, aki munkára indítja az ifjakat és megáldja munkájukat. Hisszük, hogy hallgatóink egyházéplítő munkája legalábbis annyi, ha nem több áldást hozott azokra, akik ebben a munkában résztvettek, mint azokra a gyülekezetekre és lelkekre, amelyeknek szolgálatába állították e munkákat.

Hallgatóinkat ez évben is tudtuk segíyezni olyan mértékben, amilyenben erre kegyes lelkek adományaiból telt. Alkalmi segélyeket, perselypénzek és egyéb adományok begyűléséből 83.788 lei összegben adhatunk, a testvéregyházkerület saját területéről jövő hallgatókat 65.813 lei segéllyel látta el. Legátumokból 570.100 lei folyt be. Bármily nagyra látszik is ez az összeg, hallgatóink szegénysége, sok esetben a legszükségesebb ruhadarabok tekintetében látott hiánya érthetővé teszi, hogy ez még mindig nem elég arra, hogy hallgatóink — kevés kivétellel tanulmányaik végzésében az anyagi gondok alól mentesüljenek. Azok az egyreszigorodó rendszabályok, melyekkel intézetünk évről-évre megkísérli a tartozások felhajtását, bizonyosságok arról, hogy hallgatóink anyagi helyzete állandóan nagyon súlyos. Növendékeink évvégi jutalmazására a Méltóságos Igazgatótanács 21 kötet, a Minerva 11 kötet, a Szépmíves Céh 10 kötet, dr. Imre Lajos 3 kötet, magát meg nem nevezett 2 kötet könyvet és Kovács László esperes 200 Leit adományozott. Ezúton is hálás köszönetet mondunk az adományokért.

VI. Egészségügyi jelentés.

Dr. Koronka István intézeti orvos a következőket jelenti: A ref. theologiai fakultás növendékeinek egészségi állapota az 1936/37. évben nagyjában az előbbi évekhez hasonló volt. Bár lényegesen lecsökkent azok száma, kiket betegség címén tartósabban szabadságotni kellett, a szemeszterek vége felé mégis számos hallgatónak volt szüksége 7—14 napos óramentességre kimerülés és ideges állapotok miatt.

A megbetegedések legnagyobb százalékát a lefolyt tanévben is a légutak hurutos bajai és a hűléses, lázas betegségek képezték, melyek néhány napos tartam után következmény nélkül gyógyultak. Feltűnően megkevesbedett a mandulabetegyek száma, minek

okát az előző évi radikális beavatkozások eredményének kell be tudnunk.

Örvendetes egészségügyi jelenség az u. n. tüdőcsucshurut fogalma alá tartozó tüdőgyengességi állapotok számbeli csökkenése. Kimondottan gümőkóros elváltozás négy hallgatónál volt konstálva. Ezek közül két theologus intézetben nyert elhelyezést, kettő pedig mint ezidőszerint inactiv, idült tüdőbeteg állandó orvosi felügyelet alatt állott. Utóbbiaknál a tüdőfolyamat megállapodott léven, bentlakásuk az internátus közösségét nem veszélyeztette.

A gyomorbélrendszeri megbetegedések ezen évben is sok gondot okoztak. Dacára a bevezetett diétás táplálkozás előnyeinek, gyomorhurut, krónikus székrekedés és más emésztőszervi zavarok lépten-nyomon orvosi beavatkozás tárgyát képezték. Szokatlan nagy számban észleltük a féregnyulvány izgalmi és gyulladásos alakjait. A vakbél esetek közül két hallgatónál alarmirozó, heveny formában lépett fel a megbetegedés, háromnál idült, évekre visszakövethető kórossal állottunk szemben.

Műtétre 8 esetben volt szükség, 3 hallgatónál a gennyes mandulák, 5-nél féregnyulvány gyuladása miatt. Ezen operációkat, úgyszintén a szükséges alkalmi radiológiai vizsgálatokat a Ref. Kórház végezte.

Az internátusi betegségyízyő jelentős anyagi előnyt biztosított a theologus növendékeknek.

Az internátusi étkezde úgy minőség, mint mennyiség tekintetében megfelelő táplálékot nyújtott.

Az év folyamán elszomorító és súlyos csapás érte intézetünket. Máthé Sándor III. éves theologus hosszas szenvedés után gümőkórban elhunyt.

A kórosetek részletes kimutatása: Influenza, hörghurut és más hűléses, lázas bajok 34, tüszős mandulagyulladás 4, tüdőcsucshurut 5, idült gyomorhurut 10, gyomorfekély 3, féregnyulványgyulladás 5, bélhurut 4, szervi szívbaj 3, ideges szívbaj 2, különféle ideges zavarok és kimerülési állapotok 18, eccema 3, kisebb sérülések, rándulások 5.

VII. Jelentés a pályatételekről és jutalmakról.

1. Héber nyelvből az első éveseknek: szóbeli nyílt versenyen a legjobb előhaladást tanúsítónak a gróf Teleki-alapból 64 lei, amelyet a tanári kar 500 leire egészít ki. A verseny anyaga az egész évi anyag és a „*Debora éneke*” fordítása és grammatikai feldolgozása. A pályadíj nem adatott ki.

2. Tudományos pályatétel a Szász Domokos és Teleki-alapok összevont kamataiból, egyháztörténeti, szisztematikai és gyakorlati theologiai tárgyakból felváltva. Az alapítványok kamatát a tanári kar 1000 leire egészíti ki. Ez évben a gyakorlati theologiaiából: A román orthodox egyház mai igehirdetése. (Kritikai ismeretetés, az orthodox egyház tanítása és legalább három igehirdetője bemutatása alapján.) Pályamunka nem érkezett be.

3. Tudományos pályatétel, díja a fentmaradt pályadíjak terhére 600 lei, az ösztövségi és újszövségi bibliai tudományokból felváltva. Ez évben ösztövségi bibliai tudományokból: A babiloni fogság.

E tételre két pályamunka adatott be. Az egyik jelígeje „Mindendre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít“, a másiké: „Jobban Tiéd, Uram.“

1. A „Mindendre van erőm...“ dolgozat anyaga több, mint elég. A fogság előtti helyzetkép anyagdús, sok felesleges, nem jellemző leírást ad. Anyagválasztásában és anyagkülönböztetésében szertelen, iránytalan, gerinctelen (moziszerű). Ebből következik, hogy adat- és anyaghalmaza az író is eltemeti, nem tud ura lenni témájának, illetve anyagából nem tud témát sűríteni. Érdeme, hogy nagy mennyiséget dolgoz fel, történeti és tárgyi tévedéseket el sem kerülhetett, mert a forrásanyag feldolgozhatása theol. műveltségét meg is haladja. Innen származnak irodalom-történeti tévedései is. A felosztása nem szerencsés s mást nyújt a feldolgozásban, mint a címben. Teljesen hiányzanak a biblikai theologiai ismeretei és szempontjai. Tudja, hogy a theologiai-nak van történelme, próbálja is némi sikerrel, de hogy a történelemnek theologijája van, amiből a választott nép történelme divinatív értelmet nyer, erről nincs fogalma. Bántó tévedései torz megállapítása mellett érdeme más kérdések érintése és a theologiai liberalizmus módszere tarthatatlanságának akaratán kívüli bizonyítása. Írása tele van öntudatlanul használt idegen kifejezésekkel, pongyolasággal, laza zsurnalizmussal, továbbá meg nem bocsátható helyesírási hibákkal. Az 57 oldalas (gépielt félv) dolgozat pályamunkának nem elég, jutalomra nem méltó, csak szorgalmi díjjal honorálható. A jelíges levél felbontatván: Kelemen Sándor I. éves nyerte.

2. A „Jobban tiéd Uram“ jelíges dolgozat írója kevés anyaggal, sablonszerűen dolgozik. Inkább vázlatnak tekinthető, mely vázlat jó anyagelrendezést és a kérdés foghatóságát biztosítja. Ebből a vázaltszerűségből — nyersességből következik a felületes látszat és a szempontok hiánya. Vallástörténeti ismeretei biblikai theologiai tájékozottsága megállapítható, de a minduntalan szembe-tűnő sietés, a keresztmetszetek feldolgozatlanul hagyása az értékesnek ígérkező dolgozatot fél munkává süllyesztik. Szorgalmi díjra méltó. A jelíges levél felbontatván, a szorgalomdíjat: Gara József III. éves nyerte.

4. Egyházjogból, díja a Bartók-alapból 160 lei, kiegészítve 500 leire. A *reformátori theologia jelentősége az egyházjog terén*. Pályamunka nem érkezett.

5. Filozófiai pályatétel, a dr. Tavaszy Sándor aa által tartott publicum collegium részvételi díjaiból 600 lei. *Kant hatása a Böhm filozófiájára az Ember és Világ I. kötete alapján*. Pályamunka nem érkezett.

6. A gyakorlati theológiából, a) a legjobb homelltikai szemináriumi dolgozat írójának a Nagy Péter és gr. Teleki-alapból

70 lei, melyet a tanári Kar 500 leire egészített ki. A szaktanár javaslata alapján nyerte: Nagy Lajos IV. éves hallgató.

b) *Egyházi beszéd* Ezekiel 20 r. 37. v. alapján, jutalma a Molnár Albert alaptól 40 lei, melyet a tanári Kar 300 leire egészített ki.

Beérkezett „Verbum caro factum est” jelige alatt egy pályamunka, amely szerzőjének kiváló stílusérzékéről és a textusban való elmélyedéséről tesz tanubizonyosságot. A tolforgató képessége néhol, különösebben a bevezetésében, — amely tartalmilag is a beszéd legértékeltenebb része — bravuroskodásra ragadja a szerzőt, de nem oly mértékben, hogy megrontaná az egész beszédnek egységes formái jó hatását. Tartalmilag az a hibája, hogy a bevezetése, amelyben azt a történelmi szituációt akarja megrajzolni, melyben az Ige először szólalt meg, nagy részében felesleges, mert nem sok kapcsolatban van a beszéd további folyamával, sőt arra szolgál, hogy az akkor és a most közötti távolságot kiélezze, Mert a textus olyan természetű, hogy minél kevésbé utalok az akkora és az ottira, annál egyszerűbben kapcsolhatom az itt és mosthoz. A helyes mogarázás és a helyes alkalmazás szempontjából szükséges, hogy a szerző ismerje a történelmi háttérét, de a helyes megértéséhez nincs szükség ennek a történelmi anyagnak a felmutatására. Dacára ezeknek, a beszéd erőnyeihez képest háttérbe szoruló hibáknak, a pályamunkát, amely sok helyen olyan szerző kezét árulja el, akit nem homiletikai szabályok ismerete, hanem Istenadta képessége vezet, jutalmazásra ajánlom.

A jelíges levél felbontatván, a pályadíj a szerzőnek: Kelemen Sándor I. éves hallgatónak kiadatott.

c) *Prédikáció műfordítás* németből (az eredeti benyújtásával) a Nagy Péter alaptól 88 lei, melyet a tanári Kar 300 leire egészített ki.

Beérkezett egy pályamunka „A láthatatlan kincs” jelige alatt. A Barth—Thurneysen: „Komm Schöpfer Geist” című kötetből „Der Einzelne” című prédikáció fordítását adja. Nem ad műfordítást a szó teljes értelmében, ami természetes is. Tökéletes nyelvtudáson, kiváló fordítói készségen kívül annyi gyakorlat szükséges a műfordításhoz, amennyivel szerző nem rendelkezhetik. A fordítás, számbavéve azt, hogy nehéz feladatra vállalkozott, általában elég jó. Értelemzavaró nagyobb hibákat nem ejt. Inkább szolgáltság és magyartalanság érezhető a beszéden. Van helyett a létezik, van neki helyett a bir szó használata a leggyakoribb hibája. Jutalmazásra ajánlom.

A jelíges levél felbontatván, a 300 lei Gara József III. éves hallgatónak kiadatott.

d) *Évzáró imádság*, jutalma a Hory-alaptól 45 lei, melyet a tanári Kar 300 leire egészített ki.

Beérkezett egy pályamunka. Jelígeje: „Bocsásd meg a mi vétkeinket. Máté 6:12” Pár mondattól eltekintve, az imádságból alig lehetne megállapítani, hogy évzáró ünnepélyre készült és egyetlen, homályos utaláson kívül semmi sem árulja el, hogy a

theológiai évváró ünnepélyére gondolt a szerző. Általános hálaadás és főként általánosságban mozgó bűnvallás az imádság nagy része. Gondolatanyaga szegényes és sablonos és nincs kellően elrendezve. Elmondásra nem alkalmas, jutalmazásra nem ajánlom.

7. A legjobb harmonium-játszónak nyílt versenyen, a Szász Domokos-alapból 160 lei, kiegészítve 300 leire. Nyerte: *Czinczók András* III. éves hallgató.

8. Kerekes András zilahi ny. vallástanár adománya 700 lei (időközi kamataival) az adományozó által kitűzött tételre: A svájci egyházi és tudományos életnek egyházunkkal való érintkezése valamely korszakban. Pályamunka nem érkezett.

9. Dr. Tavaszy Sándor theol. professzor adománya 500 lei az általa kitűzött tételre: Geleji Katona István Szentháromság-tana. Pályamunka nem érkezett.

10. Ugron István-alap kamatai 200 lei modern idegen nyelven jeles előhaladást tanúsító hallgató jutalmazására. Szaktanár javaslata alapján nyerte *Szabó Lőrinc* I. éves hallgató.

11. Dávidházi Bekess Károly-alap kamatai 500 lei, az iratterjesztés munkájában legnagyobb sikert felmutató hallgató jutalmazására. Egyenlő arányban megosztva nyerte: *Kiss Ferenc* IV. és *Krizsovánszky László* II. éves hallgató.

12. Jutalmak:

a) *Zwingli-alapból* 50 lei jeles tanulónak 500 leire kiegészítve. Nyerte: *Kovács László* III. éves hallgató.

b) *A gróf Teleki-alapból* 24—24 lei a két legszorgalmasabb diáknak a tanári kar által 500—500 leire egészítve ki. Nyerték: *Dedk József* II. éves és *Nagy Lajos* IV. éves hallgatók.

c) *Szemindrinmi munkában* nagy szorgalmat tanúsító hallgatók a fentmaradt pályadíjak terhére 300—300 lei pénzjutalomban részesültek: az ösztövtől szemináriumból *Balaskó Vilmos* IV., historiai szemináriumból *Demeter Dezső* II., filozófiai szemináriumból *Opfermann Ernő* IV.

d) *Könyvjutalmat nyertek*: IV. évről: Nagy István, Nagy Ödön, Puskás Bajkó István, Tavaszy Mária, Torró Sarolta, Sárközy Endre, Tőkés István.

III. évről: Magyarai Sándor, Magyarai Vince, Pozsonyi Irma, Török Zoltán.

II. évről: Deák Erzsébet, Halász Mária, Kovács Miklós, Márkó József, Némethy Sándor, Sarkady Pál, Schuller Ödön, Sipos Endre.

I. évről: Dávid Ödön, Ferenc János, Keresztes Nagy Imre, Paksy Sándor, Szabó Sándor.

13. A nyári munkaprogram kiváló elvégzéséért a tanári kar a következő hallgatókat jutalmazta:

IV. évről: Nagy István 300, Sipos Mihály 200 lei. Torró Sarolta 1 könyv 100, Kónya László 1 könyv 80 lei értékben.

Dicséretben részesültek: Bányai Béla, Horváth János, Kovács István, Puskás B. István, Sárközy Endre.

III. évről: Gara József 300, Kovács László és Török Zoltán 100—100 lei. Gál Ferenc 1 könyv 100, Pozsonyi Irma 1 könyv 80 lei értékben. Dicséretben részesültek: Gyöngy Dénes, Kovács István és Szeghő András.

II. évről: Márkó József 200, Deák Erzsébet és Sarkady Pál 150—150 lei. Schuller Ödön 1 könyv 100, Sipos Endre 1 könyv 80 lei értékben. Dicséretben részesültek: Deák József, Demeter Dezső, Erdei István, Krizsovánszky László, Némethy Sándor.

III.

Függelék.

A hallgatók névsora az 1936—37. iskolai évben.

I. év

1	Ágyi Dániel khm.		Krajcsovitz Tibor ág. h. ev.
	Bacsó László	25	Kun Árpád
	Bakk Imre		Makkai Endre khm.
	Biró László jug.		Márk Sándor khm.
5	Böloni András		Mezei Lajos
	Buda József jug.		Muzsnai Béla
	Csibi Károly	30	Olcsvári Árpád
	Dávid Ödön		Paksy Sándor khm.
	Egyed Albert khm.		Pethő Gyula
10	Eszenyei Gyula khm.		Philippi Károly ág. h. ev. n.
	Fejér Zoltán		Piringer Márton ág. h. ev. n.
	Ferencz János	35	Reinerth Károly ág. h. ev. n.
	Fóris Lenke Márta ág. h. ev. n.		Schmidt Kurt ág. h. ev. n.
	Helwig Mihály ág. h. ev. n.		(csak a II. f. évben)
15	Hervol János khm.		Szablyár Kornél khm.
	Hügel Eckhard ág. h. ev. n.		Szabó Árpád khm.
	Imreh Zsombor		Szabó Lőrinc
	Kelemen Sándor m. o. i	40	Szabó Sándor khm.
	Keresztes Nagy Imre		Székely Pál
20	Kiss Lajos		Tomai László
	Kocsis Antal jug.		Wagner János Herbart ág. h.
	Kocsis István		ev. n. (csak az I. f. évben)
	Kovács János		

II. év

1	Barabási András		Elekes József khm.
	Bartha Gyula		Erdei István khm.
	Benkő Lajos	10	Farkas Sándor
	Borsy Bertalan khm.		Geréb Ádám
5	Deák Erzsébet		Halász Mária
	Deák József		Kabai István khm.
	Demeter Dezső		Kovács Elek

15 Kovács Károly khm.
Kovács Lehel csehszl. (csak
a II. f. évben)
Kovács Miklós
Krizsovánszky László khm.
Márkó József	Némethy Sándor
Páter Gusztáv ág. h. ev.
Rákosy Dénes
20 Miskolczy Béla csehszl. (csak
a II. f. évben)
Nagy Géza (kimaradt)	25 Sarkady Pál khm.
Schuller Ödön ág. h. ev.
Sipos Endre
Székely Ferenc
Thaly Ida m. o.-i
30 Turzai János

III. év

1 Balla Sándor jug.
Benedekffy Sámuel
Bereczky Sándor khm.
Boros Lajos m. o.-i ág. h. ev.
(csak a II. f. évben)	Kovács István
Kovács László ág. h. ev.
Magyari Sándor khm.
20 Magyari Vince khm.
Magyarosi Árpád
Máthé Sándor (meghalt)
Mezei István ág. h. ev.
Nagy Ödön (I. f. é. szab.-on)
5 Czinczók András
Dobri János
Farkas János
Gara József jug.
Gaál Ferenc m. o.-i (csak az
I. f. évben)	25 Nagy Sándor m. o.-i
Nagy Sándor csehszl. (csak
a II. f. évben)
Péterfy Ferenc
Pozsonyi Irma
Sarkady Zoltán khm.
10 Gál Ferenc
Gáll Károly
György Dénes
Horváth Béla
Jónás László ág. h. ev. (csak
az I. f. évben)	30 Soós Lajos khm.
Szeghő András
Szilágyi József (szab.-on)
Török Zoltán csehszl.
Várady Albert
15 Kiss Béla
Kovács Gyula khm.	

IV. év

1 Ady József
Balaskó Vilmos khm.
Bántó Bálint khm.
Bányai Béla	15 Kónya László
Kovács István
Kulcsár Ernő khm.
László Margit khm.
5 Bereczky Klára
Békássy Zoltán jug.
Biró Ferenc
Csia Kálmán
Fábián György khm.	Nagy István
20 Nagy Lajos
Nagy Ödön (csak II. f. évben)
Opfermann Ernő ág. h. ev.
Puskás Bajkó István
Rapp Károly ág. h. ev.
10 Genda János khm.
Gönczy Miklós csehszl.
(csak a II. f. évben)
Horváth János khm.
Kelemen István
Kiss Ferenc	25 Sárközy Endre
Sipos Mihály jug.
Tavaszy Mária
Torró Sarolta
Tőkés István

Az Ifjúsági Egyesület évváró jelentése az 1936—37-ik iskolai évről.

***Főltiszteltű és Méltóságos Püspök Úr, Méltóságos Elöljáróság,
Nagyltiszteltű Tandri Kar, Tiszteletes Ifjúság, Mélyen tisztelt
Közönség!***

Újra eltelt egy iskolai év. Intézmények, egyesületek életében kis idő, de Ifjúsági Egyesületünk történetének mégis egy szakaszáról van szó. Megállunk egy pillanatra s visszatekintünk az útra, mely immár mögöttünk van. Mennyi próbálkozás, sírás, reménység és reménytelenség, aláhullás és felemelkedés! 120 ifjú léleknek az útkeresése, panasza, nyomorúsága, öröme, bánata és megvigasztalódása mind-mind azt mutatja, hogy nehéz volt az út. A távoli szemlélő talán észre sem veszi, hogy sok alakuló, kibontakozó életnek a keresése, saját és mások életéért való munkája olvadt össze egy nagy akarássá az elmúlt esztendőben. *Mert, hogy akartunk és szolgálni akartunk, azt letagadni nem lehet.* Életünk minden megnyilvánulásában hol tisztábban, hol halványabban ott volt ez a törekvés. Tudom, hogy sokszor megtorpantunk, sokszor bátoratlanul és erőltlenül szinte reménységünket is elvesztettük, de egy pillanatig sem volt kétséges, hogy mellettünk van az Úr és ő gondot visel reánk. Ebben a most is élő biztos tudatban számolok be egyesületünk múlt évi munkájáról, hogy az az Isten, aki felébresztette bennünk az akarát bizonyára meg is áldotta azt.

Esztendők óta első eset, amikor Önképzőkörünk az IKÉ-től függetlenül egész esztendőn át zavartalanul működött. Nem az elbizakodottság, de a munka öröme késztet arra a kijelentésre, hogy ezen a ponton akarásunkat, munkánkat valóban megáldotta az Isten. Megáldotta abban az értelemben, hogy ifjúságunk többsége állandó jelenlétével bizonyosságot tett a theologus önképzőkör szükségességéről. Egységes, gondosan kiépített programmunk nem volt ugyan, de egyházi, társadalmi és kulturális életünkkel kapcsolatos előadásaink és megbeszéléseink lelki és szellemi téren mindnyájunk számára gyarapodást jelentettek.

Ha Ének-zene egyesületünk munkájára gondolunk, ott már lehangolóbb az eredmény. Év elején vezetők és egyleti tagok részéről igazi lelkesedéssel, sokat ígérő lendülettel indult meg a munka. Részben önmagunkban található, részben rajtunk kívülálló okok miatt azonban a buzgóság megszűnt, a lendület megtörtött. Mindössze négy alkalommal szerepeltünk és néhány darabot tanul-

portban kb. 100 inas volt s így nem is lehet csodálkozni a kétséges sikeren. Egyházunknak sürgősen kell gondoskodnia a kérdés megoldásáról.

d) A Ref. Kollégiumban 5 csoportban végzett 10 theol. hallgató evangélizációs munkát a gimnázisták között. Szép eredmény, de néhol pangás tapasztalható, amit annak tulajdoníthatunk, hogy munkánknak nincsen alapos rendszere és kiforrott munkaterve.

e) A nyári munkatáborunk 1936 júl. 28—aug. 12-ig volt Bábonyban az épülő gazdasági iskolánál, ahol utat építettünk, talajt egyengettünk és szociográfiai adatgyűlést végeztünk. Ezt a munkát is kapkodás és felkészületlenség jellemzi, ami külső nehézségekkel is magyarázható. Azonban még így is szép eredményeket tudott felmutatni a munkatábor 20 főiskolás tagja, nem számítva azt, hogy ez volt az első romániai magyar főiskolás munkatábor.

Az IKE otthonban működött egyesületünknek a Férfi- és Nőszövetséggel közösen fenntartott diákasztala, ahol 30 szegény főiskolás testvérünk kapott ebédet minden nap az iskolai év folyamán. A diákmenzával kapcsolatban még mindig vannak rendezetlen kérdéseink, amelyeket a következő iskolai évben remélünk megoldhatóknak.

Igyekeztünk ez évben is fenntartani a kapcsolatot a bukaresti főiskolás IKÉ-vel és meglehetősen kiépítettük egyesületünk világ-szövetségi kapcsolatait. Ez évben is megtartottuk az IKE világ-szövetség imahétét. Meg kell emlékeznünk röviden azokról a nehézségekről, amelyek ez év folyamán egyesületünket alapjaiban megrázták és sokszor megszűnéssel fenyegették. Ilyen volt az elnökválság. Tavaly megválasztott elnökünk, ifj. Nagy Géza tanár u. i. a katonaság miatt nem foglalhatta el elnöki székét. Helyette ideiglenesen Mester István theol szénior úr vezette egyesületünket. Ehhez hozzájárult március elején az a kormányrendelet, amely egyesületünk tagjait hazaküldte Kolozsvárról s így egy hónapig minden munkánk szünetelt. Áprilisban választottuk meg új elnökünket, Tonk Emil dr.-t, akinek elnöklete alatt egyesületünk egészen új szervezeti alapokra helyeződött és olyan csodálatos összefogásra volt képes, amilyenre már évek óta nem volt példa. Úgy, hogy egyesületünk helyzete jelenleg szilárdnak mondható. Az egyesület életében szinte évenként megismétlődő belső válságot legjobban úgy lehetne elkerülni, ha az egyházi főhatóság vagy a kolozsvári egyházközösség vezetősége felállítaná a főiskolásokat gondozó lelkesítő állást. Ha volna egy ilyen lelkesítő, a főiskolások evangélizációja is sokkal komolyabb lehetne.

Egyesületünket sokszor fenyegette a feloszlás külső nehézségei, de főként tagjainak közönbössége és hitetlensége miatt, de a Szentlélek Isten mégis megerősített minket. Isten segítségében bízva nézünk előre a következő iskolai évre és folytatjuk azt a munkát, amelyet elődeink 16 évvel ezelőtt megkezdettek. Hisszük, hogyha a 400 főt meghaladó ref. főiskolásságból csak 100 ember

is akad, akit egyesületünk Krisztushoz tud vezetni, akkor meg van egyesületünk létjogosultságának alapja és értelme. Könyörgünk a Szentháromság Istenhez, hogy szüntelenül megújítsa és megerősítse egyesületünk tagjait, hogy hivatását mozgalmunk betölthesse és református Anyaszentegyházunk számára képes legyen köteleesség-tudó, hűséges és jellemes fiatalembereket nevelni. Istené a dicsőség!

Nagy Ödön, főtitkár.

Pályatételek és jutalmak az 1937—38. tanévre.

1. Héber nyelvből az első éveseknek: szóbeli nyílt versenyen a legjobb előhaladást tanusítóknak jutalma a gr. Teleki-alapból 64 lei, amelyet a tanári kar 500 leire egészít ki. *A verseny anyaga az egész évi anyag és Észlelés 4—6. fordítása és a grammatikai feldolgozása.*

2. Tudományos pályatétel a Szász Domokos és Teleki-alapok összevont kamataiból, egyháztörténeti, szisztematikai és gyak. theologiai tárgyakból felválva. Az alapítványok kamatát a t. kar 1000 leire egészíti ki. Ez évben az egyházhistóriából: *Szász Domokos egyházépítő tevékenysége.*

3. Tudományos pályatétel, díja a fennmaradt pályadíjak terhére 600 lei, az ószövetségi és újszövetségi bibliai tudományokból felváltva. Ez évben újszövetségi bibliai tudományokból: *Deissmann Adolf munkássága és theologiai jelentősége.*

4. Egyházjogból, díja a Bartók-alapból 160 lei, kiegészítve 500 leire: *Az egyházjog helye a gyakorlati theologia rendszerében.*

5. Filozófiai pályatétel, a dr. Tavaszy Sándor által tartott publicum collegium részvételi díjaiból 600 lei: *Böhm Károly és a mai magyar filozófia.*

6. A gyakorlati theológiából: a) *A legjobb homiletikai szemindáriumi dolgozat* írójának és előadójának a Nagy Péter és gr. Teleki-alapból 70 lei, amelyet a tanári kar 500 leire egészít ki. b) *Egyházi beszéd Malakids 3:16. alapján*, a Molnár Albert alapból 40 lei, amelyet a tanári kar 300 leire egészít ki. c) *Predikáció műfordítás németből* az eredeti benyújtásával, a Nagy Péter-alapból 88 lei, amelyet a tanári kar 300 leire egészít ki, d) *Évzáró ima*, a Hory-alapból 300 leire kiegészítve.

7. A legjobb harmonium játszónak nyílt versenyen, a Szász Domokos-alapból 160 lei, kiegészítve 300 leire.

8. Kerekes András zilahi ny. vallástanár adománya 700 lei, (időközi kamataival) az általa kitűzött következő tételre: *A svájci egyházi és tudományos életnek egyházunkkal való érintkezése valamely korszakban.*

9. Dr. Tavaszy Sándor theol. professzor adománya 500 lei, az általa kitűzött következő tételre: *A XVII. századi magyar hitvallások theologiója.*

10. Ugron István-alap kamatai (mult évben 200 lei volt) *modern idegen nyelvben* jeles előhaladást tanusító hallgató számára.

11. Dávidházi Bekess Károly-alap kamatai (mult évben 500 lei volt) az *iratterjesztés munkájában* legnagyobb sikert felmutató hallgató számára.

12. Jutalmak. *Zwlngll-alapból* 50 lei jeles tanulónak és a *gr. Teleki-alapból* 24—24 lei a két legszorgalmasabb diáknak. A jutalmakat a tanári kar 500—500 leire egészíti ki.

A pályamunkák géppel írva, lapszámozva, bekötve, jeligés levéllel ellátva, 1938 május 15-ig adandók be az igazgatósághoz, ugyanitt kell jelentkezniök azoknak, akik a nyíltversenyen akarnak résztvenni. *Későbbi jelentkezéseket és később érkezett műveket nem veszünk figyelembe.*

Nyári munkaprogram a református theologiai Fakultás hallgatói számára

— 1937. év nyarára. —

A theologiai Szabályzat 244. § a a következőket tartalmazza : „Minden theologus ifjú a nyári szünidők alatt abban az egyház-községben, amelyben a nyár folyamán tartózkodik, köteles valami munkát végezni a lelkész kívánságára és felügyelete alatt. Ilyen munka gyanánt számít: hétköznapi, vasárnapi istentiszteletek végzése, segédkezés a lelkéski irodában, vasárnapi iskola, bibliakör vezetése, vallásos estélyek rendezésében segédkezés, énektanítás stb., ami legalább heti 4 órai munkaidőt jelent. Az erről szóló bizonyítvány a beiratkozáskor bemutatandó.”

I. Ez alapon köteles minden theologus *gyülekezeti munkát* végezni a fent említett, vagy más, a lelkész által kijelölt munkakörökben. Ajánlatos, ahol nincsen, az iratterjesztés megindítása, vagy fellendítésében, hívek összeírásában, családkönyvek elkészítésében, vasárnapi iskolai munka beindításában és vezetésében való segédkezés.

Az 1927—28. évi theologus konferencia kimondotta :

a) Mindenki köteles a nyár folyamán a szomszédságában lévő *szórványok* gondozásában segédkezni. Nemcsak azok, akik erre a munkára jelentkeztek.

b) Ajánlatos a *szomszédos gyülekezetet* is támogatni, ha ott nem lenne vakációzó theologus. Így különösen lehet ajánlkozni istentiszteletek tartására, ha valamelyik lelkéski állás nincs betöltve és beszolgálással nem lehet minden vasárnap istentiszteletet tartani.

c) Szükséges segédkezet nyújtani az *iratterjesztés* propagálásában és megindításában vidéken is.

d) *Nagyobb gyülekezetek szélein* alakult új települések hivei összelrandók és gondozandók. Különös gond és tanulmány fordítandó a munkástelepekre. Ezeknek az embereknek lelkivilágát és egyházzról való felfogását érdemes külön tanulmány tárgyává tenni.

Mindenki kimutatást készlt arról, hogy községéből kik mentek ki az Okirdlyságba, annak melyik részébe. A kimutatást beadja a theol. igazgatósághoz.

Természetesen mindezek a munkák az illetékes lelkészek beleegyezése alapján történnek.

Minden gyakorlati munkáról alapos *munkanapló* vezetendő. A lelkész által láttamozott munkanaplót tanév elején mindenki köteles bemutatni. Mindenki köteles a lelkésznek írásban számolni be végzett munkájáról, tapasztalatairól és közben felmerült terveiről.

A munkanapló mellett az összes munkákról szóló *szolgálati bizonyítvány* bemutatása is kötelező.

II. Tudományos munka :

A II. éves hallgatók elolvassák és kivonatolják Dr. Nagy Géza : *Akik köziklára építettek c. könyvét*, vagy *A mi egyházunk c. könyvet* (az egyiket) és Barth Károly : *A reformáció mint döntés c. füzetet*.

Tanulmányt készítenek : Az igaz hitről a Szentírás, Kálvin Institutiója (3. Könyv, II. Fejezet) és Hitvallásaink (Heid. Káté és II. Helv. Hitv.) alapján.

A III. éves hallgatók elolvassák és kivonatolják Dr. Imre Lajos : *Az Ige és a fegyelem c. könyvét*, vagy Popovici E. : *Istoria bisericii ; Metes Șt. : Istoria bisericească a românilor ardeleni c. könyveket* (három közül egyet) és Barth K. — *Révész I. : Az egyház jelene és jövője c. füzetet*.

Tanulmányt készítenek : Az egyház-ról az Institutió (4. Könyv I., II., III., IV. Fej.) és Hitvallásaink alapján.

A IV. éves hallgatók elolvassák és kivonatolják Barth Károly : *Hiszek c. könyvét*, vagy Andrusos : *Dogmatica* (kettő közül egyet) és Barth Károly : *Isten ígéjének szolgálata c. füzetet*.

Tanulmányt készítenek : A Sákramentumok és az Ige az Institutió (4. Könyv XIV., XV., XVI., XVII. Fej.) és Hitvallásaink alapján.

III. Szentírási tételek :

A II. éves hallgatóknak :

1. Népert való imádságok az Ótestamentumban.
2. Elhívás és küldetés a Szentírásban.
3. A zsidókhöz írt levél Ótestamentumi vonatkozásai.
4. Dániel.

A III. éves hallgatóknak :

1. Jahve szenvedő szolgája Ézsaiásnál.
2. Mit mond Jézus az Istenországról az evangéliumokban.
3. Törvény és evangélium Pálnál.
4. Mózes.

A IV. éves hallgatóknak :

1. Eschatologia az Ótestamentumban.
2. Pál tanítása a feltámadásról és az örökéletéről.
3. Az „Egyház” a páli levelekben.
4. Ezékiel.

A bibliai tételekből két-két tétel dolgozandó ki, legalább 20 1/4 ives lapnyi terjedelemben.

Az itt megállapított munkák elvégzése mindenkire nézve egyformán kötelező. A theologia tanári kara elvárja a pontos és lelkiismeretes munkát minden hallgatótól.

A munkák a jövő tanévre való beiratkozáskor a szeniornak adandók át. *A munkák elkészítése nélkül senki sem írható be a következő évfolyamra.* — Akik nyári missziói munkában vannak s ezt igazolják, azok csak a bibliai tételeket kötelesek kidolgozni.

A nyári munkaprogram legjobb elvégzői és megoldói 500—500 lei jutalomban részesülnek évfolyamonként. A második és harmadik legjobbak 2—2, illetve 1—1 könyvjutalomban részesülnek.

A theologiai Fakultás tanári kara.

Értesítés

A református Theologiai Fakultásról az 1937—38. tanévre vonatkozólag.

1. *Felvétel.* Úgy a tanintézetbe, mint az internátusba és a konviktusba való felvételért a folyamodványok az *1. évfolyamra* jelentkezők részéről a) *keresztlevéllel*, b) *konfirmáclói bizonyítvánnyal*, c) *érettségi* (baccalaureatusi) *bizonyítvánnyal*, vagy *leckekönyvvél* (index), vagy ezek hitelesített másolatával, d) *curriculum vitae*vel (rövid életrajz, melyben az életrajzi adatokon, családi helyzeten kívül feltárandó, miért óhajt a lelkipásztori pályára lépni), e) *gimnáziumi vallástanárának* az igazgató által megerősített *ajánlólevelével*, melyben a lelkipásztori pályára való rátermettsége igazoltatik rövid személyleírás kapcsán, f) lakóhelye *lelkipásztornak ajánlólevelével*, melyben szintén a lelkipásztori pályára való alkalmatossága igazoltatik a személyi adottságok részletes felsorolásával (mind a két ajánlólevél hivatalos pecséttel ellátott *zárt borítékban* kérendő ki és mellékelendő), g) testi épségét és alkalmatosságát igazoló *orvosi bizonyítvánnyal*, h) negyedív alaku, ajánlottan felbélyegzett, a folyamodó pontos címével ellátott *válaszborítékkal* (különben a felvételtől nem értesítjük) felszerelten és a Fakultás *igazgatóságához* címzetten legkésőbb *augusztus 10-ig* küldendő be, a folyamodványok felzetén pontosan megjelölve *a folyamodó lakása*: község (esetleg utca, házszám) utolsó posta és vármegye, román nyelven is. *Az első évfolyamra*, miként az elmúlt esztendőben, úgy most is *korlátozott számban veszünk fel romániai református férfi hallgatókat*.

Az első évre felvettek a beiratkozás előtt a testi épség, különös tekintettel a lelkész-pályára való alkalmatosság szempontjából (hang, hallás, beszéd stb.) az intézeti orvos által felülvizsgálatnak és csak az orvosilag alkalmasnak nyilvánítottak irhatók be.

A *régi hallgatóknak* is kérniök kell felvételüket, jelezve, hogy melyik évfolyamra és csak az intézetbe, vagy az internátus-konviktusba is kéri-e felvételüket. A kérvényhez, amely *augusztus 10-ig* küldendő be, mellékelni kell egy felbélyegzett és pontosan megcímzett válaszborítékot. *Akik a kitűzött időpontig nem folyamodnak, eltávoztottnak tekintetnek és helyükbe más vétetik fel.*

Az Elöljáróság határozata értelmében minden férfi hallgató az internátusban lakni és a konviktusban étkezni köteles.

2. *Díjak.* Minden felvett növendék a beiratkozás alkalmával 3000 lei leckepeznt tartozik fizetni, ezenkívül beiratkozási díj közös cím alatt — nyugdíjjárulék (200 L.), könyvtárdíj (100 Lei), énekenekari díj (20 L.), irodaköltség és nyomtatványdíj (60 L.), orvosi díj (60 L.), felszerelési díj (200 L.), fürdődíj (csak bennlakók) 100 Lei, — összesen egy évre 740 Leit tartozik fizetni. Ezeken kívül letétbe helyezendő 150 lei, amely összeg, ha kártétel az illetőt nem terheli, év végén visszafizettetik. Az ifjúsági egyesületi, betegsegélyző és kurzusdíjak ezenfelül kb. 300 leit tesznek ki.

Internátusi díj egy évre 3200 (háromezerkettőszáz) lei és konviktusi díj 6000 (hatezer) lei, mely félévi előleges részletekben fizetendő szintén a beiratkozáskor és február 1-én. Kérhető havi részletekben való fizetése is.

Fenti árak ideiglenesen állapítottak meg, az előjáróság a végleges árakat, a placi árakhoz mérve, szeptemberben állapítja meg és a díjnak a viszonyokhoz való módosítása jogát fenntartja magának.

A konviktusi díjak egész évre kötelezők és a szülők (gyám) által megfelelő tanukkal (egyik lehet az illetékes lelkész) tanuzott és kezesekkel kezelt „Kötelezvény”-ben vállalandók el, melynek úrlapja a felvéleti értesítéskor mindenkinek megküldetik és megfelelően kitöltve, aláírva a beiratkozáskor adandó be. *Aki a kötelezvényt a beiratkozás alkalmával be nem nyújtja, föl nem vétetik.*

Köteles minden hallgató magával hozni egy rend, a theol. hallgató hivatásához és szolgálatához elengedhetetlenül szükséges fekete ruhát és megfelelő egyéb ruházati és felszerelési cikket.

3. *Kedvezmények és ösztöndíjak.* Az intézet beiratkozott növendékeinek a következő kedvezmények és ösztöndíjak állanak szolgálatára:

Minden ref. vallású theologus tandíjmentességet élvez.

Egyes hallgatók, indokolt kérésre, az egész globális leckepeznt 25 százalékaig a leckepeznt fizetése alól részben vagy egészben a tanári kar által felmenthetők. Tekintettel a konviktus nehéz helyzetére, leckepeznt-kedvezményt csak az kaphat, aki a konviktusban étkezik,

16 drb. ösztöndíj a Bethlen-kollégiumtól járó fejedelmi alapítványból. (A múlt évben fejenként 100 lei volt.)

6 drb. változó összegű egyházmegyei stipendium a görgényi, gyulafehérvári, küküllői, nagyenyedi, széki és udvarhelyi egyházmegyékből.

A jelzett ösztöndíjakért a folyamodványok a Bethlen-kollégium méltóságos Előjáróságához, vagy az illető egyházmegye tanácsához címzendők, de mindenik a Fakultás igazgatóságához adandó be *folyó évi augusztus 10-ig.* A tanári kar ezenkívül alkalmi segélyeket is ad; ezekért az I. félévi kollokviumok letétele után kell folyamodni. Mindenki, aki bármilyen segélyért folyamodik, folyamodványában köteles kijelenteni, hogy *a tanári kar által részére kijelölendő intézett vagy egyházi munkában készséggel részt vesz és*

enemű megbízdsait pontosan teljesíti. E külön munkák nem fognak ellentétben állani pályájára készülésével, sőt azt fogják kiegészíteni s alaposabbá tenni. Aki a jelzett időig nem folyamodik vagy nem jelentkezik — még ha a stipendiumot élvezte is — eltávozottnak tekintetik s helye mással töltetik be. Akinek folyamodásához a megkívánt okmányok nem csatoltatnak, annak kérése nem vétetik figyelembe.

4. *Beiratkozás.* A jövő tanévre való beiratkozások október hó 1—2 napjain lesznek. A tanári kar hathatósan figyelmezteti a hallgatókat, hogy ha múlt évi tartozásukat be nem fizetik, be nem írhatók.

5. *Internátus.* A bennlakásra felvett ifjak beiratkozás és díj-fizetés után költözhetnek be. Az összes ágyneműt az ifjaknak kell magukkal hozniok, valamint a konviktusba legalább 2—2 darab asztalkendő-t megjelezve, legalább 40×40 cm. méretben.

Szeptember 26. előtt az internátusba senki be nem költözhet.

6. *A konviktus.* A konviktusban a főzés október hó 3-án reggel kezdődik.

7. *Az 1937—38. tanév ünnepélyes megnyitása* október 3-án délelőtt 11¹/₂ órakor lesz a Fakultás dísztermében.

8. A javító és pótkollokviumok szept. 27—28 án lesznek.

9. A theol. minősítő vizsga szeptember 30-án, a javító- és pót-alapvizsgálat szeptember 29-én tartatik meg; az előadások kezdete október 4.

10. Minden tárgyú kérés külön íven, külön kérvényben adandó be.

Esetleges tudakozódások a theologiai Fakultás igazgatójához intézendők (Cluj, Ref. Theologia, Calea Marechal Foch 38.) Válaszbélyeg csatolandó.

